

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΤΗΣ ΗΟΥΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ.

- Ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῆς Ἡῶς
Ἐν Δαμίᾳ εἰς τοὺς ΚΚ. Δ. Σκουμπορῆ Κ. Δ. Κυπρέκον καὶ
Γ. Δαμιανὸν ἰατρὸν.
Ἐν Ἀμφίση εἰς τοὺς Κ· Γ. Ἡλιόπουλον καὶ Ἴωσ. Διδάσκαλ.
Ἐν Μουλαγγίῳ εἰς τοὺς ΚΚ. Ν. Φλογαίτην καὶ Γ. Σερούϊον.
Ἐν Ναυπλίᾳ εἰς τοὺς ΚΚ. Βελισσαρ. Παυλίδην καὶ Δεόντιον
Ἀνκαστασάδην.
Ἐν Πιρραῖς εἰς τοὺς Κ Χ Παμπούκην καὶ Δ. Ἀλεξάνδρου.
Ἐν Σπάτῃ εἰς τοὺς Κ. Ν. Κορφωτάκην καὶ Ι. Ρουσόπουλον.
Ἐν Καλάμαις εἰς τοὺς Κ Κ. Καστόρη καὶ Π. Α. Δογοθέτην.
Ἐν Τροπέλει, εἰς τὸν Κ. Ἰωάννη Δεκάτην.
Ἐν Αἰγίνῃ, εἰς τοὺς Κ. Α. Δότσιον καὶ ἀδελφοὺς Χαραλάμπη.
Ἐν Ἀργεῖ εἰς τὸν Κ. Ἰωάννη ἰατρὸν Βλάσσην.
Ἐν Πύργῳ, εἰς τὸν Κ. Ἰάκωβον Μυρολίον.
Ἐν Πύλῳ εἰς τὸν Κ. Ἰωάννη Ζαρκου.
Ἐν Μοσχῆνῃ εἰς τὸν Κ. Γεώργιον Ἀποστολίδην.
Ἐν Σρεᾷ, εἰς τοὺς ΚΚ. Ν. Βάμβαν, Ν. Πρασακάκην, Θ.
Ἀμυρον Γ. Καλέργην· καὶ Γ. Δ. Τύμπαν
Ἐν Χαλκίδι, εἰς τοὺς ΚΚ. Ι. Ξέρον καὶ Ἄντ. Νίκαν.
Ἐν Ἰθρᾷ εἰς τοὺς ΚΚ. Δ. Βύλγαρην καὶ Γ. Μοσχονᾶν.
Ἐν Τήνῳ, εἰς τὸν Κ. Ἡλίαν Κεχαγιάν.
Ἐν Θεσσαλονίκῃ, εἰς τὸν Κ. Θ. Βαλιάνον,
Ἐν Πρεβέζῃ, εἰς τὸν Κ. Μιχαὴλ Σουτσοῦν.
Ἐν Σμύρῃ, εἰς τὸν Κ. Θ. Ξέρον.
Ἐν Κυθωνίᾳ τῆς Κρήτης, εἰς τὸν Κ. Σ. Περόγλου.
Ἐν Ἡρακλείῳ, εἰς τὸν Κ. Μύρωνα Μεληδονάκη.
Ἐν Κεφαλληνίᾳ, εἰς τὸν Κ. Ἰωσήφ Μομφεράτον.
Ἐν γίνεαι δὲ εἰς τὰ λοιπὰ ἀντὶς τῆς ἐπικρατείας μέρη εἰς
τοὺς ἐπιστάτας τῶν ταχυδρομείων καὶ ἀντὶς εἰς τοὺς Ἑλ-
ληνικοὺς Πρέσβει, Προξένους καὶ ἀντιπροξένους καὶ προξε-
νικοὺς πράκτορας.

ΗΩΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑ
ΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Συνταττόμενον

ΥΠΟ

Ι. Ν. ΔΕΒΑΔΙΕΩΣ καὶ ΕΜ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

Ἐδίδεται δις, ἡ ἅπαξ τοῦ μηνὸς

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α΄.

Ἔτος . . . Α΄.

Ἰανουάριος 1836

Ἐκ τοῦ ἰδιαιτ. ταῖμ. τῆς τυπογραφίας Ἐμ. Ἀντωνια-
δάου, διευθυνομένης ὑπὸ Κ. Νικολαΐδου.

Ετος Α.

ΗΩΣ

Αρ. Γ^ς

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ἐκδίδεται δις ἡ
ἑβδομάδι τοῦ μηνος.

Τιμὴ ἔτησίαι Δρ. 24
ἑξαμηνιαία 12

(Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία. Σαλ. ΓΓ. 18.)

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 7 Φεβρουαρίου 1836.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ.

Ἀφ' οὗ ὑπέφερον πολυειδῆς ταλαιπωρίας καὶ κινδύνους οἱ Ἕλληνας ἀγωνιζόμενοι, ἤτο καιρὸς πλεον γὰ ἀπολαύσασαι πλήρη τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ θεία πρόνοια τοὺς εὐαργέτησεν. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν τοῦ πολέμου τὰς περιπετειάς καὶ συμφοράς διεδέχθησαν νέοι περισπασμοὶ καὶ αἱ τῆς πολιτικῆς σκευωρίαί. Αὐτὴν εὐρίσκομεν εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰ ἔργαστήρια, εἰς τὰς ἑφημερίδας, εἰς τὰς λέσχας καὶ εἰς τοὺς περιπάτους. Αἱ πολιτικαὶ πράξεις θεωρούμεναι μικροσκοπικῶς κατήγησαν ὑποκείμενον τῆς ὁμιλίας ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Τὰ ὑπουργήματα περιμάχθη, ὡς τὸ χρυσοῦν τῆς ἐριδος μῆλον, καὶ ἔρμαιον ἐνίοτε τῆς ραδιοργάνου, ἔβαλον εἰς κίνησιν ὅλα τὰ πάθη· ἡ ἐλευθεροτυπία δημηγορεῖ καὶ ἐλέγχει διηνεκῶς, ἐν δὲ λόγῳ ἡ μεγάλη καὶ παράδοξος μεταβολή, τῆς ὁποίας ἡζιώθημεν, ἀντὶ τῶν καλῶν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εὐνομίας, ἔφερον ὑποκλόν τινα βρασμὸν καὶ ἀπαίσιον εἰς τὸν τόπον ἀνησυχίαν. Μεταξὺ τοιούτων περιστάσεων οὔτε ἡ φιλολογία ἦτο δυνατόν γὰ προχωρήσει, οὔτε τῶν πεκαυδευμένων ἡ ἀξία γὰ ἐκτιμηθῆ,

ὅτε ἔλος αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅθεν ἄλλοτε ἐφυγαδεύθησαν.

Πνεόντες τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν καὶ δόξαν τοῦ Ἐθνους, ἐκρίναμεν ἀρμόδιον καὶ ἐπάναγκας μάλιστα νὰ στρέψωμεν ἡδὴ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ εἰς σπουδαιότερα πράγματα. Διὰ τοῦτο ἐπικαλούμεθα συ-εργοὺς ὅλους τοῦ φίλου τῆς παιδείας καὶ τῶν ἔθνικῶν συμφερόντων εἰς τὴν ἔκδοσιν περιδικοῦ συγγράμματος διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἡθικὸς μὲν σύνδεσμος εἰς αὐτοὺς, ὄργανον δὲ τῆς προόδου καὶ τῶν καλῶν εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα. Οἱ ἐνέλιπδες περὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν μέλλοντος, ἀλλὰ μὲν εἰσέτε ἐγνωσμένοι, καὶ ὅσοι ἤδη ἔφθασαν νὰ κατασταθῶσι διασημοὶ διὰ τὰ προτερήματα καὶ τὰς πολυτίμους αὐτῶν γνώσεις, ἔχουσιν ἀφορμὴν παντοιοτρόπως νὰ ὠφελήσωσι. Πούποτε δὲν θέλουσιν εὐρεῖν εὐγενέστερον φιλοτιμίας γυμνάσιον καὶ εὐρυχωροτέραν ἐναρέτου ἀμίλλης παλαιστραν.

Ἀπὸ τὰς Εφημερίδας γενικῶς λαμβανομέναις δὲν περιμένομεν βέβαια νὰ διδαχθῶμεν ἐπιστήμας, φιλολογίαν καὶ τέχνας. Ἄλλ' εἰς αὐτάς ἀποτίθενται αἱ ἰδέαι ὡς ὕλη ἀτάκτως μὲν διεσπαρμένη καὶ ἀνάρμοστος, ἐπιτηδεῖα ὅμως καὶ πάντοτε ἔτοιμος εἰς οἰκοδομήν. Δι' αὐτῶν κοινοποιούμεν ὅλας τὰς ἀνακαλύψεις. Αὐταὶ ἐξαιρέτως καταγίνονται νὰ ἐξομαλίσωσιν, ὅσον δυνατόν, τὴν ἐκ φύσεως ἢ τύχης τῶν ἀνθρώπων ἀνομοιότητα, ὥστε τότε μόνον ἔσως ἢ κοινωνία φθῶσῃ τὸν ὑπέρτατον τῆς εὐδαιμονίας ἔθρον, ὅταν ἐκλειψῇ ἡ ὕλικὴ καὶ λογικὴ ἀριστοκρατία, καὶ ὅλοι περίπου εὐποροῦντες ὁμοίως καταστήσωσι νὰ ζῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν τῶν ἰδεῶν ἀτμοσφαιραν. Τοῦτο ἤδη βλέπομεν ὅτι σχεδὸν κατωρθώθη εἰς τὴν ἑσπερίαν μάλιστα τῆς Ἀμερικῆς συμπολιτείας, ἐπειδὴ καὶ οἱ καθ' ἑξοχὴν σοφοὶ καὶ οἱ καθ' ὑπερβολὴν πλούσιοι καθήντησαν ἐκαθ' ἑξῆς οὐ σπάνιοι. Ἄλλὰ καὶ εἰς ἄλλας εὐνομούμενας καὶ ὑδαίμονας χώρας, ὅποια ἢ Ἀγγλία καὶ Γαλλία, ἄνδρες καὶ γυναῖκες διαφόρων βαθμῶν συνερίζονται κατὰ πάντα τρόπον νὰ αὐξήσωσιν τὸν κοινὸν τοῦτον τῶν

ἀνθρωπίνων γνώσεων θησαυρὸν, νὰ διασπείρωσιν ἀφθόνα, εἰς τὸν λαὸν τὰς βιωφελεῖς ἰδέας καὶ νὰ καταστήσωσι τὴν παιδείαν ἀπόλυτον, ἐλευθέραν καὶ ἀδάπανον, ὅσον δ' ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν.

Ἡ Ἡ Ω Σ τὴν ὁποίαν ἀναγγέλλομεν ἀποτείνεται πρὸς ὅλας τὰς πολιτῶν τὰς τάξεις, πραγματευομένη.

Α'. Φιλολογίαν, (Φιλοσοφίαν, Ἀρχαιολογίαν, Ἑθνοκειαν, Ἱστορίαν, Βιογραφίαν ἐνδοξῶν ἀνδρῶν, βιβλίων ἀνάλυσιν.)

Β'. Ἐπιστήμας (Μαθημ. Καθ. καὶ ἐφαρμοσμένας, Χημείαν Φυσικὴν, Ἱατρικὴν, Φυσ. Ἱστορίαν κ.τ.λ.)

Γ'. Πολιτειογραφίαν (Δεσμολογίαν, Νομικὴν, Καταστατικὴν κτλ.)

Δ'. Τεχνολογίαν καὶ Βιομηχανίαν.

Ἄν καὶ δὲν εὐρίσκωμεν πλέον οὐ ἐζώπυρα τοῦ ζήλου, ὅστις χαρακτῆρῆζε τὴν μακαρίαν καὶ αἰμύνηστον ἐποχὴν τοῦ λογίου Ἑρμοῦ, ἂν καὶ ἐπιθυμῶμεν πολιτικῆς χαμαιζήλοι κινδυνεύωσι ν' ἀπόρροφῶσιν ὅλην τὴν καρπογόνον ἰκμάδα τοῦ πνεύματος τῆς σπουδαίας ἡμῶν νεολαίας, ἐνθυμούμενοι ὅμως ὅτι πολὺ μεγαλύτερα συμβεβηκότα ἐγενήθησαν ἀπὸ ἀσυγκρίτως μικροτέρων αἰτίας, τολμῶμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι θέλομεν συντελέσειν εἰς τοῦ Ἐθνους τὴν πρόδον, καὶ μόνη ἢ πεποιθήσις αὐτὴ μᾶς βιάσει νὰ ρίψωμεν τὸν κύβον τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐπειδὴ δὲ ὅλα εἰς τὴν φύσιν προβαίνουσι βαρῆθρον, κανεὶς βέβαια φρόνιμος δὲν θέλει ἀκαιτήσειν ἀδύνατον τελειότητα ἀπὸ νεοφανῆς ἔργον. Θαρρῶντες ὅμως πληροφοροῦμεν τοὺς δυσπίστους, ὅτι ἐφροντίσαμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα, νὰ παραλάβωμεν συμπράκτορας κατὰ πάντα ἀξιότιμους, νὰ ἀναπληρώσωμεν τὰς φανεράς ἐλλείψεις καὶ νὰ εὐκρεστήσωμεν πλείοτερον ἡμέραν ἐξ ἡμέρας προϊόντες καὶ τοὺς δυσκολωτάτους ἡμῶν ἀναγνώστας. Ἀναγόμενον τὸ πλοῖον καὶ πλησίον ἔτι τοῦ αἰγιαλοῦ μίλις φαίνεται ὅτι κινεῖται· ἀλλ' ὅταν ἔμβῃ ἤδη εἰς μετέωρον πέλαγος, ἐκεῖ ἐπίφοροι καὶ λαμπροὶ ἀνεμοὶ τὸ περιμένουσιν· ὅθεν

διασχίζον ὀρηκτικῶς τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν κατευθύνεται ἀσφαλῶς εἰς τὸν ποθούμενον λιμένα.

Οστις δὲ ἐμάθε πόθεν καὶ πῶς γίνονται τὰ ἐδώδιμα, μὲ τὰ ὁποῖα τρέφεται, ἢ τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα φορεῖ, καὶ δὲν γνωρίζει τὰ μέρη τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως, ὅπου διατρίβει, ἀμέλῃσε τὰς πρώτας καὶ ἀναγκαιοτάτας εἰς τὸν ἄνθρωπον γνώσεις. Ἀλλὰ φαίνεται πολὺ πλεόν ἐπὶ νοεῖδιστον γὰρ μὴ ἔχη ἰδέαν τινὰ ἀμυδρὰν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἰδίου αὐτοῦ σώματος. Διὰ τοῦτο ἐνομίσαμεν ὠφέλιμον ὄχι μόνον περὶ βοτανικῆς, ὀρυκτολογίας καὶ ζωολογίας, ὅθεν λαμβάνονται αἱ ἀκατέργαστοι ὕλαι, καὶ περὶ τεχνῶν, αἱ ὁποῖαι τὰς εἰδοποιούσιν, αἰξάνουσαι τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἀξίαν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀνατομῆς καὶ φυσιολογίας καὶ ὑγιεινῆς ἐφηρμοσμένης εἰς τὰς συμπίπτούσας καθ' ἡμέραν χρεῖας εὐκρινῶς καὶ συντόμως γὰρ ὁμιλήσωμεν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας συστήθησαν πρό τινῶν μηνῶν δύο Ἑταιρεῖαι ἢ μὲν τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, ἢ δὲ τῆς Ἱατρικῆς αὐτοσχεδιασθῆ δὲ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ἐν πολυσχιδῶς σχολεῖον Ἱατροχειρουργίας, Μαιευτικῆς καὶ Φαρμακολογίας. Ἐπειδὴ θεωροῦμεν τὰ τρία ταῦτα καταστήματα ὡς ἀγαθὰ σπέρματα, ἐρριμένα εἰς γῆν ὑφορον, συμφέρει δὲ εἰς τὸ δημόσιον γὰρ μανθάνῃ τι ἐκ διαλειμμάτων περὶ αὐτῶν. Θέλομεν γνωστοποιεῖν ὅ, τι ἀκούσωμεν ἢ ἴδωμεν περίεργον, ἐξετάζοντες ἀδεκάστως καὶ ἀπαθῶς τὰ πράγματα. Εἰς τὴν κρίσιν ταύτην ἴσως συμβῆ ποτε γὰρ γαλαλίσωμεν ἀκουσίως τῶν εὐαίσθητόν τινων φιλαυτίαν, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει γὰρ μεμψιμοιρήσωσιν ἔπειδὴ ἀπαντήσαντες αὐτοὺς κατὰ τύχην εἰς τὸν δρόμον, τὸν ὑποῖον βαδίζομεν, δὲν ἐδυνάμεθα γὰρ τοὺς παραβλέψωμεν.

Περιμένοντες τὴν εὐμενῆ καὶ καλοκάγαθον ὄλων τῶν φιλοφροσύων τοῦ ἔθνους βοήθειαν ὡς φιλογενεῖας ἐνέχυρον, ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσι καταβάλλειν τινὰ σπουδὴν εἰς ὅσα διευδύνωσι πρὸς τὴν Ἡῶ. Ἄν καὶ δίδυμοι, οὕτως εἰπεῖν, ἀδελφαὶ ἢ ἐφημεριδικὴ καὶ περιουδικὴ φιλολογία διαφέρουσιν ὁ

μῶς ἢ μία τῆς ἄλλης ἢ πρώτη, ὡς πολιτικωτέρα ἐκ φύσεως, ὑπάρχει φερωνύμως ἐφήμερος, καθὼς ὅλα σχεδὸν, ἢ τοὐλάχιστον τὰ πλείοτα πολιτικὰ ἔργα καὶ συμβάματα διὰ τοῦτο πρὸς καιρὸν μόνον κινεῖ τὴν περιέργειαν καὶ ἀκολούθως δὲν ζητεῖ μεγάλην ἐπιστάσιαν. Ἡ δευτέρα ἐξιναντίας, συγκεντρύζουσα τὰς διεσπαρμένας ἀκτίνας εἰς μίαν ἐστίαν καὶ φιλοτιμουμένη γὰρ ζῆση μακροβιωτέρα, εἴοιτε δὲ καὶ εἰς βιβλίων σύνταξιν γὰρ ὑπηρετήσῃ, ἀπαιτεῖ δικαίως ἰκτενεσέραν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν.

Οἱ παλαιοὶ εἶπαν, ὅτι ὁ Σωκράτης κατεβίβασε τὴν σοφίαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν. Ἡμεῖς θέλομεν τοὐλάχιστον τὴν καταβιβάσειν ἀπὸ τὰς καθέδρας τῶν σοφῶν διδασκάλων, θέλομεν τὴν ζητήσιν εἰς τὰς βιβλιοθήκας, θέλομεν τὴν ἐπισκεφθῆν εἰς τὰ βιομηχανικὰ τῆς Εὐρώπης καταστήματα, διὰ γὰρ τὴν παραστήσωμεν ἔπειτα εἰς ὅλους εὐπρόσιτον καὶ χαρίεσαν.

Εἰς τὸ Βοστών καὶ εἰς ὕλας σχεδὸν τὰς πόλεις τῶν Ὁμοσπόνδων Ἑπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς εὐρίσκονται εὐρυχωρότατα καταγώγια, ὅπου συνερχόμενοι πᾶσαν ἐσπέραν πλῆθος ἀνθρώπων ἀκούουσι διάφορα ὠφέλιμα μαθήματα, τὰ ὁποῖα ἔπειτα ἐμβαίνουσιν εἰς μεγαλητέραν κυκλοφορίαν διὰ τοῦ τύπου. Τοιαύτην πολυποίκιλον συλλογὴν ἐπιθυμήσωμεν γὰρ προσφέρωμεν εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος, ἐρανίζόμενοι πανταχόθεν θοάκις ἀφ' ἑαυτῶν δὲν ἔχομεν γὰρ εἰκωμέν τι σπουδαῖον καὶ χρῆσιμον.

Προσδιορίζοντες τὴν ἰτήσιον τιμὴν τῆς Ἡῶς εἰς 24 δραχμ. ἐπιθυμοῦμεν ἢ ποσότης αὕτη γὰρ μὴ θεωρηθῆ ὡς τυχοῦσα δαπάνη, ἀλλ' ὡς δάνειον τοκίζόμενον. Θέλωμε φάντι ἀποτύχειν τοῦ σκοποῦ, ἂν γὰρ μέθωμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ χρόνου ὅτι ἔλαο οἱ συνδρομηταὶ ἔμειναν εὐχάριστοι ἀπὸ τοῦ κέρδους τῆς ἀναγνώσεως.

Ἡ ἨΩΣ θέλει ἐκδίδοσθαι δις ἢ ἀπαξ τῷ μηνὸς εἰς 4 τοῦ-
λάχιστον τυ οἰγραφ. καὶ φύλλα κατὰ μῆνα. Ἡ συνδρομὴ γίνεται
κατὰ τὸ παρὸν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ γραφεῖον τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 1 Ἰαννουαρίου 1836.

Ι. Ν. ΛΕΒΑΔΙΕΥΣ.

Ε. Μ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

ΤΜΗΜΑ Α΄.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Πολλάκις εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων κοινωνιῶν ἀναπλη-
ροῦσιν ὀλοκλήρου αἰῶνα ἐνδόξων ἀνδρῶν ὀνοματὰ. Εἶς ἐκ
τούτων καὶ Ὁρφεύς, μόνος σχεδὸν παρίστανει τὴν ἐποχὴν ὅπου
ἔζησεν. Ἐδεδυμένος ἱεροφαντικὸν χαρακτήρα, πρῶτος ἤμνησε
τὸν θεόν, ἐδόξεσε τοὺς Ἥρωας καὶ ἐνέπνευσε τῆς δικαιοσύνης
τὸν ἔρωτα εἰς ἀνθρώπους ἀπὸ ἀγρία κυριευμένους πάθη. Ἀλλ'
οἱ νεώτεροι σκεπτικὸι ἔφθασαν νὰ ἀμφιβάλλωσι καὶ περὶ τῆς
ὑπάρξεως τοιούτου εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος. Βίβλια δὲ
Ὀρφικοὶ ὕμνοι δὲν φέρουσιν ἀναμφισβητήτου ἀρχαιότητος τύπον.
Πιστεύομεν δὲ ὁμοίως ὅτι ὁ Ὀνομάκριτος τοὺς ἑκαινοῦρησεν,
ἔσως μάλιστα καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τοὺς συνέταξεν. Ἀλλ'
ἐπειδὴ τὰ ἀληθῆ συγγράμματα ἐξέλιπον, ἢ τοῦλάχιστον ἐνο-
θεύθησαν, ἔχομεν ἀράγε λόγον ἰκανὸν νὰ διστάσωμεν καὶ περὶ
αὐτῶν τῶν συγγραφέων; Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπατηθῶσιν οἱ
Ἕλληνες καὶ ἔπειτα οἱ Ῥωμαῖοι, τῶν ὁποίων ὁ Λυρικὸς Ὁσά-
τιος ἀναφέρει τὸν Ὀρφέα (*) τοσαύκις; Πολὺ ὀρθότερον φαίνε-
ται νὰ πιστεύσωμεν ὅτι, καθὼς πολλῶν Ἡρακλέων οἱ ἄθλοι
ἀτεδῶθησαν εἰς ἓνα μόνον, τὰ ποιήματα διαφόρων ὁμοῦλων
ποιητῶν καθιέρωσαν ἐνὸς μόνου τοῦ διασημοτάτου αὐτῶν τὴν

(*) Ἐκτός τοῦ Ὁρατίου ἰδὲ Εὐτέβ. προσαρ. — Κλήμ. Ἀλέ-
ξανδ. Στρωμ. — Ἰουζ. — Κύριλ. — Πράκλον ἐν Τιμ. Ἀθη-
ναγ. ἀπολογ. — Σέξτον ἐμπ. κατὰ μαθ. — Πλάτ. ἐν Φιληβ.
Κρατύλ. — Δίωνα Χρυσόσ. — Τσέτζην εἰς Ἡσιόδον καὶ χιλι-
άδα.

μνήμην, εἰς τὴν ὁποίαν ταύτην κατηγορίαν ὑπάγεται ἀναμφι-
βόλως καὶ ὁ Ὀρφεὺς.

Ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Ἴμαου, ἀπὸ τὰς πεδιάδας τοῦ Νείλου,
ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Ταναΐδος διάφορα δόγ-
ματα καὶ πολυπικίλοι ἰδέαι συνήλθον νὰ μορφώσωσι τὴν
θρησκείαν καὶ τὴν ποίησιν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ πρὶν συμ-
βάλλωσιν οἱ μικροὶ οὗτοι ρύακες διὰ νὰ σχηματίσωσιν ἓνα κοι-
νὸν ποταμὸν ἀντεκρούθησαν εἰς πολὺν καιρὸν. Ἡ Ἰαφεθτική
καὶ Σημητική οὐλὴ εὐρέθησαν ἀντιπρόσωποι εἰς τὸ ἔδαφος τῆς
Ἑλλάδος. Ἡ Ἱερατεία τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης ἐπολε-
μήθησαν ἀμοιβαίως, ἕως οὗ ἡ θεογονία τοῦ Ὀρφείου συνάπτου-
σα τὰ ἀλληλόμαχα στοιχεῖα διαφόρων λατρειῶν, σύστησε
μὴν διδασκαλίαν. Τότε ἡ θεοκρατία ἐπορεύσασα νὰ στερεωθῇ.
Ἄνχαι δὲν ἰσχυροῦσάντο εἰς τὴν Ἰνδίαν, Περσίαν,
Ἀίγυπτον, Παλαιστίνην καὶ Ἑβραϊαν· ἐπεκράτησεν ὁμοῦ εἰς
ἰκανοῦ χρόνου διάστημα. Ἡ θρησκεία ἐθεοποίησε τὰ ἄστρα,
τοὺς ἀνέμους, τὰ μέταλλα, τὰς κερωδικὰς κινήσεις τῆς σφαί-
ρας, τὰ ἔργα τῆς γεωργίας καὶ τῶν τεχνῶν τὰς ἐφευρέσεις.
Ἐλαβεν ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἀσίαν τὴν αἰνιγματώδη καὶ συμβολι-
κὴν διάλεκτον, ἣτις διέμεινε ἕως ὅτου ἐγενήθη ὁ μῦθος καὶ κα-
τόπιον ἡ ἐποποιία. Ἐκ τούτου βλέπομεν, ὅτι τὸ τοῦ Ὀμήρου
δὲν ἦσαν εἰμὴ Ἱερατικοὶ ἀοιδοὶ, ἐκφράζοντες διὰ τῶν ὕμνων τὰ
θρησκευτικὰ αὐτῶν ἀξιώματα. Ὁ Ἄϊνος, Ὀρφεὺς, Μουσεῖος,
Ἰταγίς, οὐδέταξαν μόνον θεογονίας. Εἰς τὴν Πιερίαν, τὴν Θάκην
καὶ ἀπλῶς τὰς βορείου χωρὰς ἔλαβε κυρίως ἀρχὴν ἡ λα-
τρεία τῶν Μουσῶν, αἱ ὁποῖαι ἐβοήθησαν τοὺς πρώτους πολι-
τάς τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς φιλανθρώπους αὐτῶν σκοποὺς. Τη-
ρόντι οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, οἱ Τελχίνες, οἱ Κουρήτες, οἱ Κά-
βεργοι τῆς Σαμοθράκης, οἱ Ἱερεῖς τῆς Σικυῶνος καὶ τοῦ
Ἄργου ἐπεμελοῦντο νὰ εἰσαγάσωσιν ὀλιγότερον αὐστηράς ἢ αἰ-
ματοχαρεῖς θρησκείας καὶ νὰ φέρωσιν ἐγγαυτῶς εἰς τὸν τόπον

ὠφελίμους τέχνας. Ὅτε δὲ πολυάριθμοι ἀποικίαι διωκόμεναι
ἀπὸ τὰς μητροπόλεις, ἢ διὰ τὸν ὑπερβολικὸν τῶν κατοίκων
πληθυσμὸν, ἢ ἐξ αἰτίας στάσεων πολιτικῶν μετανάστευον, ἢ
Ἑλλάς γενομένη ὄλων τούτων τὸ ἄστυλον προσοικειώθη μετὰ τὴν
Φοινίκην διὰ τοῦ Κάδμου, μετὰ τὴν Φρυγίαν διὰ τοῦ Πέλοπος,
μετὰ τὴν Αἴγυπτον διὰ τοῦ Ἰάχου, τοῦ Δαναοῦ καὶ τοῦ Κίερος.
Ἐγίγνετο δὲ τὴν κοινωνίαν ἢ οὐκ ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ πάν-
τοτε ἀραιφθεῖς τὰς θεολογικὰς ἰδέας, ὅπου ἐθεμελιούτο ἡ
πρώτη θρησκεία τῶν Πελαγῶν.

Τοὺς Πελαγῶς θεωροῦμεν ὡς τοὺς ἀρχαιοτάτους τῆς Ἑλ-
ληνικῆς γῆς κατοίκους. Αὐτοὶ εἶχον γλῶσσαν καὶ γραφὴν ἰδι-
αιτέραν, σύστησαν μαντεία, ἀ γὰρ τὴν πόλεις καὶ διεσκορπί-
σθησαν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἕκτασιν. Ἀλλ' ἡ ἀφίξις τῶν Αἴ-
γυπτιακῶν καὶ Ἀσιατικῶν ἀποίκων ἡμέρωσε πολὺ τὴν σκαϊά-
τητα τῶν ἠθῶν, καὶ ὁ Ὀρφεὺς, ὅραξ το γένος, διέδωκεν εἰς τὴν
Ἑλλάδα τῶν ξένων ἱερέων τὰ δόγματα μετὰ τὴν μουσικὴν καὶ
τὴν ποίησιν, δύο ὄργανα ἀχώριστα τότε τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπὸ
τὴν Φοινίκην ὁ Κάδμος μετέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὸ
1580 π. Χ. πληρέστερον ἀλφάβητον καὶ συνήργησεν ὄχι μόνον
εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλων γνώσε-
ων τὴν σύστασιν. Τότε ἤκμασαν καὶ οἱ Κύκλωπες, τῶν ὁποίων
θαυμάζομεν εἰς τὸν Ὀρχομένον, εἰς τὴν Τίρυνθιν καὶ εἰς τὰς
Μυκήνας τὰ διασωζόμενα εἰσέτι τεύχη. Ἐντὸς οὗτοι αἱ τέχναι
πρώδευσαν ταχέως, καθὼς μαρτυροῦσι τὰ θρυλλομένα περὶ
τοῦ μηχανικοῦ Δαιδαλου καὶ τὰ πλουσιόδωρα τοῦ Πυθίου
Ἀπλλωνος ἀναθήματα, ἡ μεταλλουργία, ἡ ὑφαντουργία τοῦ
λίνου, ἡ πορφύρα, ἡ ναυπηγία τοῦ ἀνογκάϊου εἰς τοὺς Ἄργου-
ναῦκας στόλου, καὶ τὰ πρῶτα δοκίμια τῆς γλυπτικῆς τῆς
Ἰατρικῆς, τῆς Γεωργίας καὶ Ἀστρονομίας. Ἡ θαυματοποιήθη
εἰς τὸν Προκρούστην ἢ Λυγίαν κατεπολεμήθη
ἀπὸ τὸν Θησέα καὶ Ἡρακλῆα. Ἡ εὐταξία καὶ φρόνησις δια-

δέχθησαν τὴν βίαν. Ὁ Ραδάμανθυς καὶ Μίνως κατέβαλον τὰς πρώτας τῶν θεσμῶν χάσεις, τὰς ὁποίας ἐδανείσθη ἔπειτα ὁ Λυκούργος. Ὅλα δὲ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ἦσαν τῆς θρησκείας ἀποτελέσματα, καθὼς συμπεριέεται ἀπὸ τὰ ἱερατικὰ τέγματα τῆς Σικυῶνος καὶ τοῦ Ἄργους, τοὺς ναοὺς τῆς Δοδώνης καὶ τῶν Δελφῶν, καὶ τὴν συμβολικὴν ποίησιν, τῆς ὁποίας ἀρχηγὸς φαίνεται ὁ Ὀρφεύς, καθὼς ὁ Ὅμηρος παριστάνει τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡρώϊσμου. Φυγαδεύσαντες τοὺς Πελασγοὺς οἱ Ἕλληνας εἶχον τὰ δύο σχεδὸν τριτημόρια τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἡ συχὴ ἕως τότε προστριβὴ μὲ τούτους λαοὺς τῆς Ἀσίας ἐλείπτε ἀπὸ ἡμῶν εἰς ἡμέραν πλείοντον τὸν ἄγριον καὶ θυμοειδῆ αὐτῶν χαρακτῆρα. Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ ναυτιλία, τὸ ἐμπόριον ἐβελτιώθησαν. Ἀντὶ τῶν θεῶν μόνων, οἱ ποιηταὶ ὕμνον καὶ τοὺς Ἡρώας. Τὰ μυστήρια ἐλαττώθησαν, αἱ ἀνθρώπινοι θυγαί καταργήθησαν, οἱ στρατηγοὶ ἐντελούν τὰ τῶν Ἱερῶν, οἱ δὲ Βασιλεῖς ἐδίκαζον παρόντων τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ λαοῦ.

Ἐνταῦθα μάλιστα πρέπει νὰ θαυμάσωμεν τοῦ Ὀμήρου τὴν μουσικὴν. Πῶς ἡ ἀνθρωπότης μεγαλύνεται εἰς τὰ ἀλάνατα αὐτοῦ ποιήματα! ὁποία ἀκαταδάμαστος ἰσχὺς! πῶσον ἐνεργητικὴ ἀγανάκτησις καὶ ὀργή! πῶς ἡ δύναμις τῆς αὐθαιρέτου θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀντιπαλαίοντος μὲ τὰ κακὰ τῆς ζωῆς· φαίνεται ζωηρὰ εἰς τὸν Ὀδυσσεῖα καταδιωκόμενον ἀπὸ θεῶν, καὶ εἰς τὸν Διομήδην τραυματιζόμενον ἀπὸ θεῶν! Ὁ γέρον ποιητῆς φιλοτιμεῖται κατὰ πάντα τρόπον ταπεινῶν ἀαζήτους θεοὺς, νὰ ἀποθεώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἐσμενίζεταί διηγούμενος τοὺς τεραστίους ἀγῶνας τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἀναδιβάλλει τοὺς ἀγχιπητοὺς αὐτοῦ ἥρωας εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς Τιτᾶνας. Ἐπειτα πόσον πάλιν εἰς τὴν Ὀδυσσεῖαν ἀνακινεῖ τοῦ ἀνθρώπου τὰ σπλάγγνα! Ὅλοι οἱ ἡγεμόνες ἐκεῖνοι νικηταὶ καὶ τροπαιοῦχοι εἰς τοῦ Σκαμάνδρου τὰς ὄχθας περιπλανῶνται εἰς τὰς θαλάσσας, προσάρρασσοσιν

εἰς μισοξένους καὶ ἀγρίους τόπους, εὐρίσκουσι τοὺς θρόνους αὐτῶν κυριευμένους καὶ ἐλεεινῶς ἀποθήσκουσιν. Ὅποια ἀξιοδακρυτοὶ συμφορὰ συνώδευσαν ἐκπαλαί το βασιλικὸν αἷωμα, τὰς ὁποίας βλέπομεν ὡς τῆς σήμερον!

Ἐκτοτε ἄρχισαν τὰ κακουργήματα, αἱ ἐνδικήσεις, αἱ μάχα, ἀφ' ὧρου πρὸς ἄνθρωπον, οἰκογενεῖας πρὸς οἰκογενεῖαν καὶ ἔθνος πρὸς ἔθνος. Παράδειξος τῆρόντι καὶ ἐλεεινὴ ἡ τύχη τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' οὗ ἐθριαμβύσαν κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν, νὰ φθίρωνται εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους! Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ γενικοῦ τούτου κλονισμοῦ ἔπαθον καὶ ἡ βασιλικὴ ἀρχὴ καὶ ἡ θρησκεία. Οἱ λαοὶ συνείθισαν εὐλόως νὰ ὑπακούωσιν ὀλιγώτερον εἰς Βασιλεῖς, τοὺς ὁποίους ἐβλεπον ἐγκληματίας ἢ δυστυχεῖς· νὰ σέβωνται ὀλιγώτερον θεοὺς, ὅτινες ἐκίνουν, ἢ τοῦλάχιστον ἐπέτρεπον τοιαῦτα ἐγκλήματα καὶ τοιαῦτα δυστυχία. Ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ αὐτῆ ἀπειθεία ἠνάγκασε τοὺς ἀρχηγοὺς νὰ ζητήσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀσφάλειαν, ἀλλὰ δὲ ἐβαδίσαν εἰς τὸν σκοπὸν τούτον διὰ τῆς εὐθείας καὶ ἐπιτομωτατῆς ὁδοῦ. Ἀντὶ νὰ ἠθῆρωσι τὴν πρόοδον τῶ νέων ἰδεῶν, ἠθέλησαν νὰ τὰς φέρωσιν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπολύτου μοναρχίας καὶ ἱερατείας. Ὅθεν καγεδύαστην μὲν οἱ βασιλεῖς, αὐλοῦν δὲ οἱ κριταὶ πλείτερον, ἢ ἐπὶ Ὀμήρου. Ἡ θρησκεία ἀνέλαβε τὰ πρώτα σύμβολα καὶ τὴν προτέραν ὑπερυχὴν· ὁ δὲ Ἡσίοδος παρυσιάζεταί ἐνταῦθα ὡς νέος Ὀρφεύς, καθὼς μετὰ ταῦτα οἱ αἰρεσιάρχαί τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς κατεστάθησαν νεοπλατωνικοὶ φιλόσοφοι. Καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας περιελάσει ὁ ἄθροπος ἐσπεύσασε νὰ ἀσκήσῃ ἀποβαμμένα ἤδη ἀπὸ πολλοῦ δόγματα. Ἐκ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι ἦσαν πολλὰ τὰ κακὰ καὶ μεγάλα τὰ ἀμαρτήματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἀγαθὸς Ἡσίοδος ἐφαντάσθη ἴσως νὰ ἐμποδίσῃ σχεδιάζων τὴν γενεαλογίαν τῶν θεῶν ἐκείνων, τῶν ὁποίων ἐβλπε σμικρονομήνην τὴν δύναμιν. Ἄν κατὰ τοῦτο δὲν ἐπέτυχεν ἐνετελῶς, τὰ ποιήματα ὅμως αὐτοῦ κρίνονται πλείτιστα καὶ σπουδ

δῆς ἄξια, καθότι ἀναβαίνουσιν ὡς εἰς τὰς ἀρχάς αὐτὰς τῆς Ἑλληνικῆς πολυθεΐας. Κείμενος τρόπον τινά μεταξύ τοῦ τέλους τῆς παλαιᾶς κοινωνίας καὶ τῆς ἀρχῆς νέου συστήματος, ὡς ἐπὶ τῶν μεθορίων δύο κόσμων· μὴ ἐθυμίζει τὸν τεράστιον ἐκείνον κολοσσόν, τὸν ὅποιον ἡ τέχνη κατέβρωσε νὰ στήσῃ ὑβρίθον εἰς δύο αἰγιαλοὺς, ὅθεν ἐπεσχίαζε τὴν θάλασσαν εἰς μεγαλοπρεπῆ θέσιν.

Τὸ ἀναμφισβήτητον μάλιστα τοῦ ποιητοῦ τούτου πλεονέκτημα ὑπάρχει ἡ ἠθικὴ. Εἰς τὴν ὀκνηρίαν, εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ χουσοῦ καὶ τῶν ἠδονῶν, εἰς ὅλας τὰς κακίας λαοῦ κλίνοντος σχεδὸν εἰς ἀσέβειαν, ἀλλὰ προχωροῦντες κατὰ τὰ ἄλλα, ἀντιπαρτατάττει πάντοτε τὴν σύνεσιν τῶν παραγγελημάτων καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀρετῶν τὸ παράδειγμα. Αἱ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ συμβουλαὶ ἐφαρμύζονται, πιθανῶς εἰς ὅλους τοὺς συγχρόνους. Ἡ ποίησις αὐτοῦ στερεῖται ἴσως τὸν τόνον καὶ ἐθουσιασμόν τῶν πρώτων αἰδῶν, ἀλλὰ μυσταγωγῶσι εἰς καθαρὰν καὶ ἀμόμητον ἠθικὴν, στιγματίζει τὴν βραθυμίαν ὡς ἀληθινὴν ἐπήρειαν, ἐγκωμιάζει δὲ τὴν φιλοπονίαν ὡς μητέρα τῆς ἀρετῆς, τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐδαιμονίας.

Οὕτω θεωρούμενοι οἱ τρεῖς ποιηταὶ παριστάνουσι τὰς τρεῖς περιόδους τῆς πρώτης ἐποχῆς τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ διαφέρουσι κατὰ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους. Εἰς τὸν Ὀμηρον δὲν εὐρίσκομεν, καθὼς εἰς τὸν Ὀρφέα, οὔτε ἔγχος ἱερογραφικῆς ποιήσεως, ἢ τῆς ὑψηλῆς μελαγχολίας τῶν ἀρρώστων ἐκείνων ψυχῶν, αἱ ὅποιαι, αἰσθανόμεναι ὅτι ἡ γῆ ὑπάρχει ἐξορίας τόπος, προβλέπουσιν ἄλλον κόσμον τελειότερον, ἢ καὶ νέαν ζωὴν ἐλευθέραν ἀπὸ τὰς θλίψεις καὶ τὰς ταλαιπωρίας τῆς πορούσης. Ὁ Ὀμηρος ψέλλει τὰς ἐθνικὰς καὶ πολεμικὰς παραδόσεις, τῶν ὁποίων αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι φαίνονται σχεδὸν ὡς παράρημα

Εἰς τὰς βραθυδίας αὐτοῦ οἱ ἀθραῖποι κατέχουσι πλειότερον· παρὰ τοὺς θεοὺς τόπαν· καὶ ἡ ἱστορικὴ διήγησις ὑπερτέρεται τῆς μυθολογίαν. Ὁ Ἡσίοδος ἐξ ἐναντίας γενεαλόγος τῶν θεῶν, καθὼς ὁ ἀντίκληλος αὐτοῦ τῶν Ἑρέων, ἐπισωφεύει ἀτακτω· ὅλα τὰ δόγματα ἀλλοφυλά ἢ αὐτόχθονα, σύγχρονα ἢ ἀρχαϊκά, καὶ μὴ ἀρκούμενος εἰς τοῦτο σπουδαζει τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀρετὴν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὁ Ὀμηρὸς δὲ λαλεῖ ποτὲ ἀφ' ἑαυτοῦ. Ὁ Ἡσίοδος ἐπιφάνεται πολλάκις εἰς τὴν σκηνὴν. Εἰς τὴν Ἰλιάδα ἡ πολυθεΐα ὑπάρχει, ὡς εἰπεῖν, φανερά καὶ ψιλαφρητῆ, εἰς δὲ τὴν θεογονίαν σκεπάζεται συγχάκις ἀπὸ τὸ ἀλληγορικὸν κάλλυμμα, τὸ ὅποιον συεῖθισαν νὰ βλέπωσιν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Φοινίκην. Εἰς τὴν Ἰλιάδα ὁ Ζεὺς γίνεται κέντρον ὅλου τοῦ μυθολογικοῦ κόσμου, εἰς τὴν θεολογίαν ἡ ἄλυσος ἀναβαίνει ὡς τὸν Κρόνον, τὸν Οὐρανὸν καὶ τὸ χάος. Ἐπίστε καοατηρεῦμεν μάλιστα διαφορὰν καὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας, καθὼς καὶ εἰς τὰ γενεαλογίας μεταξύ τῶν δύο ποιητῶν.

Ἡ Βασιλεία δὲν ὑπάρχει πλέον πατρικὴ εἰς τὸν Ἡσίοδον, καθὼς εἰς τὸν Ὀμηρον. Οἱ μονάραι δὲν λέγονται ποιμένες λαθῶν, ἀλλὰ δωροφάγοι, ἐπειδὴ ἐμπορεύονται τὴν δικαιοσύνην καὶ καταθλίβουσι τοὺς λαοὺς μετὰ τὸ σκῆπτρον, τὸ ὅποιον ἦτο ἄλλοτε προαρτισμένον νὰ τοὺς προστατεύῃ. Τὴν πολιτικὴν διαφορὰν ταύτην ἠκολούθησε κατ' ἔγχος τῶν ἠθῶν ἢ ἀσελγεία. Ὁ Ἡσίοδος δὲν θέλγει ποῦποτε μετὰ τὴν εἰκόνα τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν καὶ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης. Ἀντὶ τῆς σώφρονος Πηνελόπης καὶ τῆς φιλανδρου Ἀνδρομάχης τί βλέπομεν; γυναῖκας ἀρογῶλους, φιλέριδας, ἀπίστους καὶ ἀκολάστους. Ἐγγίνει δὲ ἡ φιλοκέρδεια, ἡ ἀμέλεια, ἡ πονηρία, ὁ φθόνος, ἡ δυσμένεια, ἡ φιλαργυρία, ἡ τρυφὴ καὶ ἡ σωματικὴ ἀπόλαυσις χαρακτηρίζουσι τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ἡσίοδου.

Ἄλλ' αὐτὴ μάλιστα τῶν ἐλαττωμάτων ἢ πρόδος, τὴν

ἑποῖαν προξενεῖ ἢ συμπλοκὴ καὶ ἡ ἀντικρουσίς τῶν διαφορῶν παθῶν, δεικνύει ὅτι προβαίνει ὁ πολιτισμὸς καὶ ἐτελειοποι-
οῦντο ὁπωσοῦν βαθμηδὸν ἡ γεωργία, αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι.

Ὁ Ὀμηρὸς ἐφαλλεν ἐμπνεύστως, ὅθεν μεγαληγορεῖ καὶ ἐν-
θουσιάζει. Ὁ Ἡσίοδος ἔγραψε σύνοους καὶ ἐμβριθῆς. Ὁ μὲν
ἔδωκε τὸ πρῶτον παράδειγμα τῆς ἐπικῆς· ὁ δὲ τῆς διδακτικῆς
ποιήσεως.

Τέλος ὁ Ὀμηρὸς καὶ Ἡσίοδος φωτίζουσιν ὁμοίως τὴν Ἱστο-
ρίαν τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος λαῶν· ἀλλ' ὁ μὲν περιγρά-
φει τὸν ἐξωτερικὸν αὐτῶν καὶ πολεμικὸν βίον, ὁ δὲ τὰς εἰκι-
ακὰς αὐτῶν ἀσκολίας. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ ὕψος
ἐπὶν ἰδεῶν ὁμοιάζει μὲ τὸ ὑπερμέγεθος ἐκεῖνο καὶ κολοσσαῖον τῆς
Ῥώμης ἀμφιθέατρον, ὅπου θαυμάζομεν εἰσέτι τὴν δόξαν καὶ
μεγαλειότητα τῆς καθέδρας τῶν Καισάρων. Τὰ ποιήματα τοῦ
Ἡσίοδου διὰ τὰ γενεαλογικὰ τεμάχια, τῆς θρησκείας τὴν κα-
τήχησιν καὶ τὰ παραγγέλματα τῆς ἠθικῆς δικαίως δύναται
νὰ συγκριθῶσι μὲ τὴν Ἡομηρίαν ὅπου ἠλέπομεν τὰς πολυαριθ-
μους τῆς μερικῆς ζωῆς τῶν Ῥωμαίων περιστάσεις εἰς τὰ διε-
φθαρμένα τῶν κολοβῶν αὐτῆς μνημείων ἐρείπεια.

Ὁ Σόλων, καθὼς γνωρίζομεν ὅλοι, ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα. Εἰς τοῦτο δὲ ἐκινήθη οὐχὶ βέ-
βαια ἀπὸ μόνον ἀπλοῦν φιλοκαλίας ἐνθουσιασμόν, ἀλλὰ καὶ
ἀπὸ πολιτικῶν σκοπῶν. Ἡ Ἄττι εὗρίσκειτο τότε εἰς μεγάλην
ταραχὴν. Ἐξ περὶκου αἰῶνας πρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ δύναμις
τοῦ Κύρου ἐκτείνετο παντοῦ πᾶσαν ἡμέραν. Ὁ προνοήμων καὶ
συνετὸς νομοθέτης εἶχε δίκαιον νὰ φοβῆται ἕκτοτε διὰ τὴν ἀσ-
φίλειαν τῆς πατρίδος. Αἱ ποιήσεις, τὰς ὁποίας ἐμπνευσεν ἡ
μεγαλειότης τῶν Ἑλληνικῶν κατορθωμάτων, ὡς πολεμικὰ
ῥήματα, ἐχρησίμευον κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ σοφοῦ
τῆς Ἑλλάδος, ὅς τις ἐβλεπε μακρόθεν, ὅτι ὅλοι οἱ πολῖται
ἐμελλον μετ' ὀλίγον νὰ προσφέρωσι τὴν θυσίαν τῆς ἰδίας
αὐτῶν ζωῆς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος.

Εἰς τὴν ἐνδοξὸν ταύτην ἐποχὴν, ὅτε ὤλη ἡ Ἀσία ἔπεσεν
εἰς τὴν Ἑνωπιῶν, ἡ Ἑλλὰς ἔκαμε σχεδὸν ὡ καμίνος. Τότε
μάλιστα ἀεφάνησαν μεγάλοι, ὕψηλοι, καὶ βαθεῖς γόες. Πο-
τὲ σχεδὸν εἰς τὸν ὕπνον τῆς εἰρήνης δὲν κινῶμεθα ἀπὸ μεγά-
λας ἰδέας. Ἀλλ' εἰς τὴν σύγκρουσιν μάλιστα τῶν λαῶν
ἀνάπτουσι διάφορα φλογερὰ παθη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐνισχύεται
καὶ χρταιοῦται ὁ ἄνθρωπος.

Εἰς τρεῖς περιστάσεις ἐπληροφόρηθημεν τὴν μεγάλην ταῦ-
τη ἀλήθειαν. Ὁ Ὀμηρὸς ἤκμασε μετὰ τὸν Ἀσιατικὸν πόλε-
λεμον. Ὁ Πίνδαρος καὶ Αἰσχύλος εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας
τοῦ Περσικοῦ, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης καὶ Ἀριστοφάνης εἰς
τὴν ἀεμοζαλὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

Εἰς τὴν δευτέραν ἐποχὴν ἡ ποίησις ἀνελαθε λυρικὸν σχῆμα. Ἐν
μέσῳ τῶν λαμπρῶν ἐκείνων θριάμβων, οἱ Ἕλληνες συνέτρεχον
ἐνθουσιάζοντες εἰς τὰς ἐθνικὰς πανηγύρεις τῶν Δελφῶν καὶ τῆς
Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ὁ Πίνδαρος ἐφαλλε τὰς ἀμιμήτους αὐτοῦ ὠδὰς
καὶ διὰ τὴν ἀρμονίαν τῶν στίχων καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν Ἡοιχῶν
ἀναμνήσεων. Ὅποῖον θέαμα τόσοι λαοὶ νὰ ἀκούωσιν τὸν ἀθάνατον
τοῦτον ποιητὴ! Ὁ νικητὴς εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐκθειάζετο ὡς ὁ νικη-
τὴ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὅλοι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἐγίναντο
τότε γνωστοὶ καὶ ἐλάμβανον μέρος τῆς καθαρᾶς ἐκείνης δόξης.
Αἱ δημοτελεῖς αὐταὶ ἔορταὶ καταπαύουσαι τὴν κλαγγὴν τῶν
ὕπλων καὶ πρότερον εὐφραίνοντες βεβαίως τοὺς Ἕλληνας μὲ τὴν
ἐλπίδα τῆς αἰσίας αὐτῶν περιόδου, καὶ κατόπιν μὲ τὴν ἀναπθ-
λῆσιν τῶν ἀγαθῶν.

Ὁ Αἰσχύλος, ὁ ἄριστος δραματουργὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης, θαυ-
μάζεται διὰ τὸν διακαέστατον πατριωτισμὸν, καὶ διὰ τὸ ὕψλόν
ἐκείνου καὶ μυστικῶν τῶν ποιητικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν. Ὡς ποι-
ητὴς παρουσιάζει κατ' ὅλας τὰς φάσεις εἰς τοὺς θεατὰς τὴν με-
γάλην τοῦ Περσικοῦ καταστροφὴν, διὰ νὰ ἐξυμνήσῃ αὐτῶν τὴν δό-
ξαν. Ἐπειτα ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸν Ὀμηρὸν, περιγράφει τὸν θά-
νατον τοῦ Ἀγαμέμνονος, τὸν φόνον τῆς Κλυταιμνήστρας καὶ τὴν

ποιήν του Ὁρέστου. Ποτέ ζωγράφος δὲν ἔτριψε τόσον σκοτεινὰς καὶ μελαινὰς βραχάς· ποτέ δὲν εἶδεν ἄνθρωπος φορικωδέστεραν δυστυχημάτων εἰκόνα.

Ἄλλ' ὁ Προμηθεὺς, προσπαταλευμένος εἰς τοῦ Καυκάσου τὴν ἀκρόρειαν· ὁ ἀποστάτης οὗτος τῶν θεῶν κεραυνούμενος μόνον διότι ἐκίνησε τοὺς λαοὺς εἰς τὴν πρόδοον· ὁ προφῆτης οὗτος, ὅς τις προμαντεύει τὴν ἔλευσιν νέου θεοῦ καὶ τὴν πτώσιν τοῦ Διὸς· ὅς τις καυχᾶται, ὅτι ἔκβαλε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆν βαρβαρότητα καὶ ἔφερε τὸν πολιτισμὸν εἰς τὸν κόσμον· ὅς τις κινεῖ εἰς οἶκτον ὅλην τὴν φύσιν, δὲν φαίνεται διόλου παράδοξον καὶ συμβολικὸν πρόσωπον;

Οἱ Ἑλληνικοὶ λαοὶ ἔπαθον καὶ ἔπραξαν τόσα, ὥστε ἦτο ἦδη καιρὸς νὰ γεννηθῇ ἡ Ἱστορία. Ὁ Ἡρόδοτος θεωρεῖται ὡς ὁ τρίτος μέγας ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς ταύτης. Αἰδιυγήσεις αὐτοῦ ἔχουσι ποιητικὴν τινα ἀρχὴν. Οἱ Ἕλληνες ἐνθουσιῶντο ἀκούοντες τὰ ἴδια αὐτῶν τρόπαια. Ὁ Ἡρόδοτος διασπείρει μὲ ἀπλότητα εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ ὅσα ἔφθασε νὰ ἰδῇ ἢ νὰ ἀκούσῃ παραδόξα ἔθιμα, περιηγούμενος εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους ἐδοξάσθη ἀπὸ νέους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς. Ἄλλ' ἐνταῦθα δὲν βλέπομεν τὸν βίαιον χεῖμαρρον τῶν ἰδεῶν τοῦ Δισχύλου. Ὁ αὐστηρὸς κατὰ τὰ ἦθη Σοφοκλῆς δὲν εἶχε θέβαια τὴν καθαρὰν ἐκείνην καὶ ὑψηλὴν ἰδέαν τῆς θεότητος, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἔχομεν· ἀλλὰ παρατηροῦμεν εἰς αὐτὸν προαίσθημά τι ἀμυδρὸν τῶν οὐρανίων ἀληθειῶν. Σέβεται τόσον τὴν ἀρετὴν, ὥστε ἀνεδείχθη ἀξίος τοῦ Πλάτωνος πρόδρομος. Ὁ Σοφοκλῆς ἔφερε τὴν ποίησιν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς τελειότητος, ὅπου ὅμως, κατὰ δυστυχίαν, ὀλίγον ἔμεινε, ἀφοῦ ἐξέλιπεν ἡ ἀνεξαρτησία καὶ ἀμαυρώθη τῶν ἐλληνικῶν ἀριστευμάτων ἡ δόξα.

Εἰς τὸν Θεουκιδίδην μάλιστα βλέπομεν τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν, τὴν ἀπίστευτον τῆς ἠθικῆς διαφθοράν, ἀσανισμένην τὴν ἐνότητα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐρχομένους εἰς χεῖρας ὄλους τοὺς λαοὺς διὰ

μικροπρεπῆ καὶ εὐτελέστατα συμφέροντα. Αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν Ἡρόδοτον πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς πατέρα τῆς Ἱστορίας· ἐπειδὴ αὐτὸς ἀναλύει μὲ φιλοσοφικὴν τρυφὴν κρίσιν ὅλα τὰ συμβεβηκότα, καὶ ἐξετάζων καθ' ἑαυτὰ τὰ πράγματα δὲν ἀποδίδει ποτὲ εἰς τὴν τυφλὴν μοῖραν τὰς συμφορὰς τῶν λαῶν, τῶν ὁποίων ἔχει προσεχστεράς καὶ ἐπιγείου τὰς αἰτίας.

Καθὼς ὁ Θεουκιδίδης ἱστορεῖ τοὺς πολιτικοὺς θορύβους, ὁ Ἀριστοφάνης περιγράφει τὰ ἦθη τοῦ οἰκιακοῦ βίου, τὴν ἀκατάσχετον δικομανίαν καὶ τῆς ἀγορᾶς τὴν ἀμάθειαν. Εἰς τὰς κωμῶνδίας αὐτοῦ βλέπομεν πόσον διεθάρησαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἐκεῖ εὐρίσκομεν τέλος τὴν ἀληθινὴν αἰτίαν τῆς πτώσεως τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ ὅταν ἐκλείψῃ ἡ ἀρετὴ, ἀποθηήσκουσι πολιτικῶς οἱ λαοί, καθὼς οἱ Ῥωμαῖοι.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἡ παιδαγωγία ἔτυχεν ἐμπιστευμένη εἰς τοὺς σοφιστὰς διαφθείροντας τὸ πνεῦμα καὶ ἀκολούθως τὰ ἦθη τῶν μαθητῶν· ἐπειδὴ, ἀν δὲν συνευρίσκωνται πάντοτε ὁμοῦ, ὀλίγον ὅμως ἀπέχουσι ἢ διαφθορὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἢ διαφθορὰ τοῦ πνεύματος. Δυσκόλως δυναμέθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἑλληνικὴν ἀναρχίαν, ἣτις ἐκυριευσ τότε· ἡ ἀλήθεια δὲν διεκρινετο ἀπὸ τὸ ψεῦδος, ἡ ὑπαρξίς τοῦ θεοῦ ἀναφανδὸν ἐπολεμείτο, καὶ ἡ ἀσέβεια ἠῤῥανε πάντοτε τῶν προσηλύτων τὸν ἀριθμὸν.

Ἄλλ' ἔμελλε νὰ φανῇ ἄνθρωπος προωρισμένος νὰ μεταβάλλῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν φιλοσοφίαν καὶ νὰ θυσιάσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν εἰς θεβαίωσιν καὶ ὑποστήριξιν τῆς νέας διδασκαλίας. Ταυτὴν δὲ ἦτο τοῦ Σωκράτους ἡ τύχη. Ἀπὸ τοῦ ἐν μέρος γελοῖοι ἀθροπόμενοι θεοὶ, τοὺς ὁποίους ἦτο ἀδύατον ἄνθρωπος λογικὸς νὰ ἀποδῇ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἄθεοι ἄνθρωποι καὶ ἀναίσχυντοι σοφισταὶ ὑποσκάπτοντες τὰς βάσεις τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς τὰ θεμέλια. Κάνεις τῶν προκατόχων τοῦ Σωκράτους φιλοσόφων δὲν εἶχεν ἰδέαν ἀληθινὴν τῆς θεότητος. Τίς δύναται ἄρα νὰ θαυμάσῃ κατ' ἀξίαν τὴν γενναϊότητα τοιοῦτου ἀνδρός, τολευῶντος νὰ κηρύξῃ τὴν ὑπαρξίν θεοῦ, ὁποῖον

ἄλλοι ποτὲ δὲν ἐφαντάσθησαν; τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀθλιότητα τῆς ζωῆς ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὡς ἀληθινὸν δασμωτήριον; Ὁ Σωκράτης ἦτο τόσῳ βεβαίος, ὅτι ἡ οὐράνιος διδασκαλία, τῆς ὁποίας ἀνεδέχθη τὸ κήρυγμα, ἐμελλε νὰ καρποφρήσῃ αὐτομάτως εἰς τὸν κόσμον, ἅμα τὴν ἐξέφερον, ὥστε δὲν ἔκρινε ἀναγκαῖον αὐτ' ἐπιλοτιμῆθαι νὰ παραδώσῃ ἐγγράφον εἰς τὸ μέλλον τὴν πολύτιμον τοιούτων δογμάτων κληρονομίαν.

Ὁ ἄξιος τοῦ Σωκράτους διάδοχος Πλάτων διεφθίμθη ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον. Δὲν ἦτο βέβαια δυνατόν νὰ πλησιάσῃ ποτὲ ἐθνικὸς πλειότερον εἰς τὸν χριστιανισμόν. Αἱ διάφοροι τῆς ψυχῆς δυνάμεις κατεστάθησαν τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοῦ ἐρεύνης. Ὁ ἰδανικὸς καὶ φυσικὸς κόσμος διεκρίθησαν. Τὰ πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντα ἐνέπνευσαν εἰς αὐτὸν πολλὰς διαλόγους, τὰ δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀνθρώπων χρῆν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὰ γνωστὰ διὰ τὴν παραδοξολογίαν αὐτῶν συγγράμματα τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους.

Ὁ Ἀριστοτέλης μετὰ ταῦτα ἐξέτεινε ἔτι μᾶλλον τῆς ἐπιστήμης τὰ ὅρια· ἀλλὰ φρονῶν ἴσως ὀρθότερα, κατεστάθη ὁ ἀρχηγὸς τοῦ αἰσθηματικοῦ ἢ φυσιολογικοῦ συστήματος, καθὼς ὁ Πλάτων τοῦ ψυχολογικοῦ. Ἴσως, ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος εἶχεν ἀποχρώντως ἀναλυμένον τὸν διανοητικὸν κόσμον, ὁ μαθητὴς ἔκρινε ἀρμολιότερον νὰ ἐνασχοληθῇ ἰδιαίτερος εἰς τὸν φυσικόν· ἀλλὰ καὶ οἱ δύο βέβαια ἐγνώριζον τὴν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτων ἤκμασεν ὁ Εὐριπίδης. Ἀκροατὴς τοῦ Σωκράτους καὶ σύγχρονος τῶν σοφιστῶν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν πρῶτον τὴν ὀρθότητα τῶν φιλοσοφικῶν δογμάτων, ἐμιμήθη δὲ τῶν δευτέρων τὴν ἀπέραντον γνωμολογικὴν φλυαρίαν. Εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ποιητοῦ τούτου παρήκμασεν ἡ ἁρμονικὴ τοῦ Σοφοκλέους τραγωδία· πρέπει ὅμως νὰ διηλογησώμεν, ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἐπέργει μάλιστα τῶν ἠθικῶν πόνων ὁ αἰδοῦς. Ἡ βαθυτάτη αὐτοῦ

μελαγχολία προήλθεν ἴσως ἀπὸ αὐτὴν τὴν θέαν τῶν περιστάσεων τῆς ἐποχῆς ὅπου ἔζη. Ὅταν ἤδη κινδυνεύῃ ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ καλαῖα θρησκεία κατ' ὀλίγον ἐκλείπῃ, κατῆφεια κυριεύει τότε τοὺς μεγάλους καὶ φιλανθρώπους ἄνδρας, ὥστε πολλὰκις ἀναγιγνώσκοντες αὐτῶν τὰ συγγράμματα, βλέπομεν ὅτι δάκρυα θερμὰ ἔβρεξαν τὰς σελίδας ἐκείνας, τὰς ὁποίας μάλιστα θαυμάζομεν. Τὸ θέατρον τοῦ Εὐριπίδου φαίνεται φθόντι ὡς ἐλεγειακὴ ὡδὴ εἰς τὴν ἤδη καταστρεφομένην Ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

Ὁ Μένανδρος τελευταῖος τῶν ποιητῶν παρέστησε καινοτρόπως τὸν ἀνθρώπινον βίον. Αὐτὸς ἐδημιούργησε τὴν κωμῶδιαν ὁποῖαν τὴν βλέπομεν εἰς τὰς μμήσεις ἢ μεταφράσεις τοῦ Τερεντίου. Οὕτως ἄρα ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ἡρωϊκῶν καὶ Θαυμάσιον ἢ δραματικὴ ποιησις ἐμακρύνθη κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν θεωρίαν, καὶ κατήντησεν εἰς τὴν ἀγγίχου ἐκθεσιν τοῦ πολιτικοῦ βίου, ὥστε ἀφ' οὗ ἐξηπλήθησαν ὅλα τὰ ὑποκείμενα καὶ ὅλοι οἱ χαρακτῆρες, ἐξέλιπε καὶ αὐτὴ, ἐπειδὴ ἐτελείωσε τὸ στάδιον, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ διαδράμῃ.

Εἰς τὴν σύνοψιν ταύτην τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας παρεβλήψαμεν τινὰς ἐπαφροδίτους καὶ ἐλαφροὺς ποιήσεις ὡς φῶτα, τὰ ὁποῖα λάμπαντα ὀκωσοῦν πρὸς καιρὸν ἀμαυρώθησαν κατόπιν ἀπὸ μεγάλους ἀστέρας πλησιάζοντας.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Μακεδόνων ἡ Ἑλληνικὴ ποιησις ἐμοράνηθη. Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐστράφη τὸ πνεῦμα πρὸς τὰς ἐπιστήμας. Μόλις εἰς τὴν Σικελίαν ἀκούετο ἡ βουκολικὴ μελωδία, ἕως οὗ ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι ἐσθεσαν ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς ὑπολειπομένους σπινθήρας τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυΐας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Ἄν οἱ Ἕλληνες περικρίζοντο νὰ εἰδοποιήσωσιν ἀνύπαρκτα εἰς τὴν φύσιν πράγματα, καθὼς οἱ Αἰγύπτιοι, ἐδυνάμεθα νὰ πει-

σταύσωμεν ἔτι αὐτοῖς ἔλαθον ὡς παράδειγμα· εἶχομεν ὅμως πλεόντερον δίκαιον νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὔτε οἱ πρῶτοι οὔτε οἱ δευτέραι ἐγνώρισαν τὴν τέχνην, ἥτις πηγάζει κυρίως ἀπὸ τὴν μίμησιν τῆς φύσεως.

Ὅλοι οἱ λαοὶ εἰς τὴν νηπιώδη αὐτῶν ἡλικίαν ὁμοιάζουσι τὰ μικρὰ παιδία, τὰ ὅποια πλάττουσιν ἀπὸ κηρὸν ἢ σχεδιάζουσιν ἄμορφα ὄντα. Ἄλλ' εἰς μὲν τὴν Αἴγυπτον ἢ τοιαύτη φιλοτεχνία, ἀφοῦ ἐβάδισεν ὄπισθεν, ἐστάθη ἔπειτα ἀκίνητος εἰς τὸν τόπον, καθὼς οἱ στερεώτατοι αὐτῆς ναοὶ, αἱ ἀκλόνητοι πυραμίδες, καὶ αὐτὰ τέλος τὰ ἀγάλματα, τὰ ὅποια βλέπομεν στηριζόμενα πάντοτε εἰς τοὺς δύο πόδας, ἐναντίον τῶν νόμων τῆς κινήσεως· εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα, προχωροῦσα διηλεκτικῶς, ἔφθασε τὴν ἐσχάτην τῆς τελειότητος καὶ ἀκριβεῖας περιωπὴν.

Τὴν ἀξίαν φιλοσοφικῆς μελέτης ταύτην διαφορὰν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων ἀπαντῶμεν ὁμοίως εἰς τὰ ἦθη, εἰς τὴν φιλολογίαν, εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτικὴν αὐτῶν τύχην. Ἐπειδὴ ἰσχυρῶς οἱ Ἕλληνες μετέβαινον ἀπὸ τὰς καλύβας τῶν Πελασγῶν εἰς τὸν Παρθενῶνα, ἀπὸ τὰ ξόανα τοῦ Δαίδαλου εἰς τὸν Ὀλύμπιον τοῦ Φαιδίου Δία, ἀπὸ τὸν Ὀρφεῖα καὶ τὸν Ἀμφίωνα εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ Σοφοκλέα, τέλος ἀπὸ τὸν μοναρχικὸν αἰῶνα τοῦ Κέκροπος εἰς τὴν Δημοκρατικὴν τοῦ Περικλέους ἐποχὴν, οἱ Αἰγύπτιοι ἐδοῦλεον ἀνδράποδα ἐπὶ Ἡτολεμαίου Φιλαδέλφου καὶ τῶν Ῥωμαίων, καθὼς ἐπὶ ταῦ Ῥαμσῆ Σωσώστριος, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν μικρὰ ἢ μεγάλα, διέμενον πάντοτε ὁμοίως ἀνείδεα· τὰ αὐτὰ σχήματα ἢ σύμβολα ἐπαναλαμβάνοντο ἐπ' ἀπειρον, ποτὲ μὲν εἰς ξύλον καὶ εἰς πέτραν, ποτὲ δὲ εἰς πορφυρίτην λίθον ἢ εἰς παλύτιμα μέταλλα· εἰς διάφορον δὲ ἕλην καὶ μέτρον παρατηροῦμεν ἀπὸ τὸν θεὸν ὡς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὡς τὸ ζῶον ἀνάλογον τύπον χωρὶς κανένα ἀτομικὸν χαρακτῆρα, καὶ οὔτε σημεῖον κομψότητος.

Ἄφ' οὗ διὰ τοῦ εὐσυνόπτου τούτου παραλληλισμοῦ ἐπληροφόρηθημεν τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυΐας, ἃς ἐρευνήσωμεν ἤδη τὰ θαυμάσια ἀριστουργήματα, τὰ ὅποια ἐγένεσαν τὸν κόσμον ὅλον ἀπὸ τὴν λαμπρὰν αὐτῆς φήμην.

Ἄν καὶ ἐλευσινὰ τινα λείψανα διεσώθησαν μόνον ὡς ἡμᾶς, καὶ ἐκ τούτων πάλιν μύλις τὸ πολλοστημόριον εὐρίσκεται εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν πατρίδα, τὰ δὲ λοιπὰ στολιζοῦσι τὰς παστάδας καὶ τοὺς κήπους τῶν δυνατῶν τῆς Εὐρώπης, ἢ τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ δημόσια καταστήματα, συμφέρει κατὰ πάντα λόγον νὰ τὰ σπουδάσωμεν. Ἡ ἀρχαιολογία ἐνασχόλησεν ἔκκαλαι τοὺς μεγάλους καὶ σοφοὺς ἄνδρας ἐπειδὴ μόνη αὐτὴ παριστάνει ζωηρῶς ὅσοι πανόραμα τῶν παρελθουσῶν γενεῶν τὴν κατάστασιν.

Ὁ τάφος τοῦ Ἀρχιμήδους τοῦ μεγάλου ἐκείνου μαθηματικοῦ, ὅστις μὲ μόνην τῶν μηχανικῶν αὐτοῦ ἐπινοημάτων τὴν δύναμιν ἐματαιώσας τὰς ἐφόδους τῶν Ῥωμαίων καὶ ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν τὸν Μάρκελλον, ἔμενεν ἄγνωστος εἰς τὰς Συρακοῦσας, ἕως οὗ ὁ Κικέρων τὸν ἀνεκάλυψε, παρατηρήσας χαραγμένους εἰς μίαν στήλην σφαιρὰν καὶ κύλινδρον. Ὁ λέων ἐδείκνυε τοῦ Λεωνίδου, ἡ Σειρήν τοῦ Ἰσοκράτους, ὁ Κύων τοῦ Διογένους, καὶ ἀετὸς μὲ ὄφιν τοῦ ἐπαμινώνδου τὸν τάφον.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων παραδειγμάτων συμπεραίνομεν, ὅτι μόνον τῶν ἐπαγγελμάτων τὰ ἐμβλήματα διέκρινον τοὺς τάφους τῶν πολιτῶν, καὶ ποτὲ οἱ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν δὲν ἐκαλλωπίσθησαν μὲ ἰδιαιτέρὰ τινα μνημεῖα. Αἱ δημοκρατικαὶ θεσμοθεσίαι, ἢ ζηλοτυπία τῶν πολιτῶν καὶ ἰδιαιτέρως οἱ σωφρονιστικοὶ (Lois somptuaires) νόμοι ἀπηγόρευον αὐστηρῶς ὅχι μόνον λαμπρῶν οἰκῶν, ἀλλὰ καὶ τάφων οἰκοδομῆν. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἦτο καθιερωμένη εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς τὰ θέατρα, εἰς τὰ δημόσια ἐνὲ λόγῳ καταστήματα. Ὁ πλοῦσις Μειδίας ἐκίνησε τὸν φθόνον τοῦ Δημοσθένους, διότι ἐτόλμησε νὰ ἐπισκιάσῃ τοὺς γείτονας μὲ τὸ ὕψος τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Πausανίης ὅταν θέλῃ ν' ἀναφέρῃ διάσημα διὰ τὴν εὐπρέπειαν τῆς τέχνης, μνημεῖα, τὰ ζητεῖ πάντοτε ἐξ ὧν τῆς Ἑλλάδος, καθὼς τὸ Μαυσωλεῖον εἰς τὴν Ἀλικαρνασσόν.

Εἰς τοὺς τάφους τῆς Ἑλλάδος καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Ἰταλίας (Volterrar, Puzzole Cume, Nolata κτλ) εὐοίσκονται πᾶσαν ἡμέραν διάφορα σχῆμα καὶ περίεργα, στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων λαῶν.

Ὡς τάφους, μεγάλους δυνάμεθα προσέτι νὰ θεωρήσωμεν τὴν Πομπηίαν καὶ Ἡράκλειαν, τῶν ὁποίων οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι φαίνονται εἰς ὅλας τράπον τινὰ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τὰς σκηνάς.

Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ συνάξωμεν εἰς ἓνα τόπον ὅσα τῶν παλαιῶν μέχρι τοῦδε εὐρέθησαν ἢ διασώζονται, ἠθέλωμεν συστήσειν ἀληθινὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν, εἴχομεν τὴν σύνοψιν ὅλων τῶν τεχνῶν ἦτο εἰς ἡμᾶς δυνατόν καὶ τὴν πρόοδον αὐτῶν κατ' ἔχρος νὰ ἀκολουθήσωμεν. Ἄλλὰ μὴ εὐτυχοῦντες νὰ βλέπωμεν αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ πράγματα, πρέπει τοῦλάχιστον νὰ ζητήσωμεν τὴν περιγραφὴν τῶν.

Εἰς τὸν Δωρικόν, Ἰωνικόν καὶ Κορινθιακόν τύπον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἑλλήνων περιέχονται ὅτι δυναταί τις νὰ ἐπιθυμήσῃ κατὰ τὴν στερεότητα καὶ τὴν εὐπρέπειαν.

Ὁ Δωρικὸς ἢ Ἡράκλειος μιμούμενος τὸ εὐρωστον καὶ νεωρῶδες καὶ ἀνεπτυγμῆνον τῆς ἀδρικῆς ἡλικίας, ὡς μεγαλοπρεπέστερος καθιερώθη εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς Ἡρώας, εἰς τὰς πύλας τῶν πόλεων καὶ τῶν ἀγορῶν. Εἰς αὐτὸν ἀνῆκεν ὁ κατὰ τὸ Ἄργος ναὸς τῆς Ἥρας κατ' αὐτοῦ τοὺς κανόνας φαίνεται κτισμένος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Θησέως εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

Ὁ Ἰωνικὸς παριστάνων λεπτοφυῆ καὶ εὐπρεπῆ γυναῖκα ἔφρασε μάλιστα εἰς τὰς θάλασσας. Ὅθεν διακρίνεται τὴν μνήμην τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος τὸν ὁποῖον ἔκαυσε ὁ Ἐρώστρατος.

Τέλος ὁ Κορινθιακὸς εἰκονίζων τὰς χάριτας καὶ τὴν καλλονὴν ὅσα τῆς καὶ ἐθώας κόρης ἐξεῖχε τῶν ἄλλων κατὰ τὴν κομψότητα.

Ἐκτός τῆς Πομπηίας καὶ Ἡράκλειας δὲν ἔχομεν πούποτε ἄλλου νὰ ἴδωμεν τῆς Ἑλληνικῆς ζωγραφίας παραδείγματα. Φαίνεται, ὅτι γενικῶς ἡ τέχνη αὕτη δὲν ἦτο τόσο εὐάρεστος εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν ὅσον ἡ γλυπτικὴ· καὶ ὅμως λέγονται πολλὰ καὶ θαυμάσια περὶ τῆς δεινότητος τοῦ Ἀπελλοῦς· ἐπαινοῦνται δὲ ἰδιαιτέρως οἱ πίνακες τοῦ Βουλάρχου, εἰς τοὺς ὁποίους παρέστησε τὴν μάχην τῶν Μαγνησίων τῆς Λυδίας, καὶ μάλιστα τοῦ Παναίου ἢ ποικίλην στοὰ, ὅπου ὁ Μιλτιάδης ὀδηγεῖ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τῆς πολεμικῆς δόξης τὸ στάδιον. Ὅχι δὲ μόνον εἰς τὸ ἱστορικόν, τοπογραφικόν, τὸ ἀλληγορικόν καὶ τὸ φανταστικόν (caricature) ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐγκαυστικόν λεγόμενον εἶδος εὐδοκίμησαν. Ὁ δὲ Παρράσιος φαίνεται ὅτι ἐγνώριζε καὶ τὴν μικρογράμμον ἢ ὑποκοριστικὴν εἰκονογραφίαν (miniature.)

Μεταξὺ τῶν περιφημῶν τῆς ἀρχαιότητος ζωγράφων ἀρχεῖ νὰ σημειωθῶσιν ἐνταῦθα, ὁ Πολύγνωτος, ὃς τις ἐμφύχωσε τὰς εἰκόνας αὐτοῦ μετ' ἐπαφρόδιτον μεδίαιμα, ὁ Ζεῦξις, ὃς τις ἐσχέπαζε τὴν καλλονὴν μετ' ἀφανὲς καλυμμα, ὁ Τίρανος, μέγας τὴν φαντασίαν καὶ δεινὸς εἰς τὴν ἐκφράσιν τῆς κατηφείας καὶ λύπης, ὁ Παρράσιος, τοῦ ὁποῖου θαυμάζεται ἡ λεπτομερὴς χεὶρ καὶ τῶν χρωμάτων ἡ ἀρμονία, ὁ ἐπιτηδεύτατος εἰς τὴν εὐρωσμίαν τῶν σχημάτων Βολύκλειτος, ὁ Πολύγνωτος περίφημος διὰ τὴν ζωηρότητα τῶν προσώπων καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐνδυμάτων, ὁ Ἀπολλόδωρος εὐδοκίμητατος μάλιστα εἰς τὴν χρῆσιν τῶν σκιάων (σκιάφως), τὴν ἀληθινὴν τοῦ χρωματισμοῦ ποιητικὴν, τὴν ὁποῖαν συμπεραίνεται πολλαχόθεν ὅτι ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν ἀποπτικὴν (perspective) θεμελιουμένην ὅλην εἰς μαθηματικὰς γνώσεις, τῶν ὁποίων ἦσαν ὁμολογουμένως ἐγκρατεῖς.

Θεωροῦντες (λέγει ὁ Στέφανος) τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων ἀγαλλοματοπαῶν, νομίζομεν, ὅτι παρευρίσκοντο εἰς τὸ συμβούλιον τῶν θεῶν συνηγμένων διὰ τὴν πλάσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Καμμίαν τῶντι ἄλλην τέχνην δὲν ἐπετηδεύθησαν μετὰ τὸν ζῆλον οἱ Ἕλληνες, ὅσον τὴν Γλυπτικὴν. Οἰκογένεια δολοχλοὶ ἦσαν ἕκδοτοι εἰς αὐτὴν κατὰ διαφόρους τόπους, μετὰ τῶν ὁποίων διακρίνοντο μάλιστα τὸ Ἄργος, ἢ Σικυὼν. ἢ Κόρινθος, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Κρήτη. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ τελειοποιηθῶσιν, ἐν ᾧ ὑπῆρχε τοιαύτη ἀμιλλα, βοηθουμένη καὶ ἀπὸ τὸ κοινόν; καὶ ἐν ᾧ ἐγένοντο εἰς διαφόρους πόλεις, καθὼς εἰς τοὺς Δελφοὺς, συναγωνίσματα δημόσια;

Ἐκτὸς τόσης θεῶν πληθῆος κατοικούτων τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὸν ἔθνη καὶ τὴν θάλασσαν, ἐτιμῶντο μετὰ ἀγαλματα ὅλοι οἱ ἐνδοξοὶ ἄνδρες, ὡς γλυκυτέραν τῶν ἀγῶνων ἀνταμοιβὴν οἱ ἐκ τρίτου Ὀλυμπιονίκαι δὲν εἶχον ἄλλην, παρά τὸ νὰ ἴδωσιν ἀνεγειρομένους τοὺς ἀνδριάντας αὐτῶν εἰς τὸν τόπον τῆς νίκης.

Διὰ τοῦτο τῶν ἀγαλματοποιῶν ὁ ὄμιλος, τῶν ὁποίων διεσώθησαν τὰ ὀνόματα, καταναε σχεδὸν ἀπίθανος. Ἐκατὸν γνωρίζομεν παλαιότερους τοῦ Φειδίου, ὁποῖοι ὁ Κριτίας, Ἡγησίας, Ἀγελάδας, Κλάμις καὶ ὁ Μύρρων, ὁ Φειδίας, ὁ Πολύευκτος, ὁ Πυθαγόρας, ὅλοι οὗτοι σύγχρονοι, ἦσαν διάσημοι κατὰ τὴν Ὀλυμπιάδα. Ὁ τελευταῖος οὗτος μάλιστα πρῶτος ἔδωκεν ἰδιαίτερον τιμὰ συμμετρίαν εἰς τὰ ἀγάλματα, καὶ ἐφρόντισε κατ' ἐξοχὴν περὶ τῶν κατὰ μέρος, τῶν τριγῶν, τῶν μύθων καὶ τῶν φλεβῶν (Πλίν. Διογ. Λαέρτ.).

Ὁ Πραξιτέλης πρῶτος ἐλάττωσεν ἀγάλματα ἀπὸ μάρμαρον ἐπαινεῖτο δὲ μάλιστα τούτων ἡ Ἀφροδίτη τῆς Πύλου. Ὁ Σκοπᾶς περιποιούμενος τὴν εὐπρέπειαν τῆς μορφῆς καὶ τὴν φυσιογνωμίαν, ἐθαυμάσθη διὰ τὰς Βικχαι αὐτοῦ καὶ τὴν Νισθὴν.

Ἄν καὶ ὅλοι οὗτοι ἦσαν ἄριστοι κατὰ εἰς τὴν τέχνην, ὁ Πλίνιος λέγει, ὅτι διὰ νὰ συγκροτηθῇ ἀγαλμα ἀμωμήτου τελειότητος, ἔπρεπεν ὁ μὲν Μύρρων νὰ πλάσῃ τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ Πολύκτητος τὸ πρότομον, καὶ ὁ Πραξιτέλης τὰς χεῖρας.

Σκοπεύοντες νὰ πραγματευθῶμεν βαθμηδὸν εἰς τὰ ἀκόλουθα φύλλα τῆς Ἡοῦς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀρχαιολογίας τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων μάλιστα ἐθνῶν, δοθείσης χρείας, ἐκρίναμεν ἀρμόδιον νὰ προομιάσωμεν ἐνταῦθα μετὰ τὴν γενικὴν θεωρίαν τῆς τέχνης, τῆς ὁποίας γνωρίζομεν πατέρας τοὺς ἐνδόξους ἡμῶν προγόνους.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ἐπιβροθὴ τῆς Θρησκείας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ.

Βεβαρυμένοι οἱ φιλόσοφοι ἀπὸ τὴν ἀβεβαιότητα ἀνταναιρετικῶν καὶ ἀλληλομάχων συστημάτων ἐδιάσθησαν τέλος πάντων, καθὼς ὁ Νεύτων, ὁ Πασχάλης, ὁ Λεϊβνίτιος καὶ ἄλλοι μετὰ τοὺς ἄλλους, νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ἄψευστον τῆς Θρησκείας μαντεῖον. Ἐπειδὴ ἐκεῖ μόνον ὁ ἄνθρωπος μανθάνει τὰς ἀληθεῖς τῶν φαινομένων αἰτίας. Ἐκεῖ ἀποκαλυπτόμενος τὴν εὐγενὴ καταγωγὴν καὶ τὸν ἀθάνατον ἐνταυτῷ προορισμῶν του δύναται νὰ συνεισφέρει εἰς τὴν δόξαν τοῦ αἰωνίου τῆς φύσεως δημιουργοῦ, καὶ εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ὁμοίων του.

Δὲν πρέπει ἄρα νὰ θαυμάσωμεν, ἂν ἐξοκέλλη εἰς βλασφημίας καὶ ἀσεβεῖς παραλογισμούς, ὡς ἄνθρωπος φέρεται ὡς ἀνεργιστὸν πλοῖον ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τῆς δοκησιόφου ὑπερηφανείας. Αὕτη ἐτύφλωσε πολλοὺς πεπαιδευμένους ἄνδρας τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων χρόνων, μάλιστα δὲ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἀπ' αὐτὴν κινούμενος μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ εὐγλωττος τῆς καταστροφῆς τῶν βασιλείων συγγραφεὺς ὑποθέτει ὅτι ἐν ᾧ βυθισμένος εἰς μελαγχολίαν φαντάζεται τὰ ἀλλεπάλληλα κύματα τῶν περασμένων γενεῶν καὶ τοὺς πολλοὺς λαοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀκούονται πλέον, ἢ γλιότις ἐνδέχεται νὰ οὐρανῶσιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς κτλ. Ἀλλὰ πῶς δὲν συλλογίσθη ὁ σοφὸς

Βολνέυ ὅτι εἰς τοιοῦτον συμβεβηκός ἤθελεν ἀμέσως διακοπὴν ἢ ἀλληλουχία ὄλου τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, αἱ δὲ σφαῖραι, τὰς ὁποίας ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ διέταξεν εἰς ἰσορροπίαν ὡς ἐπὶ πλάστιγγος, πίπτουσαι ἢ μία ἐπάνω τῆς ἄλλης ἤθελον φέρειν γενικὴν ὄλεθρον;

Ἄν οἱ μισόθρησκοι καὶ ἄθεοι μετεχειρίσθησαν πάντοτε τοιαῦτα πομπώδη, ἀλλ' ἐπισηπῆ καὶ σαθρά ἐπιχειρήματα, ἄλλοι παρεξηγούντες τὰ τῆς ἱερᾶς γραφῆς καὶ μὴ λαμβάνοντες κατὰ νοῦν τὴν διαφορὰν τῶν ἡθῶν, καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος τὴν ἀκατάπυστον πρόοδον, ἐδοκίμισαν πολλάκις νὰ δικαιώσωσι τὴν μισαλλόδοξον αὐτῶν δαισιδαίμονιαν. Οὕτω π. χ. ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας ἐνθουσιώδεις καὶ ἀμαθεῖς ἄνθρωποι ἐμπόδισαν τὴν γῆν νὰ κινήται περιστρεφόμενη εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς ἄξονα, καὶ ὁ Γαλιλαῖος κατεδικάσθη εἰς φυλακισμὸν ἀπὸ ἑπτὰ Ἱεροδίκας καρδινάλιους.

Ἡ τοιαύτη τῶν Ἱερῶν βιβλιώων καὶ ζήλος παρερμηνεία ἐβλάψε καιριῶς τὸν χριστιανισμὸν καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ὅλας τὰς κριτίσεις, αἱ ὁποίας ἔγυσαν τόσα αἵματα. Πολλοὶ δὲ ἔτι τὴν σήμερον κατηγοροῦσι τὴν θρησκείαν ὡς ἀσυμβίβαστον μετὰ τὴν πρόοδον τῶν ἐπιστημῶν, τὴν μᾶλλον ὅσω πολλάκις αἱ λειτουργοὶ αὐτῆς καταδεχόμενοι νὰ γίνωνται ἀργυρώνητα ὄργανα πολιτικῶν τῆς ἐξουσίας σκοπῶν κατεδιώξαν ἀναφανδὸν τὴν παιδείαν.

Ὅστις ὅμως δὲν συνείθισε νὰ ἀνοιγῆ τὸ στόμα ὡσαύτως οἱ ἄλλοι χασμῶνται οὔτε παραδέχεται ἀνεξετάστως ὅσα ἀκούει, ὀλίγον μόνον σκεπτόμενος θέλει πληροφορηθῆν ὅτι ἡ θρησκεία βοήθει μάλιστα καὶ ἐπιταχύνει τῶν φώτων τὴν ἐξάπλωσιν. Πρόκειται τῶ ὄντι λόγος περὶ ὑγιῶς φιλοσοφίας; ἡ θρησκεία τὴν ὀδηγεῖ εἰς ὅλα τὰ ζητήματα περὶ θεοῦ, περὶ ψυχῆς, καὶ τῶν λοιπῶν ὄντων, περὶ τῶν αἰτίων ἀπλῶς καὶ αἰτιατῶν, ὅσα συνιστῶσιν ὅλον τὸν κόσμον καὶ φέρουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν συναίσθησιν μιᾶς καὶ μόνης ἀρχικῆς αἰτίας.

Ποτὲ χωρὶς τὴν θρησκείαν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας δὲν θέλει τις εὐδοκίμησεν νὰ εὕρῃ τὰς σχέσεις καὶ ἀναλογίας τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποία σπουδάζει, καὶ νὰ φέρῃ τὰ φαινόμενα εἰς γενικοὺς τινὰς νόμους.

Ἡ Χρονολογία εἰς τὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως ἔχει τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς βάσιν· χωρὶς αὐτῆς τὴν χειραγωγίαν ἤθελε περιπλανηθῆν μετὰ τοὺς Αἰγυπτίους, Χαλδαίους, καὶ Σίνας εἰς ἀναριθμητὸν ἀριθμὸν ὑποθετικῶν αἰώνων.

Πῶς ἡ Ἱστορία μὴ φωτισθῆν ἀπὸ τὴν ἀγίαν Γραφήν ἤθελε δυνηθῆν νὰ ἀνιχνεύσῃ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν ἀπέραντον καὶ σκοτεινὸν τῆς μυθολογίας καὶ τῶν ἠρωϊκῶν χρόνων λαβύρινθον;

Ἄν θέλωμεν νὰ μάθωμεν πόσον ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, τὴν ὁποίαν δικαίως δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν δημοκρατικὴν, ἐβελτίωσε τοὺς νόμους καὶ ἀκολούθως τὰ ἔθη τῶν χριστιανικῶν ἐθνῶν, ἀρκεῖ νὰ διέλθωμεν ἄλους τοὺς παλαιούς καὶ νεωτέρους νομικοὺς. Εἰς κἀνένα βεβαίως δὲν θέλωμεν εὐρεῖν ἀρχὰς ὀρθότερας φιλελευθέρου θεσμοθεσίας καὶ παραγγέλματα ἠθικῆς ἀρμοδιώτερα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Πράγμα παραδόξον, λέγει ὁ Μοντέσκιος, ἐνῶ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία φαίνεται ὅτι δὲν σκοπεύει ἄλλο παρὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καθιστᾷ ἡμᾶς εὐδαίμονας καὶ εἰς τὴν παρούσαν. Ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν ὀφείλομεν ἐπὶ μὲν Κυβερνήσεως τὰ πολιτικὰ, ἐπὶ δὲ πολέμου τὰ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν δικαιώματα.

Τὶ ἄλλο παρὰ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ἡμέρωσε τὰ ἔθη καὶ ἔφερον εἰς τόσῃ κοινωνίαν τὰ ἔθνη. Διὰ νὰ μὴ ἀναδράμωμεν εἰς τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἑλλάδος λαοὺς, οἱ ὁποῖοι, τέκνα κοινῆς μητρὸς κατεσπαράττοντο, ὡς ἄγρια θηρία, καὶ ἔφθασαν εἰς ἀκατάνοητον διαφθοράν, νομίζω πολὺ ἀποδεικτικώτερον νὰ ἐξετάσωμεν μάλιστα τὰ ἀποτελέσματα τῆς θρησκείας εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Βρετανικῶν νήσων, τοὺς ὁποίους

λαμβάνομεν παντού ως παράδειγμα τῶν καλῶν. Οἱ πρῶτοι ἐθυσίαζον τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλώτους εἰς τοὺς βωμοὺς τῶν ψευδῶν θεῶν καὶ οἱ φιλοπονώτατοι τὴν σήμερον ἦσαν τότεν κατὰ τὴν ὀκνηρίαν περίφημοι, ὥστε ἡ Γαλλικὴ ἀδράνεια ineg-tia gallogum κατήκτισε παροιμιακῆ. (Τάκτος) Ἰδὲ τοὺς Βρετανοὺς περὶ τῶν ὁποίων ὁ Κικέρων ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀττικὸν ὅτι ματαίως τις ζητεῖ μεταξύ αὐτῶν ἀνδράποδα ὁπωσοῦν ἐπιτήδεια εἰς ὑπηρεσίαν, ἐπειδὴ σπανίως εὐρίσκειται λαὸς σκαιότερος καὶ ἀμαθέστερος παρ' αὐτῶν. Ὄθεν ὕταν ὁ Ἀρχικόλας τοὺς ὑπέταξε, πρῶτοι οἱ Ῥωμαῖοι στρατιώται ἔδειξαν εἰς αὐτοὺς τὰς ἀπλουστάτας τῆς οἰκοδομικῆς ἀρχῆς. Βλέποντες τὴν μεταβολὴν εἰς τὰ δύο ταῦτα ἔβη δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι προῆλθεν ἀμέσως ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἥτις ἔφερε παντοῦ, ὅπου εἰσῆλθῆ, τὴν καθαρότητα τῶν ἠθῶν, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας.

Ἄλλὰ τοιαῦτα θαύματα ἐνεργεῖ εἰσέτι πᾶσαν ἡμέραν ὅθεν οἱ Γροβλανδοὶ τὴν δέχονται παμπληθεῖ. Οἱ Χοττενδοῖται οἱ Καφροὶ καὶ ἄλλαι τῆς Ἀφρικῆς ἀγριοὶ φυλαὶ μαγευόμενοι ἀπὸ τὴν οὐράνιον τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος δυνάμιν ἀνεγείρουσι πόλεις, νοσοκομεῖα καὶ παιδαγωγεῖα, ἔχοντες ὕλων τούτων τῶν ἔργων διευθυντὰς τοὺς ἀποστόλους τῆς νέας θρησκείας. Οἱ Ἰνδοὶ ἀρνούμενοι κατ' ὀλίγον τὴν βάρβαρον τοῦ Βραμᾶ λατρείαν δὲν καίουσι πλέον, ὡς ἄλλοτε τὰς χήρας εἰς τῶν ἀνδρῶν τοὺς τάφους. Μεταξὺ δὲ τῶν αὐτοχθόνων περιοίκων τῆς Βορείου Ἀμερικῆς σύμπολιτείας, οἱ Chaclas Σιακτᾶς καὶ οἱ Iroquois Ἰροκουάς γενόμενοι χριστιανοὶ προχώρησαν τόσον εἰς τὸ στάδιον τῆς βελτιώσεως, ὥστε εἰς ἕκ τῶν τελευταίων τούτων ἐκδίδει καὶ ἀξιόλογον ἐφημερίδα, τῆς ὁποίας ἀξίωσε νὰ καταγραφῆ συνδρομητῆς καὶ ἀνταπιστέλλον μῆλος ὡς καὶ αὐτὸς ὁ περίφημος περιηγητῆς Βαρῶνος Δεχουμβόλδτ. Ἄλλὰ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς ἀνήσεις τοῦ μεσημβρινοῦ Ὠκεανοῦ ἐθρίαμβευσεν ἐσχάτως ὁ χριστιανισμὸς

Μεταξὺ δὲ αὐτῶν αἱ κυκλάδες αὐταὶ μετεβλήθησαν παράδοξον τινόντι καὶ θαυμασίαν μεταβολὴν. Ἐπειδὴ ἔχουσιν ἐκκλησίας, ἐψήφισαν σφοδρὸν νόμον, εὐσησαν τακτικὴν διοίκησιν, ἔμαθον τέχνας, ἀνοίξαν σχολεῖα, ὅπου αἱ Σανδουίχαι νῆσοι (Sandwich) μόναι σέλλουσιν ὡς 45 χιλ. παιδίων. Καὶ σημαίωσκι ὅτι ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο εἰμὴ δεσποτισμὸς, αἱματογαρρῆς εἰδωλολατρεία, δυστυχεῖς ἀγριοὶ καὶ πᾶθη κτηνώδη. Ὀλίγοι τινὲς Ἀμερικανοὶ καὶ Ἄγγλοι Ἰεροκήρυκες μὲ τὴν βίβλον κατώρθωσαν ἐκεῖ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον εἰς ὄλους αὐτῶν τοὺς θεοὺς ἐνωμένους.

Τῶν λεγομένων τούτων προβάλλω μάλιστα ἀξιοκρίστους μάρτυρας ἕνα τῶν ἐνδοξοτάτων Ναυάρχων καὶ θαλασσοπόρων τῆς Γαλλίας τὸν Δουπέρρῆ καὶ τὸν ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ἄλλοτε τῆς Γαλλίας Γραμματεῖα Ἰδὴν Δεινουβίλλην (Moniteur 2 Ἰανουαρίου 1830 Ἐφημερ. τοῦ εὐαγγ. κηρύγματος. Ἀναφορὰ τῶν κλητῶν 5 ἀποστόλων Λονδίου Παρισίων καὶ Βασιλείας.)

Πόσον νομιζόμεν αὐξήσαν οἱ ἀκάματοι τοῦ εὐαγγελίου διδάσκαλοι τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις κριπλανώμενοι εἰς μακρυνούς τόπους! πόσον δὲ ὠφέλησε τὴν φιλολογίαν ἢ μεταφράσεις τῆς ἱερᾶς γραφῆς εἰς 150 γλώσσας καὶ διαλέκτους!

Ἄλλ' εὐεργετούμεναι τόσον αἱ ἐπιστῆμαι ἀπὸ τὴν θρησκείαν ἀποδίδουσι καὶ αὐταὶ πᾶσαν ἡμέραν τῆς εὐγνωμοσύνης τὸν φύρον.

Ὅταν διὰ τῶν Ἐροσκεικῶν τηλεσκοπίων καὶ τῶν ἀστρονομικῶν πινακῶν ὁ ἀστρονόμος ἐξετάξῃ τοὺς οὐρανοὺς, ὅταν ἀνακαλύπτῃ νέον πλανήτην τεραστίου μεγέθους ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους δροσυφορούμενον, ἢ κομήτην φλογόντα περιπλανώμενον εἰς μακρὰς καὶ ἀδιατάκτους τροχιάς, ὅταν βλέπων τὴν ἐκτασιν εἰς τὸ φαινόμενον σύστημα τοῦ παντός φαντάζεται μετρίον ὅτι ὑπάρχει μόνον πολλοσθημόριον ἄλλω, πολυαρίθμων κόσμων δεσπαρμένων εἰς ἀπέραντα τοῦ χάους διάστήματα, δὲν αὐξάνει ἄρα γε κατακτησόμενος τὴν θρησκευτικὴν ἰδέαν τῆς μεγαλειότητος καὶ δυνάμεως τοῦ Θεοῦ;

Όταν ο άνθρωπος βλέπη τὴν ἀληθὴν καὶ εὐταξίαν τῶν ὀργάνων, τὰς ἀμυράς μεταξύ αὐτῶν σχέσεις καὶ τὴν οἰκονομίαν τῆς φυσικῆς αὐτῶν συντηρήσεως, χωρὶς ὅμως νὰ εὐρίσκη μὲ ἀκρίβειαν καὶ θεσπίσῃ τὸ πρῶτον τῆς πολυπλόκου ταύτης μηχανῆς ἑλαττηριον, δὲν πίπτει τεταπεινωμένος ἔμπροσθεν τῆς ὑπερτάτης τοῦ Δημιουργοῦ σοφίας.

Ἐν ἰσχυρῶντες τὰ μυστήρια τῆς κτίσεως εὐρίσκονται τινὲς ὕλικοι καὶ ἄθεοι, πρέπει ἄραγε διὰ τοῦτο νὰ συμπερανωμέν ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ δὲν δημιουργοῦνται τοῦ Θεοῦ τὴν δόξαν, ἢ μὲν ἂν ὅτι ὑπάρχουσι κωφοὶ καὶ τυφλοὶ μὴ δυνάμενοι, ἢ καὶ μὴ θέλοντες νὰ ἀκούωσι καὶ νὰ βλέπωσιν;

Ὁ Βενιαμὴν Κῶνστας (Chateaubriand études historiques préface page 115) ὁμολογεῖ ὅτι πεπλανημένος πρότερον ἐβιάσθη, ἀφ' οὗ ἀκριβῶς ἐξέτασε τὰ πράγματα καὶ ἐσώρευσε πανταχόθεν πολλὰς ἀποδείξεις, νὰ καταστήσῃ πάλιν εἰς τὴν θρησκείαν, ὅπου πάντοτε σχεδὸν ἐπανάγει τὸν ἄνθρωπον ἢ πληρῆς καὶ ἀληθῆς σοφία. *Leves gustus in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores haustus ad religionem reducere.* (Bacon de augment. Scientiar. libr.)

Ὁ κηρύκτορας ἄστρονόμος Βαλλύς ἐσπούδασε πολὺ νὰ ἀποδείξῃ ὡς ἀληθῆς τοὺς ἀστρονομικοὺς πίνακας τῶν Ἰνδῶν. Τοῦτο τὸ σύστημα ἐδίδασκε δημοσίᾳ εἰς τὸ Ἐδέμβουργον καὶ ὁ καθηγητὴς Playfair. Ἡ μωσαϊκὴ χρονολογία δυσφημισμένη ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔμελλε πλέον νὰ ἀναστηθῇ καὶ ἡ ἀθεΐα ἐθιμίζεσθαι· ἀλλὰ τὸσον ἦτο ἀπατηλὸς καὶ πρόσκαιρος ὁ θρίαμβος οὗτος! ἐπειδὴ ὀλίγον ἔπειτα οἱ Bentley, οἱ Laplace, οἱ Delambre ἐπαναλαμβάνοντες τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Βαλλύ εὐρίσκον ὅτι ἦσαν ἐσφαλμένοι καὶ οἱ πίνακες τῶν Βραχμάνων ἀπεδείχθησαν νωτῆτοι καὶ ὑποβολιμαῖοι.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν καταπαλαίσει τοὺς ἀνατροπείας τῆς θρησκείας

ας. Ὁ Dupuy ἐπιθυμῶν νὰ ἀποδείξῃ πολιτισμένην τὴν Αἴγυπτον πρὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ αὐτοῦ μάλιστα τοῦ κατακλυσμοῦ ἐξήγησε μαρτυρίας ἀπο τὸν περίφημον ζωδιακὸν τοῦ Ζενδερᾶχ· ἀλλ' ὁ μαθηματικὸς Βιὺτ καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι Βισκόντης, Champollion καὶ Ἀββᾶς Τίστας ἀπέδειξαν ὅτι ὁ ζωδιακὸς οὗτος κατεσκευάσθη ἐπὶ Ῥωμαίων (Greffo essai sur le systeme hieroglyphique de M. Champollion, Biot, Visconti, L'abbé Testa etc journal des savants 1823-1824. Τέλος ἐπισφραγίζοντες τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ Champollion καὶ ὁ Letronne εὐ ἔχησαν νὰ εὐρωσιν εἰς τὸν ναόν, ὅθεν ὁ ζωδιακὸς ἐξεσπάσθη, ὁ μὲν εἰς Ἑραγλυφικὰ, ὁ δὲ εἰς Ἑλληνικὰ γράμματα τὸ ὄνομα τοῦ Πτολεμαίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας οἱ ὁποῖοι τὸν ἀνήγειραν. (Cellarier fils origine zuthenique de l'ancien testament.)

Ὁ αὐτὸς ἔτι Champollion περιεργόμενος μὲ τὸν Lenormant τὴν Αἴγυπτον δὲν εὐράκη κατ' ἐν μνημεῖον ἀρχαιότερον τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀβραάμ. Πολλὰ ἀνακαλύψεις αὐτοῦ ἐχρησίμευσαν ὡς ἐξηγήσεις πολλῶν σκοτεινῶν καὶ δυσνοήτων χωρίων τῆς Πεντατεύχου. Ἐν ἔξῃ τὴν σήμερον ὁ Βολταῖρος δὲν ἤθελε ζητεῖν εἰς πᾶσαν ὕλην ὁ νομοθέτης τῶν Ἑβραίων τὴν ἔγραψεν ἐπειδὴ διεσώθησαν πολλὰ κομμάτια παπύρου καὶ συμβόλαια τῆς ἐποχῆς τῶν Φαραῶνων εἰσέτι εὐανάγνωστα· οὔτε πῶς ὁ Μωϋσῆς κατεσκεύασε τόσα σκεῆ· εἰς τὴν ἔρημον, ἐπειδὴ ὅλας τὰς ἀνοικταίας σέγγας ἦσαν διδαχμένοι οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου αὐταὶ τότε ἦμαζον.

Ζητούντες τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν σύνθεσιν τῆς ὑδρογείου σφαίρας πολλοὶ γεωλόγοι ἐρευνήσαν τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης τὰ διάφορα τῶν βουτῶν στρώματα, καὶ τῆς γῆς τὰ σπλάγχνα. Ὅμοιοι μὲ τοὺς Τιτᾶνας ἐνόμισαν ὅτι ἔλαβον αὐτῶθεν ἰκανὰς δυνάμεις διὰ νὰ πολεμήσωσι τὸν Βασιλέα τῶν οὐρανῶν. Ὁ Cuvier Κουβιέ, Brogniart Βρο-

νιάρ και άλλοι νεώτεροι εξετάζοντες τὴν φύσιν τῶν δια-
φόρων τῆς γῆς στρωμάτων εὗρηκαν θεταμμένην ἐκ τῆς πρὸ αἰώνων
τῆς ἀληθινῆς τῆς κοσμογονίας ἱστορίαν. Τὰ ἀλλεπαλλήλως
δισεκορπισμένα τοῦ ἀρχικοῦ κόσμου εἰρήκρια τοὺς ἐπιπροφά-
ρησαν ὅτι ἦσαν ἀποτέλεσμα (ἔργον) διαφορῶν και ἀλληλοδι-
αδόχων κατακλισμῶν. Ἀπὸ τὴν παρατήρησιν δὲ ταύτην ὀδη-
γούμενοι εὐτύχησαν νὰ καταλάβωσιν ὡς ἐγγιστα και τὴν διάρ-
κειαν τῆς δημιουργίας. Κατ' αὐτοὺς αἱ ἐξ ἡμέραι, ἐντὸς τῶν
ἑκοσίων ὁ θεὸς συνετέλεσε τὸ πᾶν σημαίνουσιν ἐποχάς. Τοῦτο δὲ
φαίνεται τόσο πιθανότερον, ὅσῳ εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν ἰομ σημαίνει
ἡμέρα και ἐποχὴ ἐνταυτῷ. Οὕτως ἄρα, πρὶν πλάσῃ τὸν ἄνθρω-
πὸν ὁ ποιητὴς, ἐτελειοποιεῖ θεομηδὸν εἰς μακρὰ διαστήματα
τὴν ὑπόλοιπον κτίσιν, καθὼς μαρτυροῦσιν αἱ θείαι Γραφαί.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία
ὄχι μόνον δὲν ἐμποδίζει τῆς παιδείας τὴν πρόοδον ἀλλὰ δι-
ευθύνουσα και διορθοῦσα ὅλας τὰς γνώσεις ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον
εἰς τὴν ἀρετὴν και τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΒΑΚΩΝ.

Δύο ἄνδρα εἰς ἓνα και μόνον ἄνθρωπον περιλαμβάνει τοῦτο
τὸ ὄνομα· ὁ μὲν ἀπεθανάτισθη διὰ τὴν μεγαλοφυίαν, τὰς ἐγκυ-
κλοπαιδικὰς γνώσεις και τὴν δεσποτικὴν, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοῦ
ἐπιρροὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν και τὰς ἐπιστήμας τῶν νεωτέρων,
ὁ δὲ ἐξευτελίσθη ὡς ἀδόκιμος πολιτικὸς, ὡς ἀχάριστος πρὸς
τοὺς ἐνεργέτας, ὡς ὑπουργὸς αἰσχροκερδῆς και φιλάρπαξ·
ἀλλ' οἱ ἀπόγονοι λησμόνησαν τὰ ἐλαττώματα τοῦ Βάκωνος
χάριν τῶν ἐξαιρέτων αὐτοῦ πλεονεκτημάτων.

Ὁ Φραγκίσκος Βάκων ἐγεννήθη ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ 1360

ἀπὸ πατέρα νομοδιδάσκαλον περίφημον, Νικόλαον Βάκωνα,
και μητέρα Ἄναν ὁμοίως ἐπίσημον.

Ἀφ' οὗ ἐμαθίτευσεν ἐνδόξως εἰς τῆς Κανταβριγίας τὸ παν-
επιστήμιον ἀκολούθησε τὸν πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας εἰς Παρισίους.
Ἐπιστρέψας δὲ ὀλίγον ἔπειτα ἐδόθη ὅλος εἰς τὴν νομικὴν, ὅπου
τόσον εὐδοκίμησεν, ὥστε διωρίσθη ἔκτακτος σύμβουλος τῆς
Βασιλείσεως.

Ὁ Κόμης Ἔσσεξ μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀπολαύσῃ ὑψηλὸν ἀξίωμα,
τὸ ὁποῖον ἐζήτησεν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐφιλοτιμήθη νὰ ἀναπληρώσῃ
τὴν ἄλλειψιν ταύτην μετὰ τὴν γενναίαν προσφορὰν μεγάλων
ἀργῶν. Ἀλλὰ δικαζόμενος ὀλίγω ὕστερον ὡς ἔνοχος ἐγκλήματος
καθοσιώσεως ἐδυστεύχησε νὰ ἰδῇ ἀδυσώπητον κατήγορον και
αὐτὸν τὸν Βάκωνα. Ἡ ἀνήκουστος αὐτῆ ἀγνωμοσύνη παρώξυνε
τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν τόσο ὥστε διὰ νὰ δικαιωθῇ ὁ Βάκων
ἐξέδωκεν ἀπολογία, και ἐκλεχθεὶς ἀντιπρόσωπος ἐψήφισε
πάντοτε ὑπὲρ τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ὑπουργῶν.

Ἄν και πρόδωκε τὴν συνείδησιν αὐτοῦ διὰ νὰ εὐαρεστήσῃ
δουλοπρεπῶς ἄλλους, διέμεινε πτωχὸς και ἐφυλακίσθη δις διὰ
χρέη. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐβασίλευσεν ὁ Ἰάκωβος Α' ὄχι μόνον εἰς
μεγάλας ἀξίας ὑψώθη, ἀλλὰ και γυναῖκα ἐνυμφεύθη πλουσίαν
και ἀρχιγραμματεὺς διωρίσθη μετὰ τίτλον βαρῶνου. Εἰς τὴν
ὑψηλὴν ὅμως ταύτην θέσιν ἐδειξε τόσο φιλολογηματικὴν πωλὴν
ἀναισχύτως τὰ ὑπουργήματα και ἀρπάξων πανταχόθεν, ὥστε
κατηγορηθεὶς εἰς τὸ βουλευτήριον τῶν Πατρικίων ὡμολόγησεν
ὅτι ἦτο ἔνοχος, κατεδικάσθη εἰς ἐπέκεινα ἐνὸς ἑκατομμυρίου
δραχμῶν ζημίαν, και εἰς φυλακὴν, κηρυγμένης πρὸ πάντων ἐκ-
πτώτος ὅλων τῶν ἀξιωμάτων και ἀνάξιος νὰ συνεδριάξῃ πλέον
εἰς τὸ βουλευτήριον.

Ἀφ' οὗ ἴδομεν τὸν πολιτικὸν ἄνδρα ὡς ἐξετάσωμεν ἤδη και
τὸν φιλολογικόν.

Ἀπὸ 16 ἐτῶν ἡλικίας ἐμελέτησε νὰ ἀνακαινίσῃ ὅλον τῶν

Αθροπίνων γώσεων τὸ σύστημα ὅθεν συνέγραψε περί προόδου τῶ ἐπιστημῶν (de augment. scient.) ὅπου ἐδείξε τί λείπεται εἰς πᾶσαν μίαν καὶ ὡς πῶς δύναται ἐκάστη νὰ καταστήσῃ. Πρῶτος καταφρονήσας τὴν σχολαστικὴν λογικὴν, ἀνάλογον μὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν σήμερον Γερμανικὴν φιλοσοφίαν, ἀέβη ἀπὸ τὰ μερικὰ φαινόμενα εἰς τὰ γενικά ἀξιώματα, καθὼς βλέπομεν εἰς τὸ Νέον ὄργανον. Πρῶτος ἐκάλεσε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐδίδαξε τὴν πειραματικὴν μέθωδον. Πρῶτος ἐδοκίμασε νὰ ἐκβάλῃ τὴν φυσικὴν ἀπὸ τὸ σκοτεινὸν χάος τῶν εἰκασιῶν, εὗρηκε πρὶ τοῦ Νεῦτωνος τὸν νόμον τῆς συνολικῆς τῶν οὐρανίων σωματῶν καὶ εἰς τὰ Sylva Sylvarum ἐταμίευσεν ἄπειρον διαφόρων ἐπιστημῶν ὕλην καὶ πειράματα περιεργότατα.

ΤΜΗΜΑ Β'.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

ΦΥΣΙΚΗ.

Περὶ τῆς θερμοκρατικῆς ἀναλογίας γαιανθρακῶν, ξύλων, καὶ κυσίμου ἀέρος.

Ὀλίγους βεβαίως λανθάνει ὅτι ὄχι μόνον εἰς ὅλα τὰ θανατοῦσουργεῖα τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς οἰκιακὰς χρεῖας οἱ γαιάνθρακες houille τὴν σήμερον προκρίνονται ἀπὸ τὰ ξύλα· καθὼς ἀναδίδουσι διπλοσὴν θερμότητα. Τῶντι ὁσηδήποτε ξηρὸν ὑποστῆ τὸ ξύλον, τὸ 25 ἢ 42 ἑκατοστημῆριον τοῦ ὀλικοῦ θάρους ὑπόρχει ὕδωρ. ἀλλὰ καὶ αἰνεῖς αὐτὰ ἰδιαιτέρως περιέχουσιν ὡς συστατικὸν αὐτῶν μέρος τοῦλάχιστον 50 τοῖς 0]0 ὕγρασιος.

Κατ' αὐτὸν ἄρα τὸν λόγον ἀπὸ 1000 λίτρας ξηρῶν ξύλων ἀ. ἀφαιρέσωμεν πρῶτον μὲν 25 τοῖς 0]0 ὕδατος ἐγκυχυμένου εἰς τοὺς πόρους αὐτῶν, δευτερον δὲ 50 τοῖς 0]0 διὰ τὸ

συστατικὸν τῶν ἰνῶν, ἔχομεν ὑπολοίπου: 750, ἔπειτα δὲ 375 μόνον. Ἀλλ' ἐκτό, τοῦτου μέγα μέρος τῆς ἐξαπτομένης θερμότητος ὑπηρετεῖ εἰς τὸν ἐξατμισμὸν τοῦ εἰρημένου ὕδατος καὶ ἀκολουθῶς δὲν χρησιμεύει εἰς τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον προτιθέμεθα. Τέλος καὶ αὐτὰ τὰ ξύλα δὲν ἀναδίδουσιν ὅλα τὴν αὐτὴν ποσότητα τῆς θερμότητος. Πειράματα πολλῶν φυσικῶν ἀπέδειξαν τὴν θερμοκρατικὴν αὐτῶν δύναμιν συγκριτικῶς θεωρουμένην ὡς ἐφεξῆς.

Εἶδος ξύλου	Βῆρος 4 κυβ. μέτρ. ξηρῶν ξύλων εἰς χιλιόγραμμα.	Ἀναλογία τῆς θερμοκρατικῆς ποσότητος.
Καρύα	2,212	100
Δρῦς (βαλανιδία)	1,956	86
Μελία (fraxinus)	1,707	77
Φηγός (fagus)	1,601	65
Πτελέα	1,282	58
Σημύδα	1,172	48
Καστανία	1,153	52
Πεύκη (πίτυς)	1,218	54
Αἴγειρος καὶ λεύκη	877	40

Ἐξ ἰναντίας ὁ γαιάνθραξ, ὡς συγκείμενος ἀπὸ μέρη διόλου καύσιμα, ὑπερβαίνει πολὺ κατὰ τὴν ὠφέλειαν τὸ ξύλον. ἀλλ' αἱ κάμιναι, ὅπου καίει, πρέπει νὰ καταπνέωνται πανταχόθεν ἀπὸ τὸν ἀέρα διὰ νὰ μὴ καταναλίσκηται ματαίως μεγάλη ποσότης θερμότητος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γαιάνθραξ ἀναπέμπει καπνὸν πολλὰ λιγνυώδη (παχύν) ἐμποδίζοντα τοῦ ἀέρος τὴν διόδον καὶ μάλιστα βαρεῖαν ὁσμὴν, περιέχει δὲ καὶ σίδηρον θειώδη, ὥστε δὲν χρησιμεύει εἰς τῶν μετάλλων τὴν ἀνάλυσιν, τὸν καιοῦσιν εἰς μεγάλα δοχεῖα ἢ εἰς τὸν ὑπαίθρον, τὸ δὲ περίσσευμα τῆς τοιαύτης χωνεύσεως (coke), ἀ. μάλιστα ἔχη σχῆμα ὀγκῶδες (φούσκωμα), χρησιμεύει ἐξαίρετως ὄχι μόνον ὡς ὕλη καύσιμος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγήν τοῦ φωτιστικοῦ ἀέρος (gaz à éclairage) ὅστις πολλάκι μὲν παρασκευ-

άζεται και δια τῆς ρητίνης, εὐρίσκεται δὲ και φυσικὸς εἰς τινὰς τύπους, οἷον τὴν Ἰσλανδίαν και τὴν Κίναν, ὅπου ἀναδίδεται αὐτομάτως ἀπὸ τῶ βάθος τινῶν φρεάτων κτλ.

Μὲ τούτον ὁ Κ. Πίκελ ἐξέστρεψε θερμαγωγὸν (calorifere) σωλῆνα 22 δακτύλων διαμέτρου, ὅστις διατηρεῖ σταθερῶς εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ 57 βαθμῶν τοῦ φρενέτ θερμότητα. Καταναλίσκεν δὲ ὁ θερμαγωγὸς οὗτος 15 ὠς 20 μόνον κυβικοὺς πόδας ἀέρος πᾶσαν ἡμέραν τριμωμένους 5 ὠς 6 σελίγια ἢ 9 ὠς 10 δραχμάς.

Ἄλλ' ὅταν πρόκηται λόγος πὰ θερμανθῶσι βουλευτήρια, δακτυλῆρια, νοσοκομεία, γυμνάσια κτλ. μεταχειρίζονται ἀπλῶς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ὁ ὁποῖος θερμαινόμενος διαπερᾶ μακροὺς σωλῆνας χαλκοῦ διατεθειμένους εἰς διάφορα μέρη τοῦ τόπου, ἢ τὸν αἰμὸν τοῦ ὕδατος, το ὁποῖον βράζει εἰς μεγάλα και σκεπασμένα κακκαβία. Κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον θερμαίνονται τινὰ θέατρα τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ὁ δὲ δεῦτερος εὐρίσκεται μάλιστα ἐν χρήσει εἰς τὰ βιομηχανικὰ καταστήματα.

ΧΗΜΕΙΑ.

Κρεόσωτον ἢ ἀντισηπτικόν.

Οὕτως ὠμάσεν ὁ Ρεϊχεβάχ ἐν νέον σῶμα τὸ ὁποῖον ὑπάρχει θάσις τοῦ καπνοῦ και τοῦ ἐμπυρευματικοῦ ὀξέος. Ἐξάγεται δὲ ὁμοίως ἀπὸ τῶ τελευταῖον τοῦτο ἢ ἀπὸ τὴν πίσσαν.

Ἐλαῖωδες, ἄχρωμον και διαφανές, διαθλᾷ πολὺ τὰς ἀκτίνας ἔχει ὁσμὴν βαρεῖαν καπνοῦ, γεῦσιν καυστικὴν, λιπαίνει τὸ χαρτίον, ἀλλ' ἢ κηλὶς ἀφανίζεται εἰς τὸ πῦρ, καιεὶ μὲ λαμπρὰν φλόγα, συντίθεται μὲ ὀξέα και θάσεις, ἐξίσου, ενεργεῖ ὡς δραστήριον φάρμακον, κατατρώγει τὴν ἐπιδερμίδα, φονεύει τὰ ὄψαρια και μαραίνει τὰ φυτά.

Ἄλλὰ ἡ περιεργοτάτη αὐτοῦ ἰδιότης ὑπάρχει τὸ νὰ ἐραδύνη τὴν σπῆν τῶν κρεάτων, και εἰς τοῦτο ὁ καπνὸς χρεωστεῖ τὴν ἀντισηπτικὴν αὐτοῦ δύναμιν. Εἰς τὴν ἱατρικὴν ὠφέλησε κατὰ τῆς παλαιᾶς σπῆσεως τῶν ὀδόντων.

(Χρονικὰ τῆς φυσικῆς και χημείας. Τόμ. 53.)

Ἀντίδοτον τοῦ ἀρσενικοῦ.

Ὁ Δόκτωρ Βρουνσεν ἀπὸ Γοττίνης εὐρέηκεν ὅτι τὸ ἀνάλυμα ἀρσενικοῦ ὀξέος ἀποκρίνεται ἐντελῶς (κατακαθίζεται) ὑπὸ τὸ καθαροῦ ὀξειδωτοῦ σιδήρου νεωστὶ μιγμένου μὲ ὕδωρ. Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο μὲ ἀμμώνιον ἠνωμένον και ἔπειτα μὲ τὸ ἀρσενικὸν εἰς ψιλὴν κόκκιν, τὸ μεταβάλλει εἰς ἀρσενικὸν σίδηρον. Διάφορα πειράματα εἰς σκύλους φαρμακευμένους ἐπληροφόρησαν τὸν ἐφευρέτην ὅτι τὸ ὀξείδιον τοῦ σιδήρου μεταβάλλει τὸ ἀρσενικὸν και ἐντὸς τῆς κοιλίας εἰς σῶμα διόλου ἀβλαβές.

(Παγκόσμιος βιβλιοθήκη.)

Νέα μέθοδος θερμάνσεως.

Κατὰ τὴν γενομένην ἀναφορὰν τοῦ Κ. Πουλλιέ (Pouillet) εἰς τὴν ἐνθαρρυντικὴν τῆς βιομηχανίας ἐταιρείαν ὁ ἐξαγόμενος ἀπὸ τὴν ρητίνην ἀήρ (δισανθρακικὸς ὑδρογόνος) καιὼν ἔχει διπλὴν φωτιστικὴν δύναμιν παρὰ τὸν γαιανθρακικὸν, ὑπάρχει δὲ και πολὺ καθαρώτερος. (Χρονικὰ τῶν μεταλλείων Τόμ. 5.)

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἐφέλεια τῆς σπουδῆς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Ὁ κηπουρὸς, ὅς τις τὸν χειμῶνα σκεπάζει τὰς συκᾶς, και τὸσα ἄλλα φυτὰ μεᾶχυρον ἢ μὲ παλαιὰς ψιάθους, βάλλει εἰς πρᾶξιν θεωρίας τῆς φυσικῆς. Ὁ ὑφάντης, ὅστις λευκαίνει τὸ μαλλίον μὲ τὸν καπνὸν τοῦ θειοφίου, ἢ πλύσρα ἥτις μὲ λει-

μώνιον, κρόκον ὡς πνεῦμα οὐ οὐ καὶ μέσυχτην μόνον ἐξαλείφαι τοὺς πύλους πιναρῶν φορεμάτων, ἐκπληρᾶ ἔργα γημείας. Ὁ γεωργός, ὅστις ἐνεδρεῖ τὸν ἀσπαλακᾶ, ἐνῶ τὸ πρᾶτὶ σκάπτει τὴν ὑπόγειον αὐτοῦ κατοικίαν, ἢ βλέπων μαραινόμενας τὰς θρίδακας (μαρούλια) καὶ χαμοκερασούς διακρίνει ὅτι τὰ μικρὰ τῆς μηλοάνθης (χρυσοκάνθαρος) γεννήματα κατέφαγον τὰς ρίζας μεταχειρίζεται βοτανικῆς καὶ ζωολογίας γνώσεως. Ὅλοι ἐν συντόμῳ πᾶσαν ἡμέραν λαμβάνομεν ἀφορμὴν νὰ ἐφαρμολογῶμεν τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας εἰς τὰς κοινὰς τοῦ βίου χρεῖας καὶ οὔτε καὶ τὸ φανταζόμεθα.

Ἡ θοὴ καιρὸς νὰ συνειθίσωμεν κατ' ὀλίγον νὰ ζητῶμεν λόγους τῶν πραγμάτων, νὰ ἀντικαταστήσωμεν εἰς σφαλερὰς παραδόσεις θετικὰς ἰδέας, νὰ ἀναπληρώσωμεν τυφλὰς καὶ ὀρμερφότους ἕξεις μὲ πρῆξεις, τῶν ὁποίων γνωρίζομεν τὰς αἰτίας ἐνταυτῷ καὶ τὰ ἀποτελέσματα. Πρέπει βέβαια νὰ σεβώμεθα τὰ πατροπαράδοκτα μαθήματα, ὅταν διαιωνίζοσι τὴν μνήμην ἀνδρῶς εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος ἢ συνισῶσιν ἔργον ὠφέλιμον. Ἀλλὰ μεταξύ ὀλίγων τινῶν καλῶν, πόσι εὐρίσκομεν κατὰ δυστυχίαν παράλογα! Εἰς πολλοὺς τόπους καὶ αὐτὴ τῆς Εὐρώπης οἱ χωρικοὶ παραλμβάνοντες ὡς ἱερὰ πράγματα ἀμαθῶν προγόνων προλήψεις κινουσι μὲ φθερὰν σπουδῆν ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς κώδωνας ὁσάκις θρονῆαι καὶ ἀστράπτει· τί δὲ προέρχεται ἐκ τούτου; ὁ κεραυνὸς συρόμενος ἀπὸ τὸν κινούμενον τότε ἀτμοσφαιρικὸν αἶρα ἐπιπίπτει εἰς τὰ κωδονοστάσια, ὥστε ἐν διαστήματι 33 ἔτων ἐφονεύθησαν ὡς 10 κωδωνισταί. Πολλάκις καθ' ἕκαστον χρόνον ἐμβαίνομεν οἱ τρυγηταί εἰς τὸ σταφυλοβολεῖον (ληθὸν) ἢ ὅπου θράζει ἀκόμη τὸ γλεῦκος (ὁ μῦστος) εἰς πολλοὺς κάδδους, κινδυνεύουσιν ἀπὸ ἀσφυξίαν. Πολλάκις ἄνθρωποι ἀπέθανον κατ' αὐτοὺς τοὺς χειμερινοὺς μῆνας περικλεισμένοι εἰς μικρὸν δωμάτιον, ὅπου ἕκαστος ἀνδρακεί· Τοιαῦται συμφοραὶ δὲν συνέβαινον βέβαια, ἀν' ὃ ἐξωτερικὸς ἀήρ

ἐμβρανε ποῦποθεν εἰς τοὺς τοιοῦτους τόπους, ἀν' εὐρίσκοντο κείμενα πλησίον τοῦ πυράνου καὶ τῶν κάδδων ἄγρια ἔχοντα ὕδωρ ἀσβέστου καὶ στακτὴν (θειλόστακτὴν) τὰ ὁποῖα ἀπορροφῶσι τὸν ἐξατμιζόμενον ἀπὸ τοὺς ἀθρακας καὶ ἐκ φύσεως εἰς τὰ κάτω φερόμενον αἶρα. Ὁ ἀθρακικὸς ὕψος ἀήρ, θανάσιμος εἰς τὰ ζῶα καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀπαντᾶται καὶ εἰς ἄλλας διαφόρους περιστάσεις. Βόες καὶ πρόβατα πρῆσκοντα ἀπ' αὐτὸν ἐνίοτε τόσον, ὥστε ἡ κοίτη αἰετῶν ὡς τύμπανον, τὸ πάθος δὲν ἀργεῖ νὰ φέρῃ θάνατον καὶ ἐμὲγα μέρος ὀλοκλήρου ποιμνίου κινδυνεύει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ ὅμως τὸ ἱατρικὸν ἦτο ἔυκολον. Ἐπειδὴ ζητεῖται μόνον ἀπ' ῥῶφῆσωμεν τὸν αἶρα μὲ καὶ ἐν ἄρ' ὅσα ἀνωτέρω εἶπαμεν ἢ μὲ ὀλίγον ἀμμώνιον ἀνεκλυμένον εἰς ὕδωρ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο χρησιμεύει ὁμοίως καὶ εἰς τὰ θαγκάσματα τῶν ἰσοβωλῆ φαρμακῶν ζώων, καθὼς τὴν ἐχίδναν, τὸν λυσσώδη κυά, ὅχι μόνον ὡς τοπικὴν διὰ τὴν πληγὴν θάλασμον. ἀλλ' ὡς ἀξιολογὸν ἰδρωτικὸν δυνάμενον νὰ ἐμποδίσῃ τὸ πρῆγμα, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τῆς ἐχίδνης τὰ θαγκάσματα. Ἐκτὸς ταύτης καὶ ἐν ὀφειδίον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ καθ' Ἑλλήν ἀπλῶς τὴν Εὐρώπην δὲν ἔχει φάρμακον. Εὐρίσκαται δὲ τοῦτο ἀπόθετον εἰς τὴν βάσιν δύο ἐμπεροσθίων ἑδόντων τῆς ἀνωτέρας σιαγόνης καὶ δὲν χύνεται εἰμὴ ὅταν τὸ ζῶον τοὺς ἐμπέξῃ εἰς τὸ δέρμα θαθῆως. Ἀπὸ ἀμαθίαν φοβούμεθα πολλὰ ἀθήα καὶ ἀβλαβέστατα ἐρετά. Ἄλλοτε φρίττομεν βλέποντες τὸν φρόνον (γούσερίτσαν) Βαβυλῶν ἐν ἔνδοξοις ἐπιβουλεύεται τὰ γόρτα, κατατρώγει δὲ ἐξ ἐναντίας τὰ σκυλῆκια καὶ τὰ ἔντομα, εἰς πολλὰς μάλισα τῶν ἑυρωπαϊῶν τραπέζας οἱ πόδες τοῦ ζώου τοῦτου παρατίθενται ἐπιθυμητὸν εἰς τινὰς ἰδέσματα ἀντὶ τῶν παθῶν τοῦ βατράχου. εἰ δὲ τὴν Ἀφρικὴν καὶ Ἀμερικὴν οἱ Μαύροι τὸ τρώγουσιν ὀλοκλήρον μὲ πολλὴν ὄρεξιν.

Πόσα κακὰ συμβαίνουσι πάντοτε ἀπὸ τὰ ἀμανιτάρια, τῶν ὁποίων τοὺς διαγνωστικὸς χαρακτήρας μόνον ἡ σπουδὴ τῆς βο-

τανικῆς δύναται ἀκριβῶς νὰ διατάξῃ. Πόσα λάθη πολλάκις θανάσιμα γίνονται εἰς τὰς κόμας καὶ τοῦ ἀγροῦς ἀπὸ τῆν σὺγχυσι τῶν καρπῶν τοῦ Μανδραγόρου ἢ μεμερίου (belladonna) μετὰ τὰ κέρασια τῶν φύλλων ἀκονίτου τοῦ καὶ τοῦ κωνείου μετὰ τὸ πετροσέλινον; Ἡ κερατὸν δὲ θοίζα μεταθεβλημένη εἰς ἄλευρον δὲ φαρμακεύει ἄρα γε πολλοὺς εἰς θροχέρᾳ ἔτη; Ἐπιδημία φονικώτατα συνέβησαν ἄλλοτε εἰς τὴν Πολλωνίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ ἄλλοῦ ἴσως κατὰ τὴν 15 καὶ 16 αἰῶνα, ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἔμαθον νὰ διακρίνουσι τὸ πάθος τοῦτο ἔπαυσαν καὶ νὰ ὑποφέρουσι τὰ ἐλέθρια αὐτοῦ ἀποτελέσματα.

Τὰ φυτὰ καὶ οὖν ὅλα τὰ ἔργατικὰ ὄντα διατίθενται πολυλαχῶς ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ σώματα καὶ μάλιστα τὴν δυσκρασίαν τοῦ ἀέρος, τὸ φῶς, τὴν θερμότητα κτλ. πάσχει καὶ αὐτὸ καθὼς τὰ λοιπὰ ζῶα καὶ ἡμεῖς διάφορα πάθη. Προχωρήσει δὲ τῆς ἡλικίας, τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν, εὐζονται γειρίζουσι (στουμπόουσι) ἢ κυκλοφορία τοῦ χυλοῦ βραδύνει κατ' ἀρχὰς καὶ ἔπειτα παύει παντελῶς, τὸ φυτὸν ἀποθνήσκει τὰ διάφορα στοιχεῖα ἐξ ὧν συντίθεται διαλύονται ἢ σήψις κυριεύει τοὺς κλάδους καὶ τὸν στέλεχον, καὶ μετ' ὀλίγον ὅλον τὸ φυτὸν μεταβάλλεται εἰς ἄνθρακα ὀξυγόνον ὑδρογόνον καὶ ἄζωτον.

Ἡ βοτανικὴ γνωστοποιούσιν τὰς ἀρρώστιας τῶν φυτῶν διδάσκει ἐν αὐτῇ καὶ τῆς θεραπείας τῶν τρόπων. Ἡ ἀμπελόσου ἀπὸρρίπτει ἢ δὲν καρποφορεῖ· μία κυκλοειδὴς ἐντομὴ (ἐγκοπή) εἰς τὸν φλοιὸν τοῦ κλήματος θέλει ὠθήσειν εἰς τὰ ἄνω τὴν ἰκμάδα, καὶ ἐνδυναμώσειν τὰ καρποφόρα ὄργανα. Ὁ αὐτὸς οὗτος τρόπος ὠρμαιοποιεῖ τὰ σταφύλια ὅσα δὲν ὠριμάζουσιν εἰμὴ εἰς πολλὰ θερμοὺς χρόνους.

Τὴν ἄλλο παρὰ τὴν φυσικὴν ἱστορίαν ἀποδεικνύει κάλλιον τὴν ἀνάγκην τῶν δρυμονικῶν νόμων; Τὰ καύσιμα καὶ τεκτονικὰ ξύλα ἐκλείπουσι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν πλειότερον διὰ τὴν ἄτακτον ὑλοστέμιν· καὶ ὅμως συμφέρει πολὺ νὰ διατηρήσωμεν τὰ δάση, ὅπου μάλιστα ἢ καταστροφῇ αὐτῶν ἀφίγει γῆ

ἄχρηστον εἰς τὴν γεωργίαν. Οὕτω πρέπει νὰ μένωσι κατάφυτα ὅλα τὰ ἄκρα τῶν βουνῶν, καὶ τὰ κατωφερῆ μέρη. Διὰ τοῦτου μόνον τοῦ τρόπου κατασπάζεται ἡ νοτιὴ τῶν νεφῶν, ἐλκύεται τὸ ὕδωρ καὶ συνεχεται ἡ γῆ. Ἄν τοιοῦτοι τόποι ἀροτριασθῶσι, τὸ χῶμα ὕλον θέλει παρασυρθῆν ἀπὸ τὴν βροχῆν.

Ἐπάρχει δὲ ὁμοίως ὠφέλιμον νὰ ζητήσωμεν μάλιστα τὰ ξένα δένδρα, ὅσα αὐξάνουσι ταχέως καὶ δύναται νὰ εὐδοκμήσωσι εἰς τὸ κλίμα, ὅπου ζῶμεν. Οἱ Εὐρωπαῖοι μετέφερον ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν πολλὰ φυτὰ, ἀλλὰ μένουσιν ἀκόμη ἄπειρα ἀμετακόμιστα.

Εἰς δὲ τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔφθασε νὰ καλλιεργηθῇ εἰσέτι οὔτε τὸ γαιώμηλον τόσον ἀρεστὸν εἰς τῶν πλουσιῶν τὴν γεῦσιν, ὅταν τὸ τρώγῃσι καρυκευμένον, τόσον ὠφέλιμον καὶ πολυτίμητον εἰς τοὺς πτωχοὺς διὰ τὸ ὀλιγοδάπανον τῆς ἀγορᾶς καὶ τὸ εὐχυμον τῆς τροφῆς.

Πόσα ζῶα καὶ φυτὰ θείλουσιν ἀποικίζειν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀπὸ τοῦ νέου εἰς τὸν παλαιὸν κόσμον καὶ ἀνάπαλιν, ὅταν ἐξαπλωθῶσιν αἱ γνώσεις τῆς φυσικῆς ἱστορίας!

Εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ ὅσοι διὰ τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἐμπηρίου κατώρθωσαν νὰ συναλάσσωσι μετ' ἀμοιβαίου κέρδους τὰ αὐτοφυῆ τῆς γῆς προϊόντα, καθὼς τῆς βιομηχανίας τὰ ἔργα! Εὐτυχεῖς δὲ καὶ οἱ Ἠγεμόνες ὅσοι συνεργουῶσιν εἰς τὴν τοιαύτην τῶν λαῶν ἀδελφικὴν κοινωνίαν· ἐπειδὴ αὐτοὶ μόνον καὶ ζῶντες ἀγαπῶνται καὶ μετὰ θάνατον τιμῶμενοι μακαρίζονται.

Ορυκτολογία.

Εἰς τὸν νομὸν τῆς Γαλλίας λεγόμενον des deux Sèvres ἀνεκαλύφθη μέγα μεταλλεῖον ἀργυροῦχου μολύβου περιέχοντος

εκανόν μέρος πλατίνας, ὥστε καθριζέται ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου μία καὶ ἡμίσεια λίρα κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.

Εἰς τὴν Μολδαυίαν ἀνυψύσσεται εἶδος κηροῦ ὀρυκτοῦ χρησιμεύοντος εἰς τὰς αὐτὰς χρεῖας τοῦ γεννωμένου ἀπὸ τὰς μελισσας. Διαλύεται δὲ εἰς τῆς τερεβενθίνης τὸ ἔλαιον καὶ τίκεται περὶ τὸν 177 βαθ. τοῦ Φαρενهایتου θερμομέτρου (Λυκειον, ἔφημερίς τοῦ Boston.)

Ζωολογία.

Ὁ Ξενοφῶν λέγει (νομίζω) ὅτι τάγμα ὀλόκληρον στρατιωτῶν ἐχυριεῖται ἀπὸ εἶδος φρενήϊδος ἢ μᾶλλον προσωρινῆς μέλης ἀφ' οὗ ἔφαγε κηρίθρας τινὰς μέλιτος καθ' ὁδόν. Ὁ Κ. Κεῖθ περιηγητῆς Ἄγγλος ἐβεβαιώθη περὶ τούτου εἰς τῆς Τραπεζούντος τὰ περίχωρα, ὅπου εἶδεν ὅτι τὸ μέλι προξενεῖ δεινὴν κεφαλαλίαν καὶ ἔμετον καὶ ληθαργίαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διαρκῆ. Δὲν φαίνεται διόλου παράδειξον νὰ ἔχη διαφόρου ποιότητος τὸ μέλι κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν μελισσῶν τρεφῆν, καθὼς ἔχει καὶ διαφόρους ὁσμάς ἐρπύλλου παρ' ἑ. τὴν Νορβόνης, θυμαρίου δὲ τὸ τοῦ Υψηλοῦ καὶ τὸ τῶν νήσων Βαλεάρων, Λαβάνδας δὲ τὸ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἀνθῶν δὲ Πορτογαλλίης τὸ τῆς Ἰσπανικῆς Βαλεντίας καὶ τῆς Κούβας νήσου. Ἐξαιρέτως δὲ τὸ ἀραβισίτιον, τὸ πυξάριον (τσιμισίρι) καὶ ἄλλα τινὰ φυτὰ μέλιστα ἐκ τῶν ναρκωτικῶν, ὅποιοις ὁ καπνός, δίδουσιν ἀγρείαν καὶ βλαβερὴν εἰς τὸ μέλι γεῦσιν. Ὁ Δυσκριδὴς ἀναφέρει ἐν εἶδος τὸ ὁποῖον ἀπομώραινεν τὸν ἄνθρωπον. Το αὐτὸ διηγεῖται καὶ ὁ Στράβων περὶ τῆς Εὐβοίας, ὁ δὲ Διόδωρος περὶ τῆς Κολχίδος.

ΙΑΤΡΙΚΗ.

Ὁμοιοπαθητικὴ μέθοδος.

Ὅσοι ἡ κοινωνία τῶν λαῶν αὐξάνει, αἱ δὲ βιωτικαὶ χρεῖαι ἀπληθύνονται, τόσο ὁ ἄνθρωπος ἐπινοεῖ καὶ ἐφευρίσκει.

Νέαι σκέψεις ἀναιροῦσι παλαιὰς θεωρίας καὶ ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαν ἡμέραν μεταβάλλονται εἰς τὸ χρεῖτον. Καμμία ὁμοίως δὲν εὐρίσκεται εἰς τοιαύτην ἀστάπαστον παλιρροίαν, καθὼς ἡ Ἰατρικὴ ἐπειδὴ τίποτε δὲν ὑπάρχει πλέον μυστικόν καὶ ἀκκτάληπτον παρὰ τὴν ζωὴν. Διὰ τοῦτο πολλὰ συστήματα ἀνεφάνησαν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπαγγελόμενα νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἐνέογειαν τῶν ἐξωτερικῶν σωμάτων εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὴν ἐπιρροὴν εἰς ἄλλα τῶν ὀργάνων καὶ τὴν ἐκ τούτου τῶν παθῶν γένεσιν.

Μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀντιφατικῶν δύο μάλιστα σήμερον φημίζονται εἰς τὴν Εὐρώπην, τὸ πρῶτον τοῦ Βρουσσαῖ ἔχον θάσιν ἀκλόνητον τὴν ὀρθὴν φυσιολογίαν καὶ τὴν πείρην ἐπικρατεῖ μεταρρυθμιζόμενον ὁ πωσὸν καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν, ἐξαπλώθη δὲ κατ' ὀλίγον καὶ εἰς ἄλλους τόπους, ὥστε εἰς τὴν σιωπηλὴν αὐτοῦ μίμησιν χροωτοῦσι πολλοὶ ξένοι τὴν διέξιν τῆς Θεραπευτικῆς αὐτῶν δεινότητος. Τὸ δὲ δεύτερον τοῦ Χάννεμαν θεμελιούμενον, ὃ λέγεται, καὶ οὐδὲ εἰς τὴν παρατήρησιν ἐγεννήθη μὲν εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀλλὰ καταδιωκόμενον ἀσπόνδως εἰς τὰς μεγάλας αὐτῆς πόλεις, ὅποιαί ἡ Βιέννη καὶ τὸ Βερολίον, εὐρῆκεν ἄτυλον ἀσφαλές εἰς τὴν μόνην χώραν, ὅπου δοκιμάζεται διὰ τῆς πράξεως ἡ θεωρία καὶ ἡ λαμπρὰ πράξις τιμᾶται πλειότερον παρὰ τὴν σκοτεινὴν διὰ τὰς μεταφυσικὰς ἰδέας θεωρίαν.

Ποτὲ δὲν προσφέραμεν δεισιδαίμονος εὐλαθείας θυμιάματα εἰς κἀνένα ἀίρεσιάρχον. Εἶδομεν τοῦλάχιστον εἴκοσι περιπνευμονίαις ἰατρευμένας ἀπὸ μέγαν ἰατρον χωρὶς βλάβη ἀίματος, καθὼς θέλομεν ἀναφέρειν ἐν καιρῷ κατόπιν. Εἶδομεν γαστροεντερικὰ πάθη, τὰ ὅποια ἐξάλειψεν ἄλλη παρὰ τὴν ἀντιφλογιστικὴν μέθοδος ἀλλὰ διακρίναντες τὰς περιστάσεις δὲν κατεφρονήσαμεν ποτὲ τὴν ἀθάνατον ἱστορίαν τῶν χρονικῶν νοσημάτων. Συναισθανόμενοι δὲ πόσον εἰς τὴν Ἰατρικὴν μάλιστα πρέπει νὰ

ὑπάρχωμεν ἀνεξίθρησκι, ἀποδεχόμεθα εὐέλπιδες ὅλας τὰς νεωτέρας δοξασίας, ὅθεν δήποτε ἔρχονται. Ὅχι, εἰς τὸν ΙΘ^{ον} αἰῶνα δὲν θέλομεν ἀπιδάλλειν ἰδέαν τινὰ ὁμοιοπαθητικῆς μόνον διότι διαφέρει τῶν ἄλλων· ἀλλὰ πρὶν κρίνωμεν περὶ τῆς κισθηλικῆς, θέλομεν τὴν βάλειν εἰς τῆς δοκιμασίας τὸ χωνευτήριον. Διὰ τοῦτο ἐνομίσασμεν ἀναγκαῖον νὰ ἀκολουθήσωμεν κατ' ἔχον· τὴν πρόδον τῆς ὁμοιοπαθητικῆς Θεραπείας εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο, τὸ ὅποιον ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὑπάρχη χώρα, οὕτως εἰπεῖν, οὐδετέρω καὶ ἀδιάφορος, καθὼς ἄλλοτε ἢ Ὀλυμπία καὶ οἱ Δεῖλφοί. Ἀλλὰ πρὶν εἶπωμεν ἐκ τῶν παρόντων ὅ,τι φρονούμεν, ἀναγκαζόμεθα νὰ ὀπισθοποδίσωμεν ὀλίγον εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χαννεμανικῆς συστήματος.

Γεννημένος καὶ αὐξήθει· εἰς τὸ Μείσειον τῆς Σαξωνίας κατὰ τὸ 1773 ὁ Χάννερμαν ἤλθε με δέχων μόνον δυνάμει εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας· ἀλλ' εὐρῆκεν ἔπειτα χρηματικὸς πόρους ἱκανοὺς μεταφράζων Ἀγγλικὰ Ἱατρικῆς συγγράματα, ὑπῆγεν εἰς τὴν Βιένναν καὶ εἰς τὴν Ἐρμανούπολιν, ἔλαβε τοῦ δόκτορος τὸν βιβλὸν εἰς τὸ Ἐρλάγγεν καὶ ἐκεῖθεν ἦλθε νὰ κατασταθῆ πάλιν εἰς τὴν Λειψίαν.

Μεταγλωττίζων ποτὲ τοῦ Κούλεν τὴν ἱατρικὴν ὕλην δὲν εὐχαριστήθη ἀπὸ τὸν περὶ τῆς ἀντιπυρετικῆς δυνάμεως τοῦ Περουβιανοῦ φλοιοῦ λόγον, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ τὸν ἀληθινόν. Ἀφ' οὗ κατέπιεν ἱκανὴν τοῦ ἀνωτέρου ἱατρικοῦ ποσότητα, εἶδεν ὅτι προξενεῖ εἰς τὸν ὕγιον ἄνθρωπον πυρετὸν διαλείποντα ἀνάλογον μὲ τὸν ὅποιον ἱατροῦσι, ὅταν δίδωται εἰς τὸν ἄρρωστον. Ὅθεν συμπέρανε ὅτι ἡ κίνα ἱατροῦσι διεγείρουσα προσκαίρως εἰς τὸν ὀργανισμὸν ἄρρωστὸν τινὰ τεχνητὴν δυνατωτέραν παρὰ τὴν φυσικὴν τὴν ὁποίαν ἀμαυροῖ καὶ ἐξαλείφει διόλου.

Ἀλλὰ πρὶν ἐκφωνήσῃ δογματικῶς ὅτι τὰ ὅμοια ἱατροῦνται διὰ τῶν ὁμοίων, καθὼς ἢ Θέρμη ἀπὸ τῆς Θέρμης, ἔπρεπε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν αὐτὴν δοκιμὴν πολλὰ ἄλλα ἱατρικά. Στα-

θερός, φιλότιμος καὶ φιλόανθρωπος ἐν ταυτῷ ἀπεφάσισε νὰ κυνηγήσῃ τὴν ἀλήθειαν· Ὅθεν οὔτε ἡ δυστυχία, ἡ ὁποία τὸν κατέτρυχεν, οὔτε οἱ σκληροὶ πόνοι τοῦ ὁποίου ὑπέφερε, καταπίων ὅλα τῆς Κίρκης τὰ φάρμακα, οὔτε ἡ αὐστηρὰ δίαιτα, τὴν ὁποίαν ἦτο ἀναγκασμένος νὰ φυλάττῃ εἰς διάστημα πολλῶν χρόνων, ἐδυνήθησαν ὁπωσοῦν νὰ μεταβάλλωσι τὸν σκοπὸν ἢ νὰ μεριάσωσι τὸν ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ ζῆλον.

Ἐπειτα εἶχεν ἤδη παρατηρημένον ὅτι πολλάκις ἡ ὁμοιοπαθητικὴ αὕτη μέθοδος ἐθεράπευε κοινὰς ἀρρώστιας. Εἶδεν ὅτι ἡ χίτων ἱατροῦσι τὴν ψύξιν καὶ τὰ χεῖμεθλα, τὸ δὲ πῦρ τὰ καύματα καὶ τὸ ἐρυσίπελας. Ἐγνώριζε, καθ' ὅσα ἔμαθεν, ὅτι τὰ ναρκωτικὰ ἱατροῦσι τοὺς σπασμοὺς, τοὺς ὁποίους εἰς ἄλλας περιστάσεις γενῶσιν, ὁ δὲ ὑδράργυρος καὶ τὸ θειάφιον προξενοῦσι τὰ αὐτὰ κακὰ, κατὰ τῶν ὁποίων καὶ διορίζονται. Ἀλλ' εἰς ἰδίῳ ἐπληροφόρηθη ἀκριβέστερον ὅτι ὅλα τὰ ἱατρικὰ αἰτιολογοῦσα πάντοτε δύο εἰδῶν συμπτώματα, τὰ μὲν ἄμμεσα, τὰ δὲ ἀκόλουθα. Ὅτῳ π. χ. τὸ ὕπιον ἀπ' ἐναντίας τοῦ καφέ προξενεῖ ἀμέσως μὲν βύθος, ἀκολουθῶν δὲ ἀγρυπνίαν κτλ.

Παλαιὰ ἄρα καὶ νέα πείρα τὸν ὠδήγησαν ὁμοίως εἰς τὴν αὐτὴν θεωρίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἱατρικὰ ἐδίδοντο εἰς σῶμα, τὸ ὅποιον ἤδη ἔπασχεν, ἐνόμισεν ὅτι μικρὰ δόσις ἀρκεῖ νὰ κινήσῃ τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα καὶ νὰ ἀναστήσῃ κατὰ τῆς φυσικῆς ἀρρώστιας τὴν τεχνητὴν, ἡ ὁποία αὐτομάτως διαλύεται. Ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἔμιξε τοὺς χυμοὺς τῶν φυτῶν μὲ τὸ ἄλκοῦλον καὶ ὅλας τὰς μεταλλικὰς κόνεις μὲ τὸ σάκχαρ. Οὕτω παρ. χ. ἡ ἔνωσις μιᾶς ρανίδος μανδραγορικῆς χυμοῦ μὲ 99 ρανίδας ἀλκοολίου συνιστᾷ κράμα τοῦ ὁποίου ἐκάστη ρανὶς περιεῖχεν 1 | 100 τῆς πρωτοτύπου Ἱατρικῆς ρανίδος. Μία δὲ πάλιν ἐκ τοῦ κράματος τούτου ἐνωμένη μὲ 99 ἀλκοολίου προῆγε μίγμα τοῦ ὁποίου ἐκάστη ρανὶς ἔφερεν 1 | 100.000 τῆς ἀρχικῆς καὶ καθέξης οὕτως. Ἡ ὑποδιάρσεις αὕτη δύναται νὰ προχωρήσῃ

ἐπ' ἄπειρον, ἀλλὰ κοινῶς συνειθίζεται ἡ τριακαστοδαθμος τρίψις καὶ διάλυσις.

Ἐνταῦθα μάλιστα πρόσμαιναν καὶ τὸν πολεμήσωσιν οἱ ἀπόλυτοι ἐχθροὶ τῶν νεωτερισμῶν καὶ τῆς καινοτομίας. Πῶς καὶ τὰ ἡρωϊκώτατα αὐτὰ δηλητήρια δύναται νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τόσας μικρὰ δόσεις, τὸ ἑκατομμυριοσημόριον μέχρι χιλιομμυριοσημορίου τυνκόκου καὶ τῆς βανίλλου.

Ἀλλὰ πόσον θαύνει, ἀπεκρίθησαν οἱ ομοιοπαθητικῆ, ἡ ἄψυκτος τοῦ μόσχου ἀπόρροια, ἥτις ἐνεργεῖ εἰς τὰ νεύρα εὐνοιστήτου ἀθρώπου καὶ τὴν φέρει εἰς λειποθυμίαν; Πόσον θαύνει τὸ ἄφαντον μίγμα, τὸ ὁποῖον φονεῖ μυριάδας ἀνθρώπων καὶ ζώων; ἔπειτα δὲν πρέπει νὰ ἀπιστήσωμεν ὅτι ἡ μακρὰ τῶν φαρμάκων παρασκευὴ ἐνδέχεται νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ἰδιαιτέραν τινὰ δύναμιν. Τὸ κέρας, τὸ ὄστον, τὸ ἐλεφάντινον, ἄνοσμα καθ' ἑαυτὰ ἀναδίδουσιν ὁσμὴν τριβόμενα. ἀδιαλυτα σώματα, καθὼς ἡ μαγνησία, τὸ μέρμηρον καὶ ἄλλα, διαλύονται ομοιοπαθητικῶς παρασκευαζόμενα. Τέλος ἡ τριβὴ ἐξάπτει τόσον θερμαντικόν, ὡς ἐθερμάνῃ δωματίον ὁλόκληρον προσταθεμένων βιῶως μεγάλων πλακῶν μετάλλου, καὶ εἰς αὐτὴν τῶν πυροβολικῶν ἢ πυρῶν τὴν τριβὴν ἐξάπτεται τόσον ὥστε ἀναλύεται ὁ σίδηρος.

Αἱ φωνασκίαι τῶν ἀπίστων δὲν ἐτάραξαν τὸν Χαννemann, ἀλλ' ἐξακολούθησε γενναίως τὴν φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἀποστολήν.

Ἦθεν ἰατροῦτε πολλοὺς φρονήρεις (φρονολαβεῖς) εἰς τὸ Γεωργεθίλ. Ἀλλ' ἐνοχλούμενος ὁμοίως πάντοτε μετέβη πάλιν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Ἐν τοσούτῳ ἐπιδημία κοκκινάδος ἐκτεταμένη καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν περὶ τὸ 1800 ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὸν Χαννemann νὰ ἐφαρμάσῃ τὸν ἰατρικὸν τῆς ομοιοπαθείας νόμον, ἐπειδὴ εὗρηκεν ὅτι ἡ belladonna προξενεῖ εἰς τὸν ὑγιῆ ἀνθρώπον τὰ πρότεστα τῆς κοκκινάδος συμπτώματα, τὴν μετεχειρίσθη ὡς προφυλακτικόν, καθὼς μεταχειρίζομεθα τὴν ἔμβολιαστικὴν ὕλην κατὰ τῆς εὐλογίας, ἔδωκεν εἰς πολλὰ παιδιά, καὶ τὰ διέσωσεν ὅλα ἀπὸ

τῆς ἐπιδημικῆς ἀρρώστιας τὸν κίνδυνον. Ἐπιπλέον δὲ εὐδοκίμησε καὶ κατὰ τὸ 183 διδων εἰς ὄσση, ἐπίστευσεν, ἀπειροστημόρια χολέρας ὡς εἶδιον τῆς χολέρας ἀντιφάρμακον.

Δια νὰ καταλάβωμεν τὴν ομοιοπαθητικὴν μεθόδον, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι σπανίως δύναται νὰ συυπάρξωσι δύο ἀρρώστια συμμαχ καὶ καὶ ὅμοια εἰς τὸ αὐτὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ συνήθως, ἀν' ὑπάρχωσιν ἰσοδυναμοὶ καὶ αἱ δύο, διαλύεται ἡ νέα. οὕτω π. χ. ἡ πανώλης δὲν κτερεῖ τοῦ, λεπροῦ καὶ ἀχωρώδεις (κασιδιαιριδες) ἢ ἀν' ἡ δευτέρα ὑπεριχύη, καταπαύει πρὸς κάρων τὴν πρώτην κατὰ οἱ ἀφῶρες τὴν ἐπιληψίαν. Ὅταν δὲ αἱ ἀρρώστιαὶ τύχωσιν ὅμοια, τότε ἡ μία ἐξαλείφει τὴν ἄλλην, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ θερμότης τῆς ἐμβελιασθῶς ἀπέβαλε τὴν περιουδικήν.

Μεταξὺ τῶν συγγρημάτων τοῦ περιφθου τοῦτου διδασκάλου ἐπαίνεται μαλιστα ὡς παιδείκτης ἕλων τῶν συστηματικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν τὸ ὄργανον τῆς θεραπευτικῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἱστορικὴ ὕλη καὶ τῶν χρονικῶν αὐτοῦ παθῶν ἡ θεραπεία κρίνονται περὶ τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἐπιστήμης.

Ἔως οὗ μαθῶμεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς διατριβῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἐνδοξὸν τῆς Γαλλίας μητροπόλιν, ὅπου συγκεντρῶνται ὅλα τὰ φῶτα καὶ ὅλοι πανταχόθεν συνέρχονται διὰ νὰ δεῖξωσιν ὡς ἐπὶ μέγαλου θεάτρο τὴν ἐπιστημονικὴν ἢ τεχνικὴν αὐτῶν δοκιμότητα, περιοριζόμεθα νὰ δώσωμεν ἀμυδρὰν καὶ περιληπτικὴν τινὰ ἔννοιαν ἐνταῖθα τῆς Χαννemann τῆς φαρμακολογίας.

Τὸ μύριον (belladonna) προξενεῖ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κοκκινάδος συμπτώματα καὶ τὴν ἰατροῦει.

Ὁ γολκὸς διεγείρει τοὺς κώλικας τῆς χολέρας ὅταν ὠφέλησεν κατ' αὐτῆς.

Τὰ θειάφια γενναῖα ἐξανθήματα εἰς τὸ δερμα καὶ τὰ ἐξελίττει.

Ὁ χρυσὸς φέρει μιλαγχολίαν καὶ τὴν θεραπεύει.

Ἡ ἀνεμώνη (pulsatilla) φέρει καταρῶσιν καὶ τὴν ἀφανίζει σχεδὸν πάντοτε.

Τὸ χαμαιμήλον κινεῖ εἰς ὄργην, ὅθεν καταπαθεῖ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὄργης.

Ἡ ἄρνηκα ἰατρῆει τοὺς πόνους, ὅσοι προσγίνονται ἀπὸ μώλωπας.

Ἡ ὀδονταλία ἰατρῆεται μὲ τὴν χαμαιδίφνην (daphne mezereum) βρυωνίαν, ἢ δαφνοειδῆ ἀνεμώνην τὸ ἐμετικὸν κάρυον (nux vomica κτλ.

Τὸ ἀκόνιτον ἐνεργεῖ εἰς τὴν κυκλοφορίαν, ὅθεν μεταχειρίζεται ὡς ἀντιφλογιστικόν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γενέην, ἐκδίδονται ὁμοιοπαθείας ἐφημερίδες. Οἱ προσήλυτοι αὐξάνουσι πᾶσαν ἡμέραν παντοῦ, ὁ πόλεμος εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀκμήν· θέλομεν φροντίζειν πάντοτε, νὰ κοινοποιῶμεν ὅσας εἰδήσεις λαμβάνομεν ἀπὸ τὸ πεδίου τῆς μάχης· ἀλλ' ἔως οὗ ἀποφασιστῆ ὀριστικῶς ἡ νίκη, δὲν συμβουλεύομεν κἀνενα νὰ ἀφήσῃ τὴν σημαίαν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἔτυχε κατατεταγμένος·

Ἐρανισμοὶ ἰατρικῶν ἐφημερίδων.

Ἐο Δουπουϊτραίν ἐθεράπευε πάντοτε εὐ-υχῶς τὸν νευρικὸν κλόνον τοῦ σώματος (chocée) μὲ ψυχρῶσεως καὶ καταπότια σύνθετα ἀπὸ ὑσκύαμον, ὅπιον καὶ ὄξυδωτὸν ζίγκον.

(Θεραπείας ἐφημερίς.)

Ἐο Φουρὼ Βωρεγάρ ἐπισκεφθεὶς εἰς Ἰταλίαν καλόγηρον πάσχοντα παραδοξὸν μονομανίαν κινούσαν αὐτὸν βιαίως εἰς τὸ νὰ φωνεῖσθῃ ἕνα τῶν συναδελφῶν του, ὑπόπτεισεν ἀπὸ συμπτώματά τινα ὑπαρξίν σκωλήκων· ὅθεν διώρισε τα πρόσφορα ἀθελμιντικά, οἷον πρωτοχλωροῦχον ὑδράργυρον μὲ βαλεριανὴν σίλφιον κτλ. ἀλλ' ὁ ἀρρώστος ἀμέλησε νὰ λάβῃ. Ὅθεν ἐξ-

ἔπησεν ποτε ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς φωνάζων ὅτι ἐκί ν δίγιος πνιγῆ. Συνδραμόντες οἱ γείτονες μοναχοὶ εἰς βοήθειαν εὐρήκαθ μίαν ἔλμινθον προκίπτουσαν ἤδη τοῦ στόματος. Ἐκτοτε καταπεισθεὶς νὰ λάβῃ τὰ καταπότια ἰατρῆου παντελῶς. Πολλὰ ἴσως μονομανίαι ἔχουσαι τοιαύτην ἀρχὴν μένουσιν ἀθεράπευτοι.

(Ἰατρικὴ ἐπιθεώρησις.)

Πολύριθμοι παρατηρήσεις εἰς τὸ πρῶτον νοσοκομεῖον τῶν Παρισίων ἐληροφόρησαν τὸν Κ. Βωργέ ὅτι ἡ μὲν Ἰλιερη προδιαθέτει τὸν ἀρρώστον εἰς τὴν φθίσιν, ὅθεν τὰ φλέγματα (σίελος ἔχουσιν ἔκτοτε τὴν αὐτὴν τῶν φθισικῶν θείαν, ἢ δὲ κοκκινὰς εἰς τοὺς ρευματισμοῦς. Ὁ Χίνκ Henke) εἰς τὸ περὶ παιδικῶν νόσων αὐτοῦ σύνταγμα ἀναφέρων ὡς ἐν παρόδῳ περὶ τῶν κατὰ τὰ μέλη πόνων, τοὺς ὁποίους αἰσθάνονται οἱ παθόντες κοκκινάδα, συμβουλεύει τὴν κηρωρὰν ἐσωτερικῶς, ἐρεθιστικὰ δὲ ἐξωτερικῶς καὶ κηρωτοῦ ἐπίθεμα εἰς τὸ ὀδυνώμενον μέρος.

(Ἰατρικὸν τῶν Παρισίων ἡμερολόγιον.)

Ἐο ἐμβολιασμὸς τῆς δαμαλικῆς ὕλης πολλὰκις ἐθεράπευσεν ὡς ἐκ θαύματος δυσιάττου· χρονικὰς ἀρρώστιας. Εἰ δὲ τὴν Βιένναν παρετηρήθη ἰδιαιτέρως ὅτι τὰ ἐμβολιασμένα παιδιά ἦσαν πάντῃ χροιαδικῶν παθῶν ἐλευθέρων ἀλλ' ὁ Κ. Κλοζ ἀναφέρει καὶ νέον τινα 26 ἐτῶν ῥιχτικὸν νηπιόθεν, καθηλωμένον, πάσχοντα σῆψιν τῶν ὀστέων τοῦ δεξιοῦ ἑρχίλιου καὶ ἔχοντα ἀκίνητον τὸν ἀγκῶνα, ὅστις ἐμβολιασθεὶς κατ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν ἀπὸ πηλάχθῃ ἐντὸς ὀλίγου, διὰ τῆς ἐπιγενομένης ἐξανθήσεως, ὄλων αὐτῶν φοβερῶν κακῶν ὅσα ὡς τότε τὸν ἐβασάνιζον.

(Ἰατρικὴ ἐφημερίς Βερολίνου.)

Ἐο Βαλ. Αουίγης Βοέρας πρόλαβε τὸν πνιγμὸν παιδίον πάσχοντος βαρείαν ὑμενογόνον τραχεΐτιν διὰ τοῦ ὑδροθεικοῦ

στίμως (Kermès) καὶ τῆς ἱεκακούνης εἰς μικρὰς δόσεις, αἱ ὁποῖαι ἔφερον μὲν γενικὸν ἰδρωτά, εὐκόλυναν δὲ τὴν ἀπό-
 χρεμψιν (ἐκπτυσιν) ψευδούς ὕμνος περιτελιγμένου εἰς σχήμα
 σίφωνος. (Ἱατρικὴ ἀνθολογία.)

Ὁ Βελπὸ καὶ Βεράρ εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ Γεραρδίνος εἰς τὴν
 Ῥώμην, ὁ δὲ Μαρσιάλ Ὠλ καὶ Ἰρβιγγ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐθερά-
 πεισαν εὐτυχῶς τὴν πρόπτωσιν τῆς μήτρας δι' ἐκτομῆς ὡς αὐτῶν
 κτύλων μικροῦ τινος μέρους τοῦ κόλπου.

(Ἀκαδημία τῆς Ἱατρικῆς τῶν Παρισίων.)

1349 νοσοκομεῖα εὐρίσκονται καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν ἐθερά-
 πεύθησαν δὲ εἰς αὐτὰ 579302 ἄρρώστοι κατὰ τ 1834

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΘΕΣΜΟΛΟΓΙΑ.

Σύνοψις διαφόρων πολιτειῶν μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων.

Ὁ ἄνθρωπος γεννώμενος δὲν ἔχει δυναμὴν οὕτως πρὸς ἐλαθρὴν
 τῶν ἄλλων, οὕτως πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ἄμυναν. Διὰ τὴν ἀναπλήρω-
 σιν τὴν φυσικὴν ταύτην ἔλλειψιν ἐνόθη πάντοτε μετὰ τοὺς ὁμοί-
 οους του. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως εἰς τὴν κοινότητά ταύτην δὲν
 συνεισέφερε μόνον τὰς ἀρετάς, ἀλλὰ καὶ ὅσας εἶχε κακίας. Ἐκ
 τούτου προήλθεν ἡ ἀνάγκη νὰ χαλιναγωγηθῶσιν αἱ ὁρέξεις του
 διὰ τὴν ἀσφάλειαν ὅλης γενικῶς τῆς κοινωνίας καὶ ἐνός ἐκάστου
 τῶν μελῶν μερικώτερον. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν σκοπὸν ἀποβλέπουσιν
 ὅλαι αἱ πολιτικαὶ θεσμοθεσίαι. Ἀπλᾶ τὸ πρῶτον καὶ αὐτοσχέ-
 διαι, καθὼς οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, τῶν ὁποίων κανονίζουσι τὰ συμφέ-
 ρητα, περιπλέκονται ἔπειτα θαθμηδὸν καὶ τελειοποιῦνται σχε-
 δὸν ἐπ' ἄπειρον ἀκολουθοῦσαι ἀκριβῶς τὴν ἠθικὴν ἐκείνων πρόδον.

Κατ' ἀρχὰς οἱ νόμοι περιωρίζοντο νὰ θεσπίζωσι μόνον περὶ
 τῶν ἀναγκαιοτάτων πραγμάτων εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ πολλαπλασιαζόμενοι ἤξανον τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις,
 αἱ ὁποῖαι ἀπῆλθον νέους κανόνας. Ἡ πληθὺς τῶν τοιούτων περι-
 ἔστειλε κατ' ὀλίγον τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν. Ἀλλ' ἡ ἀνε-
 παισθητος αὐτῆ ἀπαλλοτριώσις τοῦ μεγίστου τῶν ἀγαθῶν δὲν
 εἶχε ποτε σταθερὰ ὄρια. Οἱ ἀνεξάρτητοι λαοὶ δυσκόλως πειθαρχοῦ-
 σιν εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν νόμων. Διὰ τοῦτο οἱ καλαῖοι Νομο-
 θέται τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ἑβραίων καὶ ἄλλων,
 ὅποιοι ὁ Τριομέγιστος Ἑρμῆς, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Νουμάς, ἐκoinοποίησαν
 ὅτι ἔλαθον τοὺς νόμους ἀμέσως ἀπὸ τῶν θεῶν.

Ἄλλ' οἱ ἀρμόδιοι εἰς ἀγρίους καὶ σκαιούς λαοὺς νόμοι δὲν
 χρησιμεύουσι πλέον, ὅταν ἐκτείνηται ἡ καιδεῖα καὶ τὰ ἤθη
 καθαρῶνται. Ἀνάγκη ἄρα πᾶσα εἰς τοιαύτας περιστάσεις
 νὰ μεταρρυθμίζωνται. Εἰς δεσποτικὸν κράτος οἱ νόμοι ὑπάρχουσι
 ὄλῳ καὶ θηριώδεις, εἰς σύγκρατον Μοναρχίαν ἄστατοι καὶ
 ἐταμοφοτερίζοντες, εἰς ἀριστοπρακτικὴν πολιτείαν ψευδεῖς καὶ
 ἀπαταιῶνες. Μόνη ἡ δημοκρατία ψηφίζει νόμους ἀντιφατικούς
 μὲν ἐνίοτε, ἐνεργητικούς ὅμως πάντοτε καὶ γενναίους.

Νομιζόμεν περὶ τὸν νὰ ζητήσωμεν ἐνταῦθα τὰς θεσμοθεσίας
 παλαιῶν μοναρχιῶν, ὅποια ἡ Νινευὴ καὶ ἡ Βαβυλὼν, ὅπου κληθῆ
 ἄπειρα ἀνθρώπων, ὡς αὐτόχρημα προβάτων ποιμένα, διευθύ-
 νοντο ἀθαρέτως ἀπὸ ἑνα ἀπόλυτον ἄρχοντα. Τοιαῦτα ἐθελο-
 δουλα ἔθνη μόνον εἰς τὴν Ἀσίαν δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν, ὅπου ὁ
 δεσποτισμὸς ἔστησεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ διὰ παντός, ὡς φαίνεται,
 τὴν σημαίαν του.

Εἰς τὴν Αἴγυπτον πρῶτην εὐρίσκομέν τινα πολιτικὴν τάξιν.
 Ἡ χώρα αὕτη ἐστὲν ἕνα ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς
 Ἱερατικῆς καὶ στρατιωτικῆς Ἀριστοκρατίας, ἡ ὁποία ἐδύνατο βέ-
 βαια νὰ ἀντιστηρίξῃ τὴν δύναμιν τῶν βασιλείων ἀλλ' οὗτος
 προσοικειούμενος μίαν τῶν μερίδων αὐτῆς, παρέλυον εὐκόλως
 τὴν ἄλλην.

Αἱ θεσμοθεσίαι τῶν Ἑβραίων, ὡς ἐκκρεμῆς τῆς θεοσεβείας, πε-
 ρεῖχον ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς μονιμότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Καταφρονῶν τοὺς ἄλλους λαοὺς ὁ Ἑβραῖος ὡς προσιπτοντας εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν τυράννους. ἐλάτρευε τὴν πατρίδα, καθὼς τὸν θεὸν, τὸν ὁποῖον ἐπικαλούμενος ὑπεραπίετο τὴν κινδυνεύουσαν ἐλευθερίαν.

Φαίνεται ὅτι ἡ μοναρχικὴ ἐξουσία ἀρμόζει μάλιστα εἰς τὴν νηπιότητα καὶ τὸ ἕαχτον γῆρας τῶν λαῶν, καθὼς ἡ εὐκρατος βασιλεία εἰς τὴν νεότητα, ἡ δὲ κυρίως πολιτεία ἢ δημοκρατία εἰς τὴν ἀνδρικὴν αὐτῶν ἡλικίαν. Τοῦτο τοῦλάχιστον ἐλέπομαι ἐν μέρει εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐπειδὴ συνηγμένοι πρῶτον ὑπὸ ἓνα ἄρχοντα δὲν ἐζητήσαν καμμίαν ἀσφάλειαν κατὰ τῆς ἐνδοχομένης καταχρήσεως. Ὅθεν ἡ δύναμις τῶν τυράννων αὐξήσεν μὴ εὐρίσκουσα ὁμως ὑποστηρίγματα ἔπεσε κατὰ πρώτην περίστασιν καὶ τότε οἱ μὲν τῶν λαῶν ἐπολιτεύθησαν ἀριστοκρατικῶς, οἱ δὲ φρονιμότεοι ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀρχαίας τῆς δημοκρατίας. Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν πόσα κικα ὑπέφερον! ἐπειδὴ ποτὲ μὲν ἐπεκράτουν ὀλίγοι τινὲς δυνατοὶ, ποτὲ δὲ ἐκυραύευσεν τῶν πολλῶν ἀντὶ ἑνὸς μόνου ἢ τυραννία ἢ δὲ ἰσθρηπία τῶν ἀντιπολιτευομένων δυνάμεων εἰς τὴν ὁποίαν συνίσταται ἡ ἀρίστη κατὰ τὴν Εὐρώπην διοίκησις, ἡ συνταγματικὴ δηλ. βασιλεία, ἣτο διόλου εἰς τοὺς παλαιούς ἀγνώστον.

Εἰς τοὺς Κρήτας κυρίως εὐρίσκομεν πολιτικὸν ὀργανισμόν. Ἄλλὰ καὶ σοφί ἴδοντες γενικῶς οἱ νόμοι τοῦ Μίνως εἶχον πολλὰ ἐλαττώματα. Τὴν χάριν γερότερον παρά τὸ νὰ θεωρῆται ὁ γεωργὸς θεὸς, καὶ ὡς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὁ δὲ πολεμιστὴς ἢ κάτοικος τῶν πόλεων ὡς ὁ ἀληθὴς πολίτης; Διατί νὰ κατακερματισθῇ ἡ νῆσος ὅλη εἰς μικρὰς καὶ θορυβώδεις πολιτείας πάντοτε ἐτοιμοὺς νὰ ἐλθῶσιν εἰς πόλεμον; Διατί νὰ μὴ συνδεθῶσιν εἰς μίαν συμμηχικὴν συμπολιτεῖαν θεμελιουμένην εἰς ἀμοιβαίας θυσίας καὶ κοινήν θεολατρίαν; Τὸ συμβούλιον διοριζόμενον ἀπὸ προνομιοῦχον στρατηγὸν ἰδίωκα νὰ ἀντιπαραταχθῇ εἰς τὴν ἀκόλουθον στρατιωτικὴν δύναμιν ἔχουσαν εἰς τὰς χεῖρας τὴν τῆς

τῆς πολιτείας, καθὼς ἐβάσταζε τὸ ξίφος; Βέβαια εἰς τοιαύτην πολιτείαν ἡ ἐξουσία δὲν ἰδίωκα νὰ ἔχη τόνον, καὶ ἡ εἰρήνη ἦτο προσωρινή. Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἡ Κρήτη εὐτύχησεν, ἐπειδὴ οἱ νόμοι εἶχον βάσιν τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν ἀρετὴν.

Αὐτοῦ ἐμιμήθη ὁ Λυκοῦργος. Δύο ὑπέρτατοι ἄρχοντες, οἱ βασιλεῖς, ὡς διαδοχικοὶ, ἀν καὶ ὑπεύθυνοι, ὡς πρόεδροι Γερουσίας ἐχούσης διὰ βίου το ἀξίωμα, ὡς πρὸβάλλοντες νόμους καὶ διαχειρίζοντες τὰ τοῦ πολέμου εἶχον ἀνάλογον δύναμιν μὲ τὸν λαὸν ὅστις ἐνομοθέτει. Οἱ ἔφοροι ἐτάραξαν τῶν τὴν φυσικὴν ταύτην ἰσοσταθμίαν ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ὡς δήμαρχοι τινες, διεύθυνον τὰ πράγματα κατὰ τὸ συμφυρότατον εἰς τὸ κοινὸν χωρὶς πολλὴν κίνησιν. Εἰς τὸν συνδυασμὸν τοῦτον ἡ Σπάρτη ὤφειλε τὴν δόξαν, ὅπου ἔφθασε καὶ τὴν διεξοδικωτάτην τῶν θεσμοθεσιῶν αὐτῆς διαμονήν. Ἄλλὰ καὶ ἡ Σπάρτη αὐτὴ ἔφερον ἐμφωλεύοντα εἰς τοὺς κόλπους τῆς φθῆρας τὸν σκώληκα ἐπειδὴ κατεπάτησε τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα βασανίζουσα τοῦ. Ἐἴλωτας

Ὁ Σόλων φαίνεται ἀξιώτερος ἐπαίμου παρά τὸν Λυκοῦργον, ὅστις ἀπονέμων εἰς ὀλίγους πολιτικὰ δικαιώματα ἰσκόπευε μόνον στρατιώτας νὰ δημιουργήσῃ ἐξ' ἐναντίας αὐτοῦ θεωρῶν ὄλου τοὺς Ἀθηναίους ὡς πολίτας ἐπεθύμησε νὰ μεγαλυθῶσι κατὰ πάντα. Διήρκεσαν βέβαια ὀλιγότεροι οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος, ἀλλ' ὠφέλησαν πλειότερον τὴν ἀνθρωπότητα. Οἱ ὀργανικοὶ ἢ συντακτικοὶ νόμοι τοῦ Λακεδαιμονίου ἦσαν προκριτότεροι, οἱ πολιτικοὶ ὁμως τοῦ Ἀθηναίου τελειότεροι ἐπειδὴ ψηφίζοντες τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ συνεγογγόμενοι εἰς βουλὴν οἱ πολῖται εἶχον νομοθετικὴν ἐνταυτῶ καὶ ἐκτελεστικὴν δύναμιν καὶ ἦσαν ὅλοι σχεδὸν ἀξιοὶ νὰ κρίνωσι τοὺς διέποντας τὰ πράγματα. Τὸ Ἕλλησιν ἄρα εἰς τὴν ἐνδοξὸν ταύτην τὴν δὴν διὰ νὰ μείνη πάντοτε ἐξῆς τῶν φώτων, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας

Πλειότερα μὲν δύναμις καὶ ἀρετὴ εἰς τὴν Βουλὴν, ὀλιγοτέρα δὲ ἀκολασία καὶ κουφίτης εἰς τὸν ὄχλον, ἀλλὰ παντελῆς καταδωγμὸς καὶ ἐξώλεια τῶν λαοπλάνων καὶ νεοφύδρων σαφιστῶν.

Ὅλοι οἱ Βασιλεῖς τῆς Ῥώμης ἦσαν ἀγαθοί, λέγει ὁ Μοντέ-σκιος, τὸ ὁποῖον δὲ φαίνεται παράδειγμα, ἐπειδὴ ἐγένοντο κατ' ἐκλογὴν· ἀλλ' αὐξάνοντες τὴν μεγαλειότητα τῆς πόλεως ἐφρόντιζον καὶ περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν κραταιώσεως. Ἀγαθὴ τύχη ὁ λαὸς πρόλαβεν ἐν καιρῷ τὴν πονηρίαν των, καὶ ἔδοκίμασε κατ' αὐτῶν τὰς δυνάμεις του. Δημοκρατικὴ μὲν μετὰ ταῦτα ἡ Ῥώμη εἶχε σύστημα πολιτικὸν συγκαίμενον ἀπο ὑπάτου, σύγκλητον, καὶ τὰς συλλεῖσεις τοῦ δήμου. Ἀλλ' οἱ πρῶτοι ὡς προσωρινὸς δὲν προσετίθεντο εἰς τὴν γερουσίαν, ἢ ὅποια ἀντεπάλαυν ἀκατάπυστα μὲ τιν λαὸν τόσο, ὥς ἐξ ἀνταγωνισμὸς ἀφοῦ διήρκεσα τόσοι αἰῶνες δὲν ἐτελείωσε εἰμὴ μὲ τὴν κτῶσιν καὶ τῶν δύο ἀθλητῶν ὑποκλιάντων εἰς νέαν ἐξουσίαν τῆς ὑπατικῆς ἐπίκλητον. Ἡ Ῥώμη ἀπεδέχετο τὸν ἀνδραποδισμὸν, ἀλλ' ἐκάλει τὸ ἁλίστον εἰς τὴν νομοθεσίαν ὅλους τοὺς πολίτας. Ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν διέκρισιν τῶν πατρικίων καὶ δημοτῶν ἐπήγασαν χίλια κικὰ, ἢ καὶ μέγας ἀοιθμὸς δημοτῶν ἐξευτελιζόμενοι τελείως προσκολλήθησαν ὡς πελάται εἰς τὴν τύχην τῶν πατρικίων.

Ὁ λαὸς δὲν ἔχει σταθερότητα καὶ εὐχαριστεῖται πολλάκις νὰ ὑπερπηδῆσῃ τὸ προσωρινὸν ἐμπόδιον ἐξ ἐναντίας ἢ ἀριστοκρατία ἐπαγρυπνεῖ ὡς Ἄργος καὶ σπουδάζει πάντοτε νὰ ἐξελπώσῃ βίβας. Ἄ καὶ τὸ κληθὸς ἐφορῶσει καὶ ἐγὼ λινεν, ἐνίστε δὲ μίμυμενον τὰ μικρὰ παιδία ἐμικρύνετο τῆς πύλεως καὶ πρόσμενε παρακλήσεις· πάντοτε ἔμωσ ἐνίκα καὶ ἐκέρδαιεν ἢ πανοῦργος καὶ ἀγέρωχος σύγκλητος. Ἡ κυριαρχικὴ δύναμις τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ δήμου μετέβη διὰ παντός εἰς αὐτὴν τὸ ἐλαστικὸν τοῦ πολίτου τέλος πᾶτων ἐξαλαρώθη, ὁ ἔθως τῆς πατρίδος, ἐσθεσθη, τὰ κοινὰ πράγματα ὀλίγον διεφέρον (intéressaient) καὶ ἡ

ἐλευθερία ἐξέλιπε. Ποία πλέον δυσκολία ἦτο ν' ἀρπάσῃ τὸ αὐθάδης καὶ τολμηρῆς στρατιώτης τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὰς χεῖρας ὀλίγων ἀριστοκρατῶν τρέμοντων; Ὁ Καίσαρ πρῶτος ἔρχισεν τὴν μεγάλην ταύτην μεταβολὴν, οὗ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ τὴν ἐτελείωσαν. Ἀλλ' ἔμελλε ποτὲ νὰ λυθῶσιν ὅλοι οἱ δεσμοὶ ὅσοι ἐσφιγγον τὰ μέρη τῆς μηχανῆς· ἐβεν ἔκαστος νὰ κινῆται διὰ τὸ πολὺ βάρος της· οἱ Βάρβαροι εἰσβαλλόντες πανταχόθεν, ἐπέσον ὡς γύπε ἐπάω εἰς τὸν μέγαν τοῦτον νεκρὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως. Διαμερισθέντες δὲ ὅλην τὴν ἐπικράτειαν κατέστρεψαν παντοῦ τὰς ὑπαρχούσας θεομοθεσίας, τὰς ἐπιστήμας, τὰς βιομηχανικὰς ἢ ἐλευθέρως τέχνας, ἀμέλησαν τὸ ἐμπόριον καὶ ἐξευτέλισαν τὴν γεωργίαν, ἐκτὸς ἴσως τῆς Ἰταλίας ὅπου ἡ ἀμάθει δὲν ἐδυνήθηνα σεραικῆ.

Ἀν μεταβῶμεν ἡ ἡ ἀπὸ τὴν Δύσιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, βλέπομεν ὅτι ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ἀλλεπάλληλοι θεολογικαὶ ἔριδες, ἀπὸ τὸ ἄλλο δεσποτισμὸς καὶ ἀπίθανος ἐκδικαίτησι ὑπέσκαπτον ἐκ συμφώνου τὰ θεμέλια τῆς Γραικικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ Βασιλεία τοῦ Ἰουστινιανοῦ μεταξὺ τῶν ἀναξίων καὶ τυραννοφρόνων προκατόχων καὶ διαδόχων ἠμώμαζε τὰς τερπνάς ἐκείνας καὶ χλοερὰς τῆς Ἀφρικῆς Οἰάσαι περικυκλωμένας ἀπὸ πολλῶν ἡμεν ἢ ἡλιόκαυστον ἔρημον. Αὐτὸς ἀνήγειρε τὴν δόξαν τῶν γριστιανικῶν ὕπλων, συνήρμωσε δὲ εἰς ἐν σῶμα ὅλους τοὺς Ῥωμαϊκοὺς νόμους. Εἰς τὴν νύκτα τοῦ μεσαιῶος μόνη ἢ σύνοψις αὐτῆ ἐρρίπτειν ὅπως οὐν ἀμυδρὰς τινὰς ἀκτῖνας, ἔως οὐ μετὰ ταῦτα ἐχρησίμευσε θαυμασίως εἰς τὴν μόρφωσιν νέας κοινωνίας.

Ἐν ᾧ διάφοροι αἰρέσεις καὶ δεισιδαιμονίαι ἀσχήμεζον τὴν παρθενικὴν εὐπρέπειαν τῆς γριστιανικῆς θεοσκείας νέος καὶ τρομαλιώτερος ὅλων τῶν προηγθηέντων πορθητής, κρατῶν μὲ τὴν μίαν χεῖρα τὸ κοράνιον καὶ μὲ τὴν ἄλλην τὸ ξίφος, ὀρμώμενος δὲ ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν ἐπατεῖλει γενικὸν ὄλεθρον. Ἡ Συρία, Περσία, Ἀφρικὴ καὶ Ἰσπανία ἔπεσον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν μαθη-

εθῶν καὶ προσηλυτῶν τοῦ Μωάμεθ· οἱ ὅποιοι στερεωθέντες εὐκόλως εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἔφερον τὰ ὄπλα ἐπέκεινα καὶ τῶν Πυρηναίων ὄρων. Ἀλλὰ πρᾶγμα παράδοξον! ἐν μέσῳ τῆς κλαγγῆς ταύτης ἀνεφάνησαν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι· ἐπεὶ οἱ Ἀραβες εἰδείξαν μεγάλην φιλομάθειαν. Οἱ Φράγγοι ἐξ ἐναντίας κατεφρόνησαν τὰ γράμματα εἰς τὴν Γαλλίαν ὥστε μετὰ τὴν ἀνατροπὴν ὅλων τῶν θεσμῶν, μόλις εὐρίσκειτο ὀλίγη γνῶσις τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθησαν ὡς ὄργανον οἱ Ἰερεῖς διὰ νὰ ἐκτείνωσιν τὴν κοσμικὴν αὐτῶν δύναμιν. Ἀνεφάνη τῶντι κατότιν ὁ μέγας Κάρολος, ὑποσχόμενος μεγάλην μεταβολὴν διὰ τὸ μεγαλοπίβολον αὐτοῦ πνεῦμα, ἀλλὰ δὲν εὐτύχησε νὰ ἔχῃ διαδόχους ἀξίους, ὅθεν τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα ἐξαπλώθη καθ' ὅλον τὸν τόπον καὶ ὁ Πάππας ἐνεδύθη βασιλικὴν πορφύραν.

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ Δημοκρατία τῆς Βενετίας, τῆς Γενουάς καὶ Πείσας ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, συμφορᾷ τῶν σταυροφορικῶν πολέμων ἀπὸ τὸ ἄλλο συνήργησαν πολὺ εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν λαῶν ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν μικρῶν δυναστῶν καὶ τῆς βαρβαρύτητος. Οἱ Βασιλεῖς κατεστάθησαν βαθμηδὸν ἀνεξάρτητοι, συστήθησαν κοινότητες, ἐκινήθησαν ἐθνικαὶ συνελύσεις καὶ βουλευτήρια, (Etats généraux, parlemens) ἐνεψυχώθη ἡ νομοδασκαλία, ἡ ὁποία ἔφερον ἀχώριστον ἀκόλουθον τὴν δικαιοσύνην, ἐτιμήθη ἡ γεωργία, ἐξαπλώθη τὸ ἐμπόριον, καὶ αἱ ἀκαδημαίαι τῆς Βιωννίας, τῆς Βιέννης, τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ὁξωνίας ἐμήνυσαν νέαν ἐποχὴν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Μετὰ δὲ ταῦτα κηρύττεται ἀνεξάρτητος ἡ μὲν Ἑλβετία πολιτικῶς ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν ἡ δὲ Γαλλία θρησκευτικῶς ἀπὸ τὴν Ῥώμην. Οἱ Πορτογάλλοι ἄρχισαν πρῶτοι τὰς μακρὰς καὶ εὐτυχεῖς εἰς τὸν Ἰνδικὸν θαλασσοπορίας, ἀλλ' οἱ Ὁθωμανοὶ ἐθριάμβουον συγχρόνως εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἡ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἔμεινεν ἔρημος πάσης ἐξωτερικῆς βοηθείας· ὅθεν ἔπεσεν ἐλευθέρων πτώμα ἡ Βασιλις τῶν πόλεων, τὸ ἄσυλον

τῆς εὐσεβείας, ὁ ἐπίγειος παράδεισος, τὸ τῆς Οἰκουμένης ἐμπόριον· οἱ σοφοὶ ὅλοι σχεδόν, ὅσοι διεσώθησαν, κατέφυγον εἰς τὴν Ἰταλίαν φέροντες ὡς ἐφόδια τοῦ μέλλοντος τὰ πολύτιμα τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας λείψανα. Ἡ Ποντιφικὴ ἐξουσία ὠλιγύστευεν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν ἡ δὲ σύνοδος τῆς Κωνσταντίας διέταξε τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις.

Βλέποντες τὴν ἀνάγκην τῆς παιδείας οἱ λαοὶ ἐδόθησαν πλέον εἰς αὐτὴν καὶ παρέβλεψαν πρὸς καιρὸν τὴν ἐλευθερίαν· ὅθεν οἱ μονάρχαι κατεστάθησαν δυνατώτεροι. Ἀλλὰ τότε εὐρέθησαν τὸ χαρτίον, ὁ τύπος καὶ ἡ πυρίτις κόνις, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἔμειλλον νὰ ἀλλάξωσι δόλου τὸ πολεμικὸν καὶ πολιτικὸν τῆς Ευρώπης σύστημα, τὸ ὅποιον μετὰ ταῦτα μετέβαλε καὶ ἡ ἀνακαλυψίς τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ Ἰταλία ἔλαμψεν ἐπὶ Λέοντος X κατὰ τὸν 16 αἰῶνα. Οἱ αἰρεσιάρχαι Καλβίνος καὶ Λουθηρὸς ἐκίτησαν ὅλην τὴν Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν. Οἱ Μωαμεθανοὶ ἐκινήθησαν εἰς τὴν Ναύπακτον, ἡ δὲ Ὀλλανδία ἀνεκρηχθεῖσα ἀνεξάρτητος εἰδαίμυνοι καὶ ἐδοξάζετο.

Ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ τοῦ 1688 εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐστερέωσε τὰς θεσμοθεσίας τούτου τοῦ τόκου· ἀλλ' ἡ Ἰσπανία ἐδεσπόζετο καὶ ἡ Ἰταλία ἤδη ἐξέπιπτεν εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ὁ Λουδοβίκος I Δ' ἐξελείφα μέχρι σικίας τὴν ἐλευθερίαν, ἐκθραμβίζων τὸ ἔθνος μὲ τὴν πολεμικὴν δόξαν, τὴν φιλολογίαν, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας.

Ὁ ἐξοστρακισμὸς τῶν Στουάρτων ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἔδωκε κυριαρχικὴν δύναμιν εἰς τὸν λαόν. Ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Γερμανίας ἐθεβαιώθη μετὰ τὴν συθίχην τῆ Βιστοφαλίας. Ἀνεφάνησαν δ' εἰς εἰς τὴν Σουητικὴν ὁ Γουσταβὸς, ἡ Χριστινὰ καὶ ὁ XII Κάρολος, εἰς δὲ τὴν Ῥωσσίαν ὁ μέγας Πέτρος, ὅστις αὐτοσχεδίασεν, οὕτως εἰπεῖ, τὸν πολιτισμὸν τῆς Ῥωσσίας.

Εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18 αἰῶνος ἡ μὲν Γαλλία ἐκλυθεῖ ἀπὸ ἀνάξιον Βασιλείαν, ἡ δὲ Γερμανία κατεσπαράττετο ἀπὸ

ἔμφυλους πολέμους, εἰς τοὺς ὁποίους διέπρεψεν ὁ μέγας Φρειδεοίκος, ὥστε ἡ Πρωσσία κατεστάθη ἔκτοτε δυνατὸν βασιλεῖον. Ἡ Ῥωσσία ἐβάρυνεν ἤδη εἰς τὴν πολιτικὴν πλάστιγγα· ὅθεν ἡ Πολωνία δὲν ἀργησε νὰ καταμερισθῇ.

Ἡ ἀεξαρτησία τῆς Βορείου Ἀμερικῆς σύμβιβασε τὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν εὐταξίαν, καὶ προεμήνυσε τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας ἡ ἀπειροσ ἐπιβρόη ἐξετάθη εἰς ὄλον τὸ ἀνθρώπινον γένος· ἐπειδὴ αὐτὴ κατήργησε τὰ προνόμια αὐτῆ ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς πολίτας εἰς τὴν σύστασιν τῶν ὀργανικῶν νόμων, καὶ τὴν διέθυσιν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων· αὐτὴ ἐβχλεν εἰς κίνησιν καὶ τοὺς ἀπωτάτω λαοὺς. αὐτῆς τὸ παράδειγμα διεδόθη εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν, τὴν Χαϊτήν καὶ τὸ Μεξικόν. Ἀπ' αὐτὴν δεδοξασμένη μάλιστα ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος μετεβλήθησαν εἰς συνταγματικὰς βασιλείας πολλὰ Ἐκλεκτοράττα καὶ Δουκάτα τῆς Γερμανίας, ὅποια ἡ Σαξωνία, Παβαρία καὶ Βιρτεμβέργη· δι' αὐτὴν τέλος καὶ ἡμεῖς βασιλευόμεθα ἐλεύθεροι.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ ἀραιοὶ λαοὶ ἐδοκίμασαν ὅλα σχεδὸν τῆς διοικήσεως τὰ εἶδη, ἀλλὰ δὲν εὗρηκαν ποτὲ τὸν τρόπον νὰ ἀντισταθμίσωσι τὰς διαφόρους ἀρχάς· οἱ νομοθέται αὐτῶν ἐπιμελούμενοι νὰ ὀλιγοστεύσωσι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πολίτου τὸν ἐγωϊσμόν μετέφερον ὅλην τὴν ἐνέργειαν τοῦ φυσικοῦ τοῦτου αἰσθήματος εἰς τὸ κοινόν, καὶ ἐκ τούτου μάλιστα ἐδοξάσθησαν· Ἐξ ἐναντίας οἱ νεώτεροι εὐύησαν μὲν νὰ γνωρίσωσι τὴν ἰσοζυγίαν τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ κυριεύονται πολὺ ἀπὸ τὴν φιλαυτίαν ἢ περὶ τὰ δημόσια ἀδιαφορία προβαίνει πάντοτε εἰς αὐξήσιν, καὶ ἡ διαφθορὰ καταστασιάζει εὐκολώτερον τοὺς ἐξειδικασμένους πολίτας διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν.

Τὰ οὐσιώδη ταῦτα ἐλαττώματα κοινὰ εἰς ὅλας τὰς εὐπρόκτους μοναρχίας εὐρίσκονται ὅπως οὖν ὀλιγότερα εἰς τῆς

Ἀγγλίαν ἢ τοῦλάχισον ἐκεῖ ἢ ἀτομικὴ ἐλευθερία τοῦ πολίτου δὲν ἔπαθεν ἀπ' αὐτά.

Διὰ τοῦτο θέλοντες νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τοὺς συμπατριώτας ἡμῶν τὰς διαφόρους θεσμοθεσίας τῶν σημερινῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ἐκρίναμεν ἀρμόδιον νὰ ἀρχίσωμεν τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τοῦ σύνταγμα τῶν Ἀγγλῶν, τοὺς ὁποίους θεωροῦμε ὡς πρωτοτόκους υἱοὺς τῆς ἐλευθερίας, ἕως οὗ καταστήσωμεν εἰς τοὺς ἀποίκους αὐτῶν τῆς Ἀμερικῆς, οἱ ὅποιοι ἐτελειοποίησαν ὅ,τι ἔλαβον ἀπὸ τὴν μητρόπολιν.

ΕΜΠΟΡΙΑ.

Πολυετῆς πόλεμος ἐξήρανε ὅλας τὰς πηγὰς τοῦ κοινού πλούτου καὶ τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως. Ἡ γῆ ἀήκουσα εἰς ὀκηρὸς καὶ ἀπειροκάλους εὐκατρίδας ἔμενε ἀκαλλιέργητος· χειροτεχνία μὲν ὑπῆρχεν, ἐπειδὴ ἔλειπον οἱ βραχίονες, τὰ χρήματα, ἢ πίστις καὶ ἡ ἀσφάλεια. Τὸ ἐμπόριον ἔπνεε τὰ λοιπὸν. Ἀπὸ 150 ἑκατομμύρια φράγκων φόρου μὲν τὰ 30 ἔμβηκινον εἰς τὸ ταμεῖον, τὸ ὁποῖον ἐχρεώσται περὶ τὰ 330 ἢ 300 καθ' ἡμᾶς, καὶ χρεωλυσιὰς τρόπος δὲν εὐρίσκατο· ὁ ναύσταθμος ἐρημώθη· τὸ στρατιωτικὸν δὲν ἐμισθοδοτεῖτο τακτικῶς· τὰ δημόσια καταστήματα ἐκινδύνευον νὰ πέσωσιν· ὅστις εἶχε δύναμιν νὰ φοβίξῃ τοὺς ἄλλους, δὲν ἐφοβεῖτο αὐτὸς κἀνένα. Ὅλοι, ἐν ἐνὶ λόγῳ, τῆς κοινωνίας οἱ δεσμοὶ ἐφαίνοντο χαλαρωμένοι καὶ ἔτοιμοι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ διασπασθῶσι διόλου.

Εἰς τοιαύτην τρομερὰν κατάστασιν εὗρηκεν ὁ Σουλλύς τὴν Γαλλίαν, ὅταν ἀνέλαβε νὰ τὴν καταστήσῃ εὐτυχῆ· Ὁ δρόμος δὲ τὸν ὁποῖον διὰ τοῦτο ἠκολούθησε δὲν ἦτο πλάγιος ἢ διάστρωτος, ἀλλ' ἔφερε κατ' εὐθείαν εἰς τὸν σκοπόν.

Ἄφ' οὗ περιήλθεν ὅλον τὸ βασιλείον διὰ τὰ γνωρίσῃ τὰς
χρείας αὐτοῦ καὶ τοὺς πόρους, ἀφ' οὗ ἔμαθε τὰς καταχρήσεις,
τὰς ἀδικίας καὶ τὰ ἐλαττώματα, ἀφ' οὗ ἐπεθεώρησεν ἀκριβῶς
τοὺς μισθοὺς καὶ τὰς συντάξεις, καθιέρωσε τὰ δικαίωματα,
ἐλιγότευσε τὰς παραπληρωματικὰς καὶ ἀνασχόλους (sinécures)
ἀξίας, κατώρθωσε τὰ φέρη εἰς ἰσοσταθμίαν τὰς προσόδους μὲ
τὰ ἀναλώματα καὶ ὅλη ἡ μηχανὴ ἄρχισε νὰ κινῆται ἐλευθέρως,
περιστρεφόμενη εἰς δύο μόνον τροχοὺς τὴν οἰκονομίαν καὶ
εὐταξίαν.

Ἄλλ' ὁ ἀγχιθὸς καὶ μεγαλεπήβηλος οὗτος ὑπουργὸς ἐγνωρίζεν
ὅτι ἡ ἐργασία πληθύνουσα τὰ προϊόντα καὶ ἀκολούθως τὴν ἀγο-
ραστὰς αὐξάνει πάντοτε οἰκοθιν, καθὼς ὁ τετραγωνικὸς ἀριθμὸς
δι' ἐκυτοῦ πολλαπλασιαζόμενος ἔθεν προστάτευσεν ἰδιαιτέρως
τὴν γεωργίαν, ἐνεθάρρυνε τὴν βιομηχανίαν, ἐδοήθησε τὰ συναλ-
λάγματα, ἐκήρυξε πρῶτος ἀπόλυτον τῶν σιτηρῶν καρπῶν τὴν
ἐξαγωγὴν καὶ δὲν ἐπέβαλέ ποτε νέον φόρον, μάλιστα δὲ εἰς
τὰ τελώνια. Ἦτο ἀδύνατον εἰς τοιαύτας περιστάσεις νὰ μὴ
ἀκμάσῃ τὸ ἐμπόριον· ἔθεν δὲν ἔπαυσεν ἕκτοτε νὰ φέρῃ κατ'
ὄλιγον τὴν εὐπορίαν εἰς ὅλας τὰς τὰς. Τοῦτο δὲ συμβαίνει
ὁμοίως παντοῦ ὅπου ἡ Κυβέρνησις φροντίζει μόνον νὰ ἀνοίγῃ
καλοὺς δρόμους εἰς τὴν ἐλευθέραν καὶ ταχεῖαν τῶν πραγματειῶν
μετακομιδὴν, καὶ δὲν καταδυναστεύει τὸν ἔμπορον. Ἐπειδὴ
ἡ κερδοσκοπία μεθοδεύεται καὶ ἐκτελεῖ ὅλα τὰ ἄλλα. Τῶντοι
καθὼς ἤνωσε διὰ τῆς θαλασσοπορίας τὸν παλαιὸν καὶ τὸν νέον
κόσμον, αὐτὴ ἐπενόησε νὰ ἐπιταχύνῃ ἔτι μᾶλλον τὴν κοινωνίαν
διὰ τῆς ναυτιλίας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἡπειρον. Ὅθεν ὅλης τῆς
χριστιανικῆς Εὐρώπης ἡ ξηρὰ διασχίζεται ἤδη εἰς διαφόρους
πλοῖμους διώρυγας· Ἄλλὰ καὶ οὕτως ἔχουσα δὲν δύναται νὰ
συγκριθῇ μὲ τὴν Κίναν ὅπου πλήθη πλοίων ἐχόντων πολλακίς
δικράτου μεγέθους ἀναβαίνουσι καὶ καταβαίνουσι τοὺς τεχνη-
τοὺς ποταμοὺς καθ' ὅλην τὴν εὐρύχωρον ταύτην ἐπικράτειαν.

οἱ σιδηροτροχινοὶ ὁμῶς δρόμοι ὅπου ὁ ὀδοποιὸς διατρέχει 30
μίλια πᾶσαν ὥραν ἐπενοήθησαν μόνον εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ
αὐτοὶ δὲ καὶ αἱ διώρυγαι, ὡς ἐπιτήδειοι μηχαναί, οἰκονομοῦσαι
τὸν πολύτιμον χρόνον, ὀλιγοστεύουσι τὴν ἀξίαν τῶν ξένων
πραγμάτων, αὐξάνουσι τὴν τιμὴν τῶν ἐντοπιῶν καὶ αὐτοφῶν,
πολλαπλασιάζουσι τὰς συναλλαγὰς, κινουσι τὴν βιομηχανίαν
καὶ ἀναπληροῦσιν ἐνίοτε τῆς γῆς τὴν ἀναγκαίαν πάντοτε
εὐφροίνην.

Πολλάκις καὶ οἱ ἡγεμόνες προθυμήθησαν νὰ εὐκολύνωσι τὸ
ἐμπόριον. Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἰούλιος
Καῖσαρ, ὁ Καλιγούλας, ὁ Νέρων ἐδοκίμασαν ἄλλοτε νὰ κόψωσι
τῆς Πελοποννήσου τὸν Ἴσθμὸν διὰ νὰ ἐύσωσι τὸ Ἴόνιον μὲ τὸ Αἰ-
γαῖον πέλαγος. Ὁ Σέσωστρος, Δαρεῖος καὶ Πτολεμαῖος ἐπε-
χίρησαν καὶ αὐτοὶ νὰ συνάψωσι τὴν Ἐρυθρὰν μὲ τὴν Μεσόγειον
θάλασσαν· κατὰ δὲ τὸν μεσαῖονα Κρόσος ὁ μέγας ἠθέλησε νὰ
συνάψῃ τὸν Ῥήνον καὶ τὸν Ἴστρον ὥστε νὰ συγκοινωνῇ μὲ τὸν
Γερμανικὸν Ὠκεανὸν ὁ Εὐξείνιος Πόντος. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο,
ἃ καὶ εὐκόλον καθ' ἡμᾶς, ἀπάντησε τότε δυσκολίας, ὅποια
ἄλλοτε δὲν θάλουσιν ἐμποδίσαι σήμερον τὸν Βασιλέα τῆς Να-
πόλεως σκοπεύοντα νὰ κατορθώσῃ τὴν ἔνωσιν τοῦ Ἀδριατικοῦ
μὲ τὴν Μεσόγειον. Ἀπὸ τὰς Εὐρωπαϊκῆς χώρας διακρίνονται
μάλιστα κατὰ τὰς πολυπληθεῖς διώρυγας καὶ ἀμαξητὰς ὁδοὺς
ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία, Ἱταλία, Ὁλλανδία καὶ Βελγία. Ἐνταῦ-
θα δὲν πρέπει νὰ παραλειψωμεν οὔτε τὴν Ῥωσίαν, ὅπου ἡ Νέβα
συνάπτεται μὲ τὸν Βόλγαν καὶ διὰ τοῦτου μὲ τὴν Κασπίαν θα-
λάσσαν ἀπὸ τὸν Φινλανδικὸν Κόλπον ὡς τῆς Περσίας· αὐτῆς τὰ
σύνορα. Γενικῶς δὲ τὰ μεσημβρινὰ μέρη ὅλων τούτων τῶν τόπων
ἀνταποκρίνονται μὲ τὰ βόρεια, καὶ τὰ προϊόντα τοῦ κέντρου
διασκορπίζονται καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν, καθὼς διὰ τῶν φλε-
βῶν καὶ ἀρτηριῶν κυκλοφορεῖ τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς
ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀνάπαλιν.

Ἄλλὰ μεταξύ πολλῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι περιπλανήθησαν ἔκ-
 παλαι ζητοῦντες νέους θησαυροὺς εἰς τοῦ Ὠκεανοῦ τὰς ἀβυσ-
 σους καὶ τῆς γῆς τὰ σπλάγγνα, εἰκίνοιο μάλιστα εὐδοκίμησαν
 ὅσοι ἐπεμλήθησαν συγχρόνως τὴν παιδείαν, τὴν γεωργίαν καὶ
 τὰς τέχνας. Διαδεχόμενοι εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον τοῦ Ἰτα-
 λοῦς, οἵτινες ἐπραγματεύοντο καθ' ἑλὴν τὴν Μεσόγειον ἐπὶ τῶν
 σταυροφορικῶν πολέμων, ματαίως οἱ Περτουγάλλοι ἠγωνίσθη-
 σαν πολλοὺς χρόνους εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, τὰς ὁποίας
 πρῶτοι διὰ θαλάσσης ἀνεκάλυψαν (1457). οἱ δὲ Ἰσπανοὶ
 ἔμειναν ἐνδεεῖς, ἂν καὶ ἦσαν κύριοι τῶν ἀνεξαντλήτων τῆς
 Ἀμερικῆς μεταλλείων. Ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο κτεφρόνησαν τὰς
 τέχνας, ἀμέλησαν τὴν γεωργίαν, καὶ παρέβλεψαν δι' ὅλου ὡς
 πάρεργον τὰς ἐπιστήμας. Ἐξ ἐναντίας οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ τῆς
 ἀκαταπονήτου φιλεργίας ἔφθασαν νὰ λάβωσι τὸ κλειδίον ὄλων
 τούτων τῶν θησαυρῶν, τῶν ὁποίων ἄλλοι εἶχον μόνον τὸ κι-
 θῶτιον, κατέστησαν δὲ θιομηχανικῶς ὑποτελεῖς καὶ ὅλους τοὺς
 λαοὺς τῆς Εὐρώπης. Ἄλλ' ἂν εἴχετο κυρίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν
 νὰ ἐξευγενίσῃ τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα, θεμελιούσα εἰς αὐτὸ
 ὅλην σχεδὸν τῆς δόξης καὶ δυνάμεως, ὅπου ἔφθασε, τὴν κολοσ-
 σαίαν οἰκοδομήν. Ἐπειδὴ καθὼς ὁ πόλεμος ἔλαβεν ἀρχὴν ἀπὸ
 τὸ κυνήγιον, ἡ δὲ ναυτιλία ἀπὸ τὴν ἀλιευτικὴν, καὶ τὸ ναυτι-
 κὸν ἐγεννήθη ἀπὸ τὸ ἐμπόριον. Πρὸς ὑπεράσπισιν τούτου ἐθε-
 ᾠσθησαν νὰ ἀυξήσωσιν οἱ Ἀγγλοὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ἕως
 οὗ κατέστησαν θαλάσσοκράτορες, καίως ἄλλοτε οἱ Ἀθηναῖοι
 εἰς μικροτέρας περιστάσεις.

Ἄν καὶ ἐμποδιζῶνται ἀπὸ προλήψεις καὶ δεσποτικὴν ἐξου-
 σίαν, οὔτε τὰ ἔθνη τῆς Ἀσίας δὲν ἀμέλησαν τὸ ἐμπόριον ἴσθην
 ἐν ᾧ ὁ οἶνος, τὰ ὑφάσματα, καὶ διάφορα μεταλλικὰ σκεῦη
 τῆς Εὐρώπης ὑπάγουσι νὰ ζητήσωσι τὸν ἄγριον εἰς αὐτὰ, οὔτε
 εἰπεῖν, τοῦ πολιτισμοῦ τὰ ὄρια, μεταχειριζόμεθα ἡμεῖς τὸν
 καπνὸν τῆς Βιργινίας, καρυκεύομεν τὰ ἐδέσματα μὲ τὸ σάκχ.

χαρ τῶν Ἀμερικανικῶν κυκλάδων καὶ μὲ τῆς Ἰνδίας τὰ
 ἀρώματα, βρωθῶμεν τῆς Ἀραβίας τὸν κοφὲν καὶ τῆς Κίνας
 τὸ τῆι τοῦ ὁποίου μόνον οἱ Ἀγγλοὶ μεταφέρουσι 30 ἑκα-
 τομμύρια πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν, προσφέροντες ὡς ἀντάλ-
 λαγμα πολλὰ ὀπιου φορτία, τὰ ὁποία λαμβάνουσιν ἀπὸ τὴν
 Τουρκίαν. Οὔτε νόμοι δικαστικοί, οὔτε διαφορὰ γλώσσης, οὔτε
 κινδύνου εἶδος ὁποιοδὴ ποτε ἀπεδειλίασαν τὸν ἔμπορον. Ἡ πο-
 λιτικὴ καὶ ἡ θρησκεία, καὶ ἡ ἰατρικὴ, συνώμοσαν ἄλλοτε νὰ
 ἐξερῶσιν τὸν ταβάκον ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ
 Ἰάκωβος Α' μὲ αὐστηρὰ διατάγματα, εἰς τὴν Τουρκίαν ὁ Ἀμω-
 ρίτιος Δ' μὲ θανατικὴν ποινὴν, εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Πάππας Οὐρ-
 βίνος Η' μὲ ἀφορισμοὺς καὶ ἀναθέματα, εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ
 Ἰατροὶ μὲ τὰς ὡς ἀπὸ τρίποδος προγνωστικὰς αὐτῶν χρησιμολο-
 γίας, εἰς δὲ τὴν Ἑλβετίαν ἡ κοινὴ καταφρόνησις κατεδίωξεν ἀδυ-
 σῶπητα, πλὴν ἀνωφελῶς, τοῦ ἀθῶου τούτου χίρτου (ταβάκου)
 τὴν χρῆσιν. Τισσάρων ὀλοκλήρων μηνῶν πολυύμαντος πλοῦς
 δὲν ἐμπόδισε τοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν πνευγῶδη
 καὶ αὐχμηρὰν Καλλούταν ὡς καὶ πᾶσαν στειβασμένον εἰς κάδ-
 δους ὑπερμεγέθεις πανταχόθεν ὠχυρωμένους μὲ κακῶν θερμα-
 γῶν περισκεπιάσματα.

Ὅλα σχεδὸν τῶν τριῶν βασιλείων τῆς φύσεως τὰ προῖόντα
 μετακομίζονται ἀκαταπαύτως ἀπὸ τὸν νέον εἰς τὸν παλαιὸν
 κόσμον. Συνδεδεμένοι μὲ τὴν ἠλεκτρικὴν ταύτην τῆς ἐμπορικῆς
 ἐταιρείας ἄλυσον οἱ λαοὶ αἰσθάνονται εἰς τὴν μεσημβρίαν
 τοῦ πολέμου τῆς Ἀρκτου, καὶ πάσχουσιν εἰς τὴν Δύσιν διὰ
 τὴν τυχαίαν ἀφ' ἑρὶν ἢ τὰς χρεωκοπίας τῶν Ἀνατολικῶν τόπων.
 Ὅποιας σκέψεις ἡ μεγάλη καὶ ἀένιας αὐτῆς κίνησις ἐμπνέει
 εἰς τὸν φιλόσοφον! Ἐνδέχεται μετὰ τόσων σχέσιν νὰ μὴ ἐξα-
 πλωθῇ παντοῦ ὁ πολιτισμὸς; Τοιαύτη ἰδεῶν κοινοποίησις δὲ,
 θέλει ἀρά γε ἐνώσειν ποτὲ τοὺς ἀθρώπους εἰς τὴν αὐτὴν
 θρησκείαν; Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔμποροι θίλωσι μανθάνειν ποτὲ διὰ
 τοῦ τηλεγράφου ὅτι τὰ πλοῖα αὐτῶν κατέκλευσαν ἀθήμερον

εις τούς λιμένας τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἰνδίας καὶ Κίνας. Περιτρεχουσαι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον 500 λεύγας τὴν ὥραν αἱ ἀγγελίαι θέλουσιν ἔρχεσθαι ὀχοόμεναι ὡς ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.

Ἄν παραλείποντες τὰ σημερινὰ ἔδνη ἀναδράμωμεν εἰς τούς παρελθόντας αἰῶνας, βλέπομεν τούς κατοίκους τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀσίας καὶ ἀφρικῆς περιερχομένους τὴν Μεσόγειον καὶ ὅλα τὰ δυτικά τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου παράλια. Ἀπὸ τὸ 27 κεφ. λ. τοῦ Ἰεζεκιήλ μανθάνομεν μάλιστα ὅτι εἶχον συμβόλαια μὲ τοὺς Ἰουδαίους, Αἰγυπτίους, Πέρσας, Σίρους, Βαβυλωνίους, Ἀραβας, Ἰσπανούς, Ἰνδοὺς καὶ Ἑλληνας. Αἱ πολυάριθμοι ἀποικίαι αὐξήσαν παντοῦ τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν σχέσεις. Ἦσαν δὲ, ὡς φαίνεται, τόσοσιν πλεονέχται ὥστε ἡ γραφή τοὺς κατηγορεῖ ὡς κειράτας, ἐπειδὴ πολλάκις κατήντησαν καὶ ἀδραποδοκάπηλοι πωλοῦντες τοὺς Ἰουδαίους, παρ' χάριν εἰς τοὺς Ἑλληνας. Ἄλλ' εἰς τοιαύτας παρανομίας πρέπεσον ὅλα τὰ νεώτερα ἔθνη καὶ ἡ ἰπικονιδιστος ἀδραποδοκαπηλεία μόνις κατηγορήθη ἰσχύτως. Ἐν ᾧ οἱ Φοινίκις ἐπλουτίοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οἱ Καρχηδόνιοι ἀποικοὶ τῆς Τύρου ἄρχιζον νὰ λαμβάνωσι δύναμιν εἰς τὸ ἐμπόριον. Μόνι τῶν παλαιῶν περιεπλανήθησαν εἰς τὰ πελάγη πρὸς ἀνακάλυψιν νέων τόπων, ἕως οὗ ἐλθόντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς κατέστρεψαν. Ὁ Ἄνων περιέπλευσε τὴν Ἀφρικὴν, καθὼς ὁ Εὐδοξος, καὶ αἱ Κανάριαι νῆσοι πρῶτον τότε εὐρίθησαν. Ἀποικοὶ τῶν Φοινίκων καὶ οἱ Ἕλληνες, καθὼς οἱ Καρχηδόνιοι, κείμενοι εὐφυῶς πρὸς τὸ ἐμπόριον εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, ἔχοντες πολλοὺς καὶ καλοὺς λιμένας καὶ νοῦν καὶ ἀνδρίαν διὰ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ αὐτῶν, ἀνεφαίνοντο ἤδη εἰς τὴν σκηνήν. Ἄλλὰ κατ' ἀρχὰς μόνις ἐτόλμων δι' ἀπειρίαν νὰ μακρυνθῶσιν ἀπὸ τοὺς αἰγιαλοὺς, ὥστε ὁ ἀπόπλου εἰς τὴν Τρωάδα συμπίπτειν κατὰ τὸν Νεῦτωνα περὶ τὸ 904 πρὸ Χριστοῦ καὶ ὁ εἰς τὴν Κολχίδα 40 ἢ 50 ἔτη πρὸ αὐτὸν ἐξυμνήθησαν ἀπὸ τοὺς ποιητὰς ὡς δυσκατόρθωτάτινα ἐπιχειρήματα. Ἄλλ' αἱ

ἀλλεπάλληλοι καὶ ἄφροντοι ναυμαχίαι πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας ὑψωσαν ἔπειτα τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν κολαφῶνα τῆς δόξης. Οἱ Ῥόδιοι διέμειναν πολλοὺς αἰῶνας περίφημοι κατὰ τὰς ἐμπορικὰς αὐτῶν ἐπιχειρήσεις. Οἱ Ἀθηναῖοι κατέστησαν ὑποτελεῖς πολλοὺς ὀμοφύλους λαοὺς δυνάμει τῆς ναυτικῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς. Ἡ δὲ Κόρινθος ἐδέχετο τὰς πραγματείας ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Ἡ πολιτορχία τῆς Τύρου ἀπέδειξεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον πόσιν ἰσχὺν διδοει ἡ ἐμπορία ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ ἀνεγείρῃ εἰς τὰς ἐκβολὰς μεγάλου καὶ πλουσιοδύρου ποταμοῦ τὴν περίφημον Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου δὲν ἐβράδυνε νὰ συγκεντρωθῇ ὅλο τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς τὸ ἐμπόριον, ἕως οὗ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ἀνεκαλύφθη κατ' εὐτυχίαν τὸ Εὐέλπι ἀκρωτήριο. Ὁ Νέαρχος προστάχθη νὰ καταβῇ εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἀπὸ τὸν Γκιγγην καὶ Ἰνδὸν διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου ἄν πιστεῦσωμεν μάλιστα τὴν φήμην, καὶ ἡ Ἀμερικὴ αὐτὴ ἀνεκαλύφθη ἀπὸ ἓνα τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πρὸ ὀλίγων τῶν ἐτῶν εὐρέθη πέτρα εἰς τὸ Monte Video (Μεσημβρ. Ἀμερικὴν) μὲ τὴν ἀκόλουθον Ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν «Ἐπὶ Ἀλεξάνδρου Φιλίππου Βασιλέως Μακεδόνων, ἐξηκοστῆ τρίτη Ὀλυμπιάδι Πτολεμαῖος. . . » Τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐπιγραφῆς ὑπῆρχε ὅσῳ διεφθαρμένον ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ὥστε δὲν ἀνεγνώσθη. Ἡ δὲ πέτρα αὕτη ἐσκέπαζε λάκκον τινά, ὅπου ἔκειντο 2 ξίφη, ἓν χρᾶνος, μία ἀσπίς καὶ πῆλινοὶ τινες ἀμφορεῖς. Εἰς τὴν κώπην ἑνὸς τῶν ξιφῶν ἐφαίνετο γλυμμένος ἀνὴρ, εἰς δὲ τὴν περικεφαλαίαν ἦτο τρυφευμένος ὁ Ἀχιλλεὺς παρασύρων πέριξ τῆς δυστυχῆς πόλεως τοῦ Ἰλίου τὸν ἑλεεινὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτοροῦ (Saturday Magazine N°. 150 1834.) Τὶ παράξενον ἂν ὁ Πτολεμαῖος οὗτος ἀναχωρήσας διὰ νὰ ἐπανεβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἰνδίαν ἀπεπλανήθη ὡς τὸν νέον κόσμον, ὥστε κανεὶς τῶν σωζομένων Ἑλλήνων συγγραφέων περὶ αὐτοῦ δὲν ἀνέφερεν;

Ἄν τοῦ.ο μένη ἀμφίβουλον, οἱ νεώτεροι ὄμωσ' Ἕλληνες, Ἐ.

Ἐπίγονοι ἐκείνων, ὅσοι συνώδευσαν τὸν μέγαν πορθητὴν τῆς Ἀσίας ἐρρίψοκινδύνευσαν περὶ τοὺς ἐσχάτους χρόνους διὰ τὰς ζήτησιν εἰς τὸν ἀπέραντον Ὀκεανὸν τὴν Ἀμερικὴν μὲ μικρὰ σκάφη καὶ χωρὶς οὔτε χρονόμετρα, οὔτε τηλεσκόπια, οὔτε κ' ἀνὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ πολυάριθμα βοηθήματα, ὅσα ἐδανείσθη ἡ ναυτικὴ ἀπὸ τὴν Ἀστρονομίαν, τὴν Φυσικὴν καὶ Γεωμετρίαν. Οἱ Ὑδραῖοι Σπετσιῶται καὶ Ψαρρῖῶται ἐγυμνάζοντο ἤδη ὡς ἔμποροι εἰς τοὺς κατὰ θάλασσαν ἀγῶνας, ὅπου μετὰ ταῦτα ἦσαν προωρισμένοι νὰ ἀριστεύσωσιν ὡς πολεμισταί. Πολλοὶ τῆς Ἑλλάδος λαοὶ ἐμακρύνοντο εἰς ξένους τόπους χάριν τοῦ ἐμπορίου, καθὼς οἱ Ἰωαννίται. Μεταξὺ τούτων πρέπει μάλιστα νὰ συστήσωμεν εἰς τὸν ἔπαινον τοῦ ἔθνους τοὺς Χίους. Ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὴν ἀναστάτωσησιν τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος διαμένοντες οἱ αὐτοὶ συνεργάζονται δημοθυμῶς εἰς τὴν πρόσδον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου ὅθεν μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας, ἐσπούδασαν ἐσχάτως νὰ συνάψωσιν ἐμπορικῶς τὴν Ἑλλάδα καὶ μετὰ τὴν Ἀμερικὴν τὸ ἱερὸν τῆς ἐλευθερίας ἔδαφος. Ἐπαινοῦντες τὰ γενναῖα ταῦτα φρονήματα τοῦ Κ. Ράλη καὶ τῶν φιλοπόνων αὐτοῦ συμπελιτῶν, ἐυχόμεθα νὰ κινή καὶ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸ ἐξῆς τοιαύτας κοινωφελεῖς πράξεις ἐνθ' ἑαυτῆς κατὰ πάντα τρόπον τοὺς ἐπιχειρητάς. « Ἀγαθὸν δὲ καὶ προεδρίας τιμᾶσθαι, ἔμπορους καὶ ναυκλήρους καὶ ἐπὶ ξενίᾳ γ' ἔστιν ὅτε καλεῖσθαι οἱ ἂν δοκῶσιν ἀξιολόγοις καὶ πλοίοις καὶ ἐμπορευμάσιν ὠφελεῖν τὴν πόλιν. Ξενοφ. » Ἡ ἐλευθερία τῆς ληψοδοσίας πρέπει νὰ ὑπάρχη ἀπεριόριστος· ἐπειδὴ αὐτὴ ὀλιγοστεύει μὲν τῶν ξένων ἐμπολημάτων τὴν ἀξίαν, εὐκολύνει δὲ ἐν ταύτῃ τὴν ἐπιωφελεῖ τῶν ἐντοπιῶν ἐξαγωγήν. Τὴν ἐκέρδησεν ὁ Κολοβέρτος ὅτε θέλων νὰ ἐπιταχύνῃ βιαίως τὴν βιομηχανίαν ἀπαγόρευσε τὴν εἴσοδον Ὀλλανδικῶν χειροτεχνημάτων, οἱ Ὀλλανδοὶ ἐκδικούμενοι ἔπαυσαν ν' ἀγοράζωσι τὸν οἶνον καὶ τὸ ἀλκοόλιον τῆς Φαλλίας, πρώτη ζημία· οἱ δὲ Γάλλοι ἀγόρασαν πολυτιμότερας

εἰς τὸν τόπον τὰς πραγματείας τῶν Ὀλλανδῶν· δευτέρα ζημία· Ἦσαν θέραια φρονιμότεροι οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ ὅποιοι ἐκέρχυσαν κατὰ τὸ 1820 τὴν ἐλευθεριμπορίαν. Ὅθεν εὐρήκαν μμητὰς τοὺς Ἀμερικανούς (1827) καὶ κατόπιν τοὺς Γάλλους (1828.) Τίποτε ἄρα δὲν τελεσφορεῖ γινόμενον βιαίως καὶ παρακαίρως. Αἱ τέχνηαι κοσμοπολίτιδες συνέρχονται αὐτόκλητοι εἰς τοὺς εὐνομούμενους καὶ εἰρηνικούς τόπους, καθὼς τὰ πτηνὰ φέρονται ἰλαδὸν εἰς τὰ εὐκράτα κλίματα. Οἱ ἀγροὶ καλλιεργοῦνται, ὅταν ἡ ἰδιοκτησία θεωρηταί ὡς ἱερὰ καὶ δὲν ἐπιβαρύνεται μετὰ τοὺς δασμούς· τὰ συναλλὰγματα πληθύνονται αὐτομάτως, ὅπου δὲν ἀπαντῶσιν ἐμπόδια, καὶ αἱ γνώσεις ἐξαπλοῦνται βαθμηδόν, εἰὰν τιμῶνται κατ' ἀξίαν οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι. Ἀπὸ τὴν ἐμπορίαν, τὴν μάθησιν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν γεωργικὴν δοξάζονται κυρίως οἱ Βασιλεῖς, ἐπειδὴ βασιλεύουσιν εἰς τὰ πνεύματα καὶ τὰς καρδίας εὐδαιμόνων λαῶν μετὰ τὸν λόγον καὶ τὴν δικαιοσύνην.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Σακχαροποιία.

Ὅλοι σχεδὸν τρώγουσι πᾶσαν ἡμέραν τὸ σάκχαρ, ἀλλ' ὀλίγοι γνωρίζουσιν ὅτι γίνεται ἀπὸ σέυτλα τὸ πλειότερον. Πρέπει πρῶτον αἱ ρίζαι τῶν φυτῶν τούτων νὰ τριφθῶσιν εἰς μικρότατα κομμάτια ἀπὸ μέγαν κνηστῆρα ἢ τρίπτην κυλινδροειδῆ κινούμενον μετὰ ρεῦμα ὕδατος, καθὼς οἱ μύλοι, ἢ μετὰ ἴππους, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον. Ὅστις ἔλαβε περιέργειαν νὰ ἰδῇ τὴν ἀπλὴν βιομηχανίαν, ὅπου τρίβομεν τὸν κάρην, λαμβάνει εἰθὺς καθαρὰν ἰδέαν τοῦ πράγματος. Ἡ ὕλη αὕτη ἔπειτα ὑποβάλλεται εἰς πιεσθρίον ὅθεν ἐκθλίβονται εἰς ὑγρὸν τὰ τρία τεταρτημῦρια τοῦ βάρους. Ἡ ὑποσάθμη ὅμως, ἢ τὸ καταπάτημα δὲν ἀπορρίπτεται, ἀλλὰ μισθόμενον πολλῶς εἰς σακκίαι ἐκφέρει μὲν χυμὸν ὅλον δὲ τοῦτον

μετά ταῦτα βάλλουσιν εἰς κακκάδια διὰ νὰ ἐράσῃ μὲ ἄσβεστον² τὸν ἔξαφρίζουσι, τὸν μεταγγίζουσι καὶ τὸν ἀναβιβάζουσιν ἐκ νέου εἰς τὸ πῦρ, ἕως οὗ μείνῃ τὸ ἥμισυ. Ἐπειτα τὸν ἔξατμίζουσιν ἀκόμη ῥίπτοντες εἰς αὐτὸν διὰ ἢ τρεῖς ζωϊκῶν ἀνθράκων κόνιν, τὴν ὁποῖαν κατακαθίζει μετὰ ταῦτα τὸ γάλα. Μετὰ ταῦτα τὸν διηθοῦσι (τὸν περῶσι) ἀπὸ μάλλινον ὕφασμα καὶ πάλιν τὸν ἔξατμίζουσιν ἕως οὐ πῆξῃ ἀρκετὰ. Τότε ξηραίνόμενος εἰς ἄλλα ἀγγεῖα ἔχει μὲν γεῦσιν σάκχαρος, πρέπει ὅμως νὰ καθαρισθῇ. Γίνεται δὲ τοῦτο διακλωμένης τῆς ὕλης εἰς ἀσβέστου ὕδωρ καὶ προστιθεμένου βο-
ιδίου αἵματος, τὸ ὁποῖον συνάγει ὕλας τὰς ἀκαθαρσίας εἰς εἶδος ἀφροῦ. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται δις καὶ τρεῖς. Ἐπειτα νέα ζωϊκοῦ ἀνθράκος ποσότης λαμβάνει ὅλην τὴν ὑπολειπομένην μελανίαν τοῦ σάκχαρος, ὥστε ἀφ' οὗ πῆξῃ πάλιν εἰς τὸ πῦρ, τὸ βάλλουσιν εἰς δοχεῖα κωνοειδῆ στημένα ἀνάστροφα, καὶ ῥί-
πτουσιν ἐπάνω ἄργιλλον (ἀσπρόχωμα) ἀναλυμένην διὰ νὰ παρασῶρῃ ὅλην τὴν μελιτώδη εἶτε ἀκάθαρτον ὕλην. Τέλος πάν-
των τὰ κεφάλαια ταῦτα ξηραίνονται εἰς ὑπόκαυστον (φούρνον) καὶ ἔπειτα παραδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον.

100 λίτραι σεύτων ἀποδίδουσι 5 σάκχαρος, τὸ ὁποῖον δὲν διαφέρει παντελῶς ἀπὸ τὸ τῶν σακχαροφόρων καλάμων. 60 ἑκατομμύρια χιλιόγρ. καταναλίσκει μόνη ἡ Γαλλία ῥόπου εὐρί-
σκονται ὡς 200 σακχαροποιεῖα.

Φώτισμα.

Ἐκτὸς τῶν λαμπάδων (ἀπὸ κηρὸν ἢ ἄλειμμα) τὰς ὁποίας γνω-
ρίζομεν κοινῶς, οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουσι πολλὰ ἄλλα εἶδη καὶ μάλις α
τὰς διαφανεῖς κατασκευαζόμενας ἐξ ἡμισείας ἀπὸ κηρὸν λευκὸν
καὶ μυελώδη τινα οὐσίαν εὐρισκομένην περὶ τὸν ἐγκέφαλον τῆς
φαλαίνης. Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἡ Γάλλοι, χημικὸς Chevreul εὐρήκην
ὅτι τὸ στέαρ (ἄλειμμα) συνίσταται ἀπὸ δύο ὕλας, τὴν μὲν
ἐλαιώδη, τὴν ὁποῖαν ἀποχωρίζει τὸ ἀλκοόλιον, τὴν δὲ κηρώδη
(στεαρινήν) κατακαθίζομένην εἰς σχῆμα βελονῶν κρυσταλλίνων,
κατασκευάζονται λαμπάδες πολλὰ οἰκονομικώτεραι, ἐκθλιβο-

μένου, ὡς λέγεται, τοῦ λίπους εἰς μεγάλα σακκία ἢ πανία διὰ
νὰ μείνῃ τὸ στεγρῶτερον μέρος, τὸ ὁποῖον ζητεῖται. Αὐταὶ προ-
τιμῶνται μάλιστα ἀπὸ τὰς διαφανεῖς, καθότι δὲν ἀναλύουσιν
εἰς τοὺς ἐκφύσεως ἢ ἐκ περιστάσεως θερμοὺς τόπους, οὔτε σχημα-
τίζουσιν εἰς τὴν θρυαλλίδα, τὴν λεγομένην μύξαν, ἥτις ἀδυνα-
τίζει πολὺ τὸ φῶς.

Υελοουργία.

Ὁ ὕελος γίνεται ἀπὸ ἄμμον ἐκλεκτὴν καὶ πότασσαν (ἀπλῆν
τέφραν, σάκτην) ἢ σόδαν (τέφραν παραλλίων φυτῶν) καλῶς τριμ-
μένας καὶ ἀναλυμένας εἰς τὸ χωνευτήριο. Πολλάκις προστί-
θεται εἰς αὐτὰ καὶ ὀλίγη μίλτος (σουλεγένι minium) διὰ
τὴν κατασκευὴν τοῦ κρυστάλλου. Τὸ ὀξειδωτὸν μαγγανήσιον
ἐξαλείφει τὸ κίτρινον χρῶμα.

Τὸ μίγμα τῶν ἀνωτέρω οὐσιῶν ἀναλυμένον διὰ τοῦ πυρὸς
χύνεται εἰς μεγάλας τραπέζας καὶ οὕτω γίνεται ὁ ὕελος τοῦ
καθρέπτου τὸν ὁποῖον στίλβουσιν ἢ λεπτύνουσιν ἀκολούθως μὲ
σημηρίδα καὶ μὲ ὀξειδίον κασσιτέρου· ἔπειτα ἐπάνω μαρμαρίνης
πλακῆς βάλλουσιν ἔλασμα λεπτότατον κασσιτέρου, καὶ τούτου
πάλιν ἐπάνω χύνουσιν ὑδράργυρον, ὅστις συνάπτεται μὲ αὐτὸν
εἰς μίαν κοινὴν οὐσίαν, ὅπου προσαρμόζεται ὁ ὕελος καὶ ἐπιφορ-
τίζεται μὲ πολὺ βῆρος.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν φεγγίτων ὑάλων ὁ υελοουργὸς
λαμβάνει μέρος τῆς ἀναλυτῆς ὕλης εἰς τὴν μίαν ἀκραν σιδη-
ροῦ σίφωνος (ὕμοιου μὲ τσιπούκην), φουῶ δὲ ἀπὸ τὴν ἄλλην καὶ
ἐκτείνει τὴν πομφόλυγα ἢ φουσκῶν ταύτην ἀνάλογον μὲ
τὴν τοῦ σαπωνίου, τὴν βάλλει ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὸ χω-
νευτήριο διὰ νὰ προσκολληθῇ εἰς αὐτὴν νέαν ὕλην, ἕως ὅτου
ἐπαναλαμβάνων τὸ φύσημα μεγαλώσῃ ἱκανῶς τὴν κοίλην ταύτην
σφαῖραν. Τότε τὴν βάλλει εἰς τράπεζαν σιδηρᾶν, τὴν εἰδοποιεῖ,
τὴν κόπτει εἰς δύο μέρη κιλ. τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ πυρὸς ἐκτείνει εἰς
τετραγώνους πλάκας.

Διὰ τὰς φιάλας ἀρκεῖ μόνον νὰ φυσήσῃ ὁ ὑελοουργὸς καὶ νὰ βάλλῃ τὴν ὑελίνην σφαῖραν εἰς ἓνα καλόποδα ἢ χυτῆρα διὰ νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον κτλ.

Χρωματίζεται δὲ ὁ ὕαλος μὲ διάφορα ὀξειδιαμεταλλικά· καὶ εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ τέχνη τῶν ψευδοπολυτίμων λίθων.

Κ α ο υ τ σ ο ὕ κ ι ο ν .

Κακῶς ὀνομάζεται ἔλαστικὸν κόμμι· ἐπειδὴ ἔχει ὅλους τῶν ῥητίνων τοὺς χαρακτῆρας. Ἐκρέει δὲ, καθὼς ἡ κοινὴ ῥητίνη, ἀπὸ δένδρον τῆς Ἀμερικῆς λεγόμενον Ἡβην, τοῦ ὁποίου χαράττουσι τὸν φλοιόν. Ἀφ' οὗ ξηρανθῆ μένει τόσον ἔλαστικόν, ὅσον κζμμία ἄλλη οὐσία, ἐξαλείφει δὲ τῶν χρωστῆρων (μολυβοκοκκυλίων) τὰ σημεῖα καὶ διαλυόμενον μὲ τῆς τερεβενθίνης τὸ πνεῦμα καθιστᾷ ἀδιάβροχα τὰ ὑφάσματα ὅσα ἀλείψωσι μὲ αὐτό.

Α Ν Α Μ Ι Κ Τ Α .

Τ ε ρ ά σ τ ι ο ν μ η μ ο ν ι κ ὸ ν .

Ἐ Σίνεκα ἀπήγγελλεν ἀπαρπταίστως καὶ ἀδισσολόγως 200 στίχους κατὰ συνέχειαν·

Ἐ Κύρος ἐδύνατο νὰ καλέσῃ ἐξ ὀνόματος ὅλους τοὺς στρατιώτας·

Ἐ Μιθριδάτης ἡγεμῶν 23 ἐθνῶν ὠμίλει πρὸς ὅλα τὴν ἰδίαν ἐκάστου γλώσσαν.

Παθίο· Κοροϊκάνου ἀπεστομάτιζεν εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν 40 χιλιάδας λέξεις ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος καὶ ἀπὸ τὸ τέλος εἰς τὴν ἀρχήν.

Ἐ Μάγλιας Β' θλς Ἰταλός, ὅστις εἶχεν ἀναγνωσμένα πολλὰ βιβλία εἰς τὴν ζωὴν του, ἐδύνατο νὰ εἰπῇ τὴν ὑπόθεσιν ἐκάστου, νὰ ἀναφέρῃ τὰ κεφάλαια καὶ τὰς σελίδας, ὅπου ἦτο λόγος περὶ τινος δοθείσης ὑποθέσεως καὶ ἀφ' οὗ ἔχασεν ἕν χειρόγραφον,

τὸ ὁποῖον φίλος τῷ εἶχε δανεισμένον, τὸ ἔγραψεν ὅλον ἀπὸ μνήμης.

Ἐ περίφημος μαθηματικὸς Εὐλλερὸς· καὶ ἀφ' οὗ ἐτυφλώθη κατὰ τὸ 1783 ἐξακολούθησε τὰς ἀφηρημένας μαθηματικὰς θεωρίας περὶ τῆς ἀνισότητος τῶν πλανητικῶν κινήσεων καὶ συνέγραψε βιβλίον ἀγγέλλον μὲ μόνης τῆς μνήμης τὴν δύναμιν. Ἀπήγγελλε δὲ προσέτι ὅλην τὴν Αἰνεΐαδα τοῦ Βιργιλίου, λέγων τὸν τελευταῖον καὶ ἀρχικὸν στίχον ἐκάστης σελίδος τῆς ἐκδόσεως τὴν ὁποίαν εἶχε.

Τέλος Ἰατρὸς πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποθανὼν εἰς τὸ Μασσασσυέτον τῶν Ὁμοσπόνδων Ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπήγγελλε γηραῖός ἦδη ὅλον τὸν ἀπωλοῦτα παράδεισον τοῦ Μίλτωνος τὸν ὁποῖον νέος εἶχεν ἀνεγνωσμένον.

Α Ὑ ν α μ ι ς τ ῶ ν μ ο ὄ ν ω ν τ ο ὗ ἀ ν θ ρ ω π ῖ ν ο υ σ ῶ μ α τ ο ς .

Τέσσαρες ἔπαι δαμένοι εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ροβέρτου Δαμιανοῦ ὅστις ἐδολοφόνησε τὸν Δοδοβίκον 1Ε 1757 δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸν σχίσωσι.

Τοῦτο παρετηρήθη καὶ εἰς τὸν Ῥαβαλλιάκον ἄλλον δολοφόνον τοῦ IV Ἐρρίκου καταδικασμένον εἰς τὴν αὐτὴν ποινήν.

Π λ ἦ θ ο ς φ υ τ ῶ ν .

Ἐ 80 χιλ. φυτὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων. Πολλοὶ δὲ νομίζουσιν ὅτι ἡ μεγάλη αὕτη ποσότης ὑπάρχει πολλοστημῶριον τῶν φυτῶν ὅσα σκαπάζουσιν ὅλης τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν· 150 εἶδη ἀγνώριστα ἀκόμη ἔφερε πέρυσιν ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν νέος περιηγητῆς Γάλλος.

Π λ ἦ θ ο ς ζ ῶ ω ν .

Συμπεραίνεται ὅτι 500 εἶδη τετραπόδων ζῶσιν εἰς τὴν γῆν τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶδος περιέχει ἑκατομμύρια ἀτόμων. 4000 εἶδη πτηνῶν, 2500 ἰχθύων, 700 ἑρπετῶν, καὶ 44,00 ἐντόμων.

Π α ρ ά δ ο ξ ο ς ἀ λ ε ῖ α (ὀ φ ά ρ ε υ μ α) .

Ἐ Οἱ Κινέζοι ἔχουσι τόσον τριθασσευμένα καὶ χειροῦθη πτηνὰ

τινα (cornoran)] ὥστε τὰ μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἀγ-
ραν τῶν ὑψιρίων, καθὼς ἡμεῖς τὰ σκυλιὰ διὰ τὰ τετράποδα.
Πλησίον τῆς ὄχθης τῶν ποταμῶν εὐρίσκονται σχεδίαι (σάλια)
πλησίον ἢ μία τῆς ἄλλης. Ἐκεῖ ἀναβαίνοντες οἱ Κινέζοι
μόλις νέουσι καὶ εὐθὺς τὰ πτηνὰ ῥίπτονται εἰς τὸ βάθος τοῦ
ποταμοῦ, καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἀναδύονται κρατοῦντα ὑπερμεγέθη ὑψάρια
εἰς τὸ ῥάμφος.

Εἰς δὲ τὴν Κούβαν ἀλιεύουσι δένοντες εἰς τὴν οὐρὰν ἐνδὲς
ἰχθύος remora (τὸν ὁποῖον φυλάττουσιν εἰς τὸ ὕδωρ διὰ τὴν
χρείαν) βρόχον (μίαν θηλίαν) καὶ εὐθὺς ὅταν αἰσθηθῶσιν τὸ
βάρος, ἀνασύροντες τὴν ὀρμιάν (βύλταν) εὐρίσκουσιν ἀντὶ ἐνδὲς
δύο ὑψάρια.

Μεσόγειος.

Ἡ θάλασσα αὕτη ἔχει 762,000 τετραγωνικὰ μίλια· ὅθεν
ἐξατμίζονται καθ' ἑκάστην ἡμέραν 5,280 ἑκατομ. πλῶν ὕδατος.

Περίεργα δένδρα.

Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ὁ Χουμβόλδ εὐρήσκει δένδρον,
τοῦ ὁποῖου ὁ καρπὸς ἦτο γεμάτος χυμοῦ τινος ἔγχωτος τοῦ προ-
βατείου γάλακτος τὴν γεῦσιν, ὅθεν οἱ κάτοικοι τὸ πίνουσι
ὡς τοιοῦτον.

Εἰς δὲ τὰ ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς δάση τῆς Ἀμερικῆς κινδυνεύει
ὁ περιηγητὴς νὰ ἀποθάνῃ τῆς δίψης, ἂν δὲν εὐρίσκων τὴν ἀγρι-
ὐπιτιν ἢ tillandsia τῆς ὁποίας τὰ φύλλα κοίλα εἰς τὴν βάσιν
περιέχουσιν ἱκανὴν καθαροτάτου ὕδατος ποσότητα.

Τοιοῦτον δένδρον εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας λεγόμενον
νηπευθές.

Ἐκεῖ προσέτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Guzerat σώζεται καὶ ἐν γι-
γαντιαῖον δένδρον, τὸ ὁποῖον θεωροῦσι τινες ὡς τὸ περιγραμμένον
ἀπὸ τὸν Νέαρχον. Ἐχει δὲ ὁ στελεχος 2,000 ποδῶν περίμετρον.

Φιλομάθεια.

Ἐν διάταγμα τοῦ Βασιλέως τῆς Σαρδινίας 1825 ἐμπόδιζε

τοὺς μὴ ἔχοντες τοὐλάχιστον 5000 φο. ἐτήσιον πρὸσοδον
νὰ στελλωσιν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς τὰ σχολία.

Histoire de l'empir Hottoman depuis son orig' ne jus-
qu'a nos jours par M de Hammer trad' untedel' allemand.

Ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κρατοῦ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐ-
τοῦ μέχρι τῆς σήμερον, σύγγραμμα τοῦ ἐν Βιέννῃ διδ- τῶν
Ἀνατολικῶν γλωσσῶν Χαμμέρου,

Ὅτε ἀπέθανεν ὁ πέμπτος τῶν Ὀθωμανῶν Αὐτοκρατόρων
Μωάμεθ Αὐσ. τὸν ὁποῖον οἱ Ἱστορικοὶ Τούρκοι ὀνομάζουσι Νῶε,
ἐπειδὴ διέσωσε τὴν κιβωτὸν τοῦ Βασιλείου κινδυνεύουσαν το-
σάκις ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῶν Τατάρων, οἱ μεγάλοι ἀξιο-
ματικοὶ τῆς αὐτῆς θέλοντες νὰ ἀσφαλίσωσι τὴν διαδοχὴν ὑπὲρ
τοῦ Βου Μουράτου γνησίου κληρονόμου καὶ νὰ προλάβωσιν ἐν-
ταῦτ' ὅτε τῶν Γενισάρων τὴν ἐπανάστασιν, ἐκήρυξαν ἐξ ὀνόμα-
τος αὐτοῦ ὡς ζῶντος ἔτι πόλεμον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἄλλ' οἱ
Γενισάρου ὑποπεύοντες δολιότητα ἐζήτησαν ἐπιμόνωσ νὰ ἰδῶσιν
αὐτὸν καὶ τὸν μονάρχην. Ὅθεν μὴ δυνάμενοι νὰ εἰσακουσθῶσιν οἱ
δυνατοὶ ἐπεισήσαν τὴν ἀκόλουθον μηχανουργίαν. Περιβεβλη-
μένον τῆς Βασιλικῆς Ἀρχῆς τὰ παράσημα, ἐκάθισαν ἐπὶ τοῦ
θρόνου τὸν νεκρὸν καὶ εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ θαλαμηπό-
λων ἰστάμενος ὅπισθεν κέρσεε τὰς ἰδίας αὐτοῦ χεῖρας εἰς τὰς
χειρὶδας (μανίκια) τῆς Βασιλικῆς καυνάκης (Γούνας) καὶ ἀπο-
τεινόμενος δῆθεν πρὸς τοὺς διαβαίνοντας κάτωθεν τοῦ παραθυρίου,
ὅπου ἴστατο, ἀπειθεῖ στρατιώτας· ἐκτέλει διαφόρους χειρο-
νομίας. Οἱ παραδυνάσται ὑπῆγον ἔπειτα νὰ λάβωσι τὰς προσ-
ταγὰς αὐτοῦ καὶ ἐξεληθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τοὺς Γενισάρους, ὅτι
ὁ Βασιλεὺς εὐρίσκετο εἰς καλῆτεράν κατάστασιν ὅθεν εὐχαρισ-
τημένοι ὅτι εἶδον ὀφθαλμοφανῶς τὸν Βασιλέα ἀνεχώρησαν
ἀγογγύως εἰς τὴν Ἀσίαν.

Σήμερον δὲν ἀπέθανεν ὁ Εὐρ. Σουλτάνος τοῦ Βασιλείου, ἀλλ'
ἔαυτο τὸ Βασίλειον. Ἀπὸ τὸ βῆμα τῶν κοινοβουλιῶν τῆς

Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐκηρόχθη ἄλλοτε πτώμα, καὶ ὅμως διὰ τὰς πολιτικὰς κρολήψεις καὶ τῆς Εὐρώπης τὴν ἰσοσταμίαν παριστάνεται ἐξαίφνης εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ζῆ εἰσέτι. Οἱ Ἐπιθυμοῦντες τῆς τοιαύτης ἀπάτης τὴν παράτασιν κινουσιν ἀκαταπαύστως τὰ κατάψυχρα αὐτοῦ μέλη μὲ τὸν διπλωματικὸν γαλαβισμόν, ἀλλ' ἡ Εὐρώπη δὲν πιστεύει ὅτι μένει πλέον εἰς αὐτὸν οὔτε ζωῆς δύναμις, οὔτε θέλησις ἀνεξάρτητος. Ὅθεν ὁσάκις κινεῖται, ὅλαι τῆς Εὐρώπης αἱ Ἐφημερίδες συνηρωτῶνται ποῖος πέρασε τὰς χεῖρας του εἰς τὸν μανθῦν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ τὸ κινεῖ ὡς ἀν' ἑξῆς, καὶ πανταχόθεν ἀκούεται ὁμολογος ἀπόκρισις ὅτι ἡ Ῥωσσία παίζει τὸ πολιτικὸν τοῦτο παίγνιον. Εἴτε Πέτρος, εἴτε Αἰκατερίνα, εἴτε Νικόλαος ὀνομάζεται, ἔχει πάντοτε τοὺς αὐτοὺς σκοπούς. Διαδεχθεῖσα τὰς παραδόσεις καὶ τὴν θρησκευτικὴν δύναμιν τῆς Ἀνατολικῆς τῶν Ἑλλήνων Αὐτοκρατορίας ἀντικοιεῖται καὶ ἀπαιτεῖ ἀδιακόπως τὴν μητρόπολιν τῆς μεγάλης ταύτης Ἐπικρατείας, τὴν δυστυχῆ καθέδραν ἐκείνην, ἣτις εἰκοσιεπτάκις ἐπολιορκήθη, ὀκτάκις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου καὶ ἔχει εἰσέτι προφητείας δημῶδες, προμηνυούσας τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην αὐτῆς πολιτορχίαν καὶ τὴν ἐνάτην ἄλωσιν. Οἱ Ὀθωμανοὶ αὐτοὶ δεικνύουσι τὴν πύλην, ὅθεν θέλουσιν εἰσβάlein οἱ πορθηταὶ χριστιανοί, καὶ ἡ Ῥωσσία ἔσθησε πλησίον αὐτῆς τὰς ἀναγκαίας φυλακίας.

Τοιαῦτα κατὰ προμαντεύει ὁ Χάιμπερ περὶ τῶν Ὀθωμανῶν εἰς τὸ προκείμενον σύγγραμμα. Ἡμεῖς δὲ νομιζομέν ὅτι ἀν καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν Γενισάρων θεωρῆται σύμπτωμα ἑλεεινῆς καταστάσεως, δὲν ἀποδεικνύει ἀναγκαιῶς ἀνίατον ἀρρωστίαν, οὔτε ἴσως ἐπαπειλεῖ ἀφεύκτως πολιτικὸν θάνατον. Ἄλλ' ὅποιαδήποτε τύχη ἢ μεταβολή, θέλει τελειωθῆν βαθμηδὸν τὸ μέγα τοῦ πολιτισμοῦ ἔργον, τὸ ὅποῖον ὁ σημερινὸς τῆς Τουρκίας Μονάρχης μὲ τὸσους κινδύνους καὶ τοιαύτην καρτερίαν ἀξιεπαίνως ἐπεχειρήσεν.

La Chine, mœurs, usages, métiers, peines civiles et

militaires, cérémonies, monumens, paysages 24 livr. 15 fr. chaque. Paris Rue S. Denis 180.

Le panthéon littéraire, ou collection des chefs-d'oeuvre de l'esprithumain publiée sous la direction littéraire de M. Buchon. Paris. Rue St. Georges 11 chez A. Dessez libraire.

Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, τὴν φιλολογίαν, τὰς ἐπιστήμας, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἱστορίαν κτλ. ὅλων τῶν νεωτέρων ἐθνῶν, ὅσα διαπορεύουσιν εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰ ἀξιολογώτατα τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν συγγράμματα. Διὰ νὰ κρίνωμεν δὲ τὴν ἀξίαν τοιαύτης ἐγκυκλοπαιδικῆς βιβλιοθήκης ἀρκεῖ νὰ ὀνομάσωμεν μεταξὺ τῶν συγγραφέων, ὅσοι ἐξεδόθησαν σχεδὸν ἥδη, τὸν Φιλαγγέρην, Βεκαρρίαν. Ἀδάμ Σμιθ, Μόλην, Ῥικάρδον, Μακυλόσ (mac-culloch) Βάκωνα, Γίθωνα, Ῥοβερτόν, Μακιαβέλην, Ἡρόδοτον, Θουκυδίδην, Ξενοφῶντα, Πλούσιον κτλ.

Ὁ τόμος περιέχων 800 σελίδας τιμᾶται δέκα φρ. 100 δὲ τόμοι συγχροτοῦσι τὴν συλλογὴν.

Ὁ ἐκδότης δέχεται συνδρομὰς καὶ δι' ἕνα ἕκαστον κατ' ἰδίαν καὶ δι' ὅλους ὁμοῦ.

Recherches sur les arts et métiers, les usages de la vie civile et domestique des anciens peuples de l'Egypte, de le Nubie, de l'Ethiopie, suivies de détails sur les mœurs et coutumes des peuples des mêmes contrées. 2 vol. chez Debure. Paris.

Voyage pittoresque de la Russie par Depping in fol 30 pl. 50 fr. chez Bance aîné.

Voyage pittoresque autour du monde ou résumé général des voyages de tous les voyageurs distingués publié par le capitaine d'Urville 2 Vol. in 4. 30 fr.

Π Ι Ν Α Ξ.

Τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὸ πρῶτον φυλλάδιον
τοῦ Ἰαννουαρίου 1836.

Προκήρυξις τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ συγγράμ-
ματος Ἦ Ο Υ Σ. Σελ. Π.

ΤΜΗΜΑ Α΄.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ Περὶ Ἑλληνικῆς παλαιᾶς φιλολο-
γίας ἀπὸ τὸν Ορφέα μέχρι τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς.

Περὶ ἀρχαιολογίας. Σελ. 19

Περὶ θρησκείας, ἥτοι ἐπιρροή τῆς θρησκείας εἰς
τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίου πνεύματος καὶ τὴν
πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Σελ. 25

Βιογραφία τοῦ Βάκωνος Σελ. 32

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Ἐπιστημαί

ΦΥΣΙΚΗ Περὶ τῆς θερμοκρατικῆς ἀναλογίας τῶν γαι-
αθράκων, ξύλων καὶ καυσίμου ἀέρος. Σελ. 54

ΧΗΜΕΙΑ Περὶ κρεασώτου ἢ ἀντισηπτικοῦ. Σελ. 56

Περὶ ἀντιδότου τοῦ ἀρσενικοῦ. Σελ. 37

Περὶ νέας μεθόδου θερμάνσεως. Σελ. 36

ΦΥΣ. ΙΣΤΟΡΙΑ Περὶ τῆς ὠφελείας τῆς σπουδῆς
τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Σελ. 37

Περὶ ὄρυκτολογίας. Σελ. 41

Περὶ ζωολογίας. Σελ. 42

ΙΑΤΡΙΚΗ Περὶ ὁμοιοπαθητικῆς μεθόδου. Σελ. 48

ΤΜΗΜΑ Γ΄.

Περὶ θεσμολογίας, ἥτοι σύνοψις διαφόρων πολιτειῶν
μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων. Σελ. 50

Περὶ ἐμπορίας. Σελ. 59

Π Ι Ν Α Ξ.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Τεχνολογία καὶ βιομηχανία.

Περὶ Σακχαροποιίας.	Σελ.	67
Περὶ φωτισμοῦ.	Σελ.	63
Περὶ ὑδατοῦργίας.	Σελ.	69
Περὶ καουτσουκίου.	Σελ.	70
ΔΥΝΑΜΙΚΤΑ. Περὶ τεραστίου μνημονικοῦ.	Σελ.	71
Περὶ πλήθους ζώων.	Σελ.	71
Περὶ παραδόξου ἀλείας.	Σελ.	71
Περὶ Μεσογείου θαλάσσης.	Σελ.	72
Περὶ δένδρων περιέργων.	Σελ.	72
Περὶ φιλομαθείας.	Σελ.	72
Ἀγγελία ἐκδόσεων.	Σελ.	73